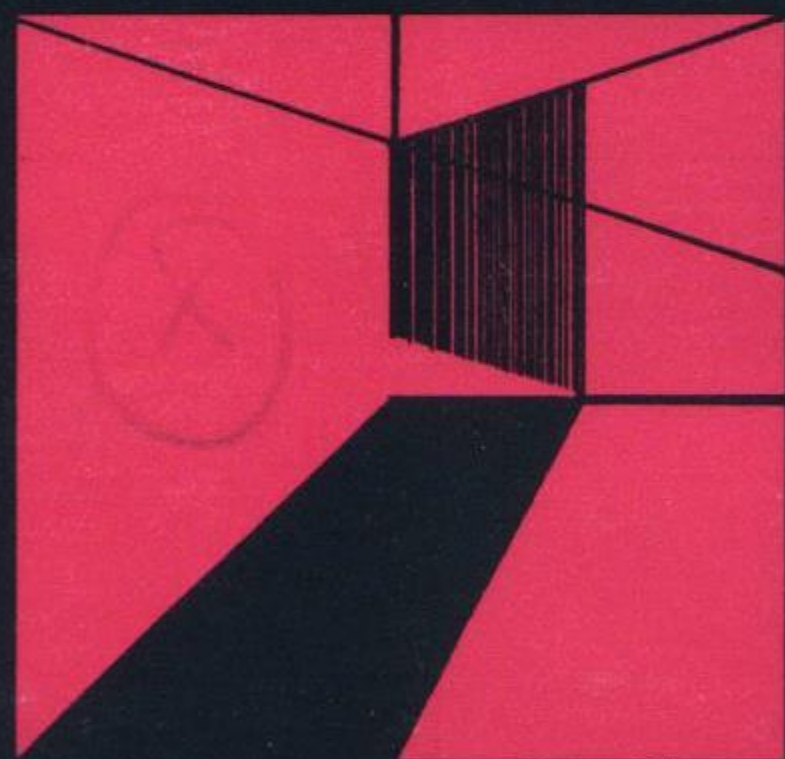

Blaneska divadlo

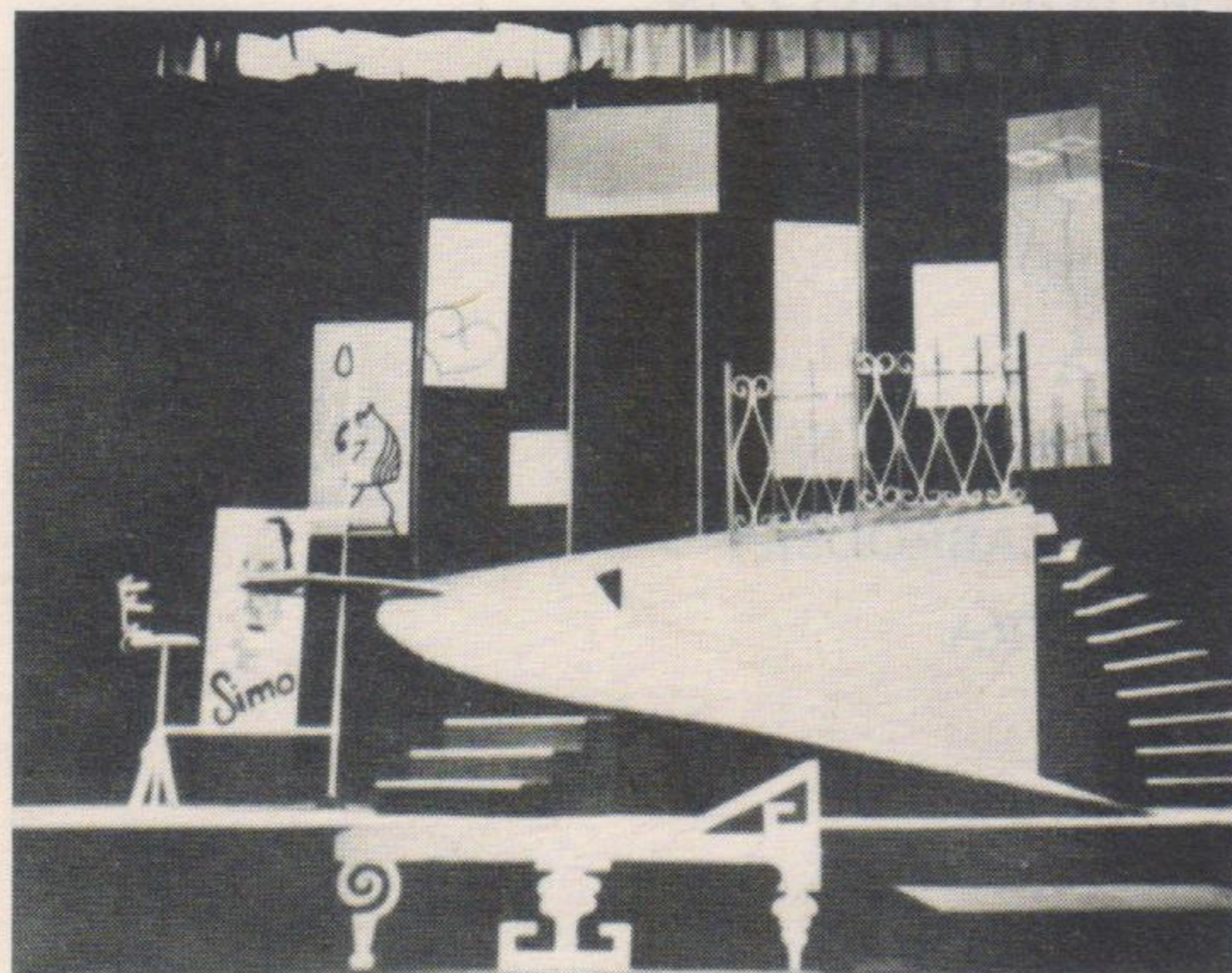

Antonín Knies

1892 - 1992

Antonín Knies
BLANENSKÉ DIVADLO

Publikace vyšla díky laskavosti blanenských sponzorů:

ADAST

AGROBANKA

ČESKÁ SPOŘITELNA

ČSAD BLANSKO

FIRM - JAN FIALA

HEJAR

INVESTIČNÍ BANKA

INTERMETAL

JAKUBEC

HOTEL MACOCHA - JUŘÍČEK

KOMERČNÍ BANKA

MĚSTSKÉ ZASTUPITELSTVO

NÁBYTEK FURCO

OBCHOD OBUVÍ ZLÍN

REPROCANON

REPROCENTRUM

S TOUR

UNIVA

U TURKA

JOSEF ZABRODSKÝ

ZK METRA

Úvod

Vážení čtenáři,

Můžeme v tomto úvodu s radostí konstatovat, že uplynulo víc než sto roků od doby, kdy se v Blansku zvedla opona před první blanenskou divadelní premiérou. Není o tom bohužel přesný záznam. Písemné zprávy se objevují až ve druhé polovině 19. století a to zvláště zásluhou tehdejšího ČTENÁŘSKO - PĚVECKÉHO SPOLKU RASTISLAV, který po svém založení v roce 1862 činí v pozdějších letech první pokusy hrát v našem městě Blansku české divadelní hry.

Hrát české divadlo v tehdejší době nebylo vůbec lehké, o čemž se dlouho přesvědčovali i naši první buditelé českého divadla v Praze. Přes obtíže si však divadlo razí cestu i na venkov a stává se důležitým průkopníkem proti tehdejší germanizaci našeho národa.

Snahou této publikace je seznámit Vás s divadelní činností v našem městě, o jejíž stoleté činnosti máme již i určité písemné doklady.

AUTOR

Historie českého divadla

Již od 12. století se v českých zemích šířilo latinské liturgické divadlo. Od 13. století do těchto her pronikala čeština a světská tematika. V pozdější době však husité proti divadlu ostře vystupovali a proto zaznamenáváme jeho rozvoj až v 16. století, kdy se hrály zvláště na městských školách biblické příběhy a historická dramata. Po Bílé hoře se české divadlo udržovalo jen na vesnici. Do země tehdy jezdily cizí anglické, italské a německé divadelní tlupy, které počítaly s účastí měšťanského obecnstva a proto hrávaly hlavně v jazyku německém.

Profesionální divadlo vzniká u nás až v době národního obrození. Česky se začalo hrát roku 1785 v NOSTICOVĚ DIVADLE a tzv. BOUDĚ, kde působili bratři THÁMOVÉ. Další etapa roků 1812 až 1830 je spjata s dílem J.N.ŠTĚPÁNKA a V.K.KLICPERY. Ve třicátých letech potom nastupuje generace vedená J.K.TYLEM a od roku 1849 se formuje skupina Měšťanského divadla J.J.Kolára a F.B.Míkovce. Hraje se i v dalších městech a to zvláště v BRNĚ. Roku 1849 je založena první česká kočující divadelní společnost PROKOPOVA. První stálé české divadlo bylo však otevřeno v PRAZE až roku 1862. Bylo to PROZATÍMNÍ DIVADLO. Postupně však vznikaly i další divadelní scény a arény.

Česká dramata Hájkova, Sabinova, Šamberkova, Vrchlického, Zeyeroва nedosahují však v této době světové úrovně. V herectví převládá u nás sloh deklamační, jehož představiteli jsou SEIFERT, ŠIMANOVSKÝ a SKLENÁŘOVÁ - MALÁ. Teprve v roce 1883 je otevřeno v Praze NÁRODNÍ DIVADLO, v roce 1884 divadlo v Brně a v roce 1907 MĚSTSKÉ DIVADLO v Praze na Vinohradech. Národně osvobozené hnutí posilují zvláště historická dramata a divadelní akce v té době manifestují odpor proti Rakousku - Uhersku.

Celá tato situace se promítá i mimo velká města v českých zemích a nejinak je tomu i v tehdejší obci v BLANSKU. V roce 1862 je zde založen blanenskými občany Hynkem Vondráčkem, MUDr. Jindřichem Wanklem, Hynkem Zlonickým, Františkem Kloučkem a Josefem Konečným ČTENÁŘSKO - PĚVECKÝ SPOLEK RASTISLAV. Tím byl také dán podnět k zakládání dalších spolků jako Spolek okrašlovací, Spolek veteránů, Živnostenský spolek, Hasičský sbor, Občanská záložna, Spolek Bratrství, Klub turistů a později TJ SOKOL. Vedoucím spolkem však byl RASTISLAV, který čelil tehdejší germanizaci a probouzel duševní rozvoj občanů městečka. Při něm byla zřízena knihovna, pěvecký sbor a začínají se zde také hrát divadelní představení.

Rozmáhající se blanenský průmysl a možnost nových pracovních příležitostí přitahoval cizí odborníky, inteligenci a dělníky a ti byli podnětnou silou a přínosem jak v průmyslové kvalifikaci, tak i v započatém kulturním dění městečka Blanska, když právě oni stáli v jeho čele.

Kroužek divadelních ochotníků -
počátek Sokola - r. 1892.

Uprostřed br. E. Kosina,
nahore bratři Boháček, Hasson,
Jedličkové, Moudrý a Buděšinský.

Sněhurka
Divadlo Sokola r. 1927
Hráno v Děln. domě

Divadlo tělocvičné jednoty Sokol Blansko

V roce 1868 Dr. MIROSLAV TYRŠ založil v Praze tělocvičnou organizaci SOKOL. Tyršovým životním cílem je myšlenka a organizace sokolská, k níž ho přivedlo studium gymnastiky řecké, jejímž ideálem je tělesně a duševně zdravý národ. Jeho proklamovaná hesla byla na svou dobu velmi pokroková a také přitažlivá a tak byla v roce 1892 i v Blansku založena tělocvičná jednota SOKOL. Mimo hlavní náplň tělocvičnou měla i náplň kulturní a to zvláště v počátcích pořádáním divadelních představení. Kulturní činnost se soustřeďovala v hotelu U PLACÁKŮ (později Hotel Ježek). V závěru 19. století hrají divadlo hlavně učitelé a studenti, kteří kolem sebe soustřeďovali další přátele divadla. Je známo, že výtěžek jednoho divadelního představení jimi sehraného byl věnován ve prospěch Národního divadla v Praze.

Dle zachovalé fotografie víme, že již v roce 1892 byl v SOKOLE divadelní kroužek a dle jiné fotografie již v roce 1901 byla zde hrána Smetanova opera PRODANÁ NEVĚSTA. Ručně psané plakáty oznamují, že U PLACÁKŮ byla sehraána 12. 12. 1909 OHNIVÁ ZEMĚ, 8. 8. 1910 ROZPUSTILÝ KAŠPÁREK, 5. 3. 1911 MOŘSKÁ PANNA, 11. 12. 1912 KONTROLOR SPACÍCH VAGONŮ, 11. 11. 1916 NAŠE ROZTOMILÁ BARUŠKA. Škoda, že z těchto dob není více písemných zpráv, abychom mohli ještě hlouběji vniknout do historie blanenského divadla.

V tehdejší sokolském divadelním kroužku hráli: Olga Dušková, Věra Hasonová, Jan Kakáč, Josef Kočí, Emanuel Konečný, František Křenek, Anna Placáková, J. Pokorná, N. Pokorný, Bohumil Servis, František Skřepský, Anna Šafránková, Jan Vlasák, L. Vodička a j. Kulturní a tělocvičný život v Sokole byl však ochromen výbuchem I. SVĚTOVÉ VÁLKY. Po jejím skončení je vyhlášena samostatná ČESKO-SLOVENSKÁ REPUBLIKA a po 300 letém habsburském útlaku dochází k národní samostatnosti Čechů a Slováků.

1918 - 1948

Kulturní a společenský život v osvobozené vlasti se po roce 1918 počal slibně rozvíjet. Ochotnické divadlo v Blansku se hraje v DĚLNICKÉM DOMĚ, KATOLICKÉM DOMĚ a divadlo SOKOLA v hotelu U JEŽKŮ. Avšak i některé další spolky či sportovní kluby se snaží divadelní odbory, alespoň s krátkou, nepravidelnou činností uvést v život.

Významným činem v blanenském kulturním a tělocvičném životě bylo postavení SOKOLOVNY, jejíž stavba byla zahájena v roce 1921 a slavnostně otevřena 9. června 1923. Stala se po dlouhá léta významným

střediskem blanenské kultury. Při jejím otevření nebylo však ještě postaveno divadelní jeviště, které bylo dokončeno teprve v roce 1927. Avšak již v roce 1925, jen na provizorním jevišti v sále sokolovny bylo sehráno první divadlo a to pohádka od E. Plumlovské ZLATÁNIT, za režijního vedení RICHARDA POLANSKÉHO. A právě v této době je prosazena myšlenka postavení jeviště ke stávající budově sokolovny.

OD ROKU 1927 začíná tradice DIVADELNÍHO ODBORU SOKOLA, na novém jevišti nedávno postavené sokolovny. Rozměry bylo větší než jeviště ve staré budově ZEMSKÉHO DIVADLA v Brně na Veveří ulici, mělo šatnu, kulisárnu i bezpečnostní asbestovou oponu, černý kruhový horizont, osvětlovací rampy dole i nahoře, včetně barevného osvětlení. Dále zde byly osvětlovací můstky, na nichž byla instalována rozvodná deska elektrického osvětlení, bodové, normální i barevné reflektory. V sále na stěnách s obou stran byly zavěšeny reflektory otočné, s možností automaticky měnit barvy světla dle potřeby scénického osvětlení. Bylo zbudováno lanoví se závažími a na něm mohly být zavěšeny realistické kulisy pokojů, jizeb, salonů, stromové a krajinné scenérie i jiné dekorace. V podlaze jeviště byla používána propadla.

Zkoušet se dalo na jevišti celoročně při stažené oponě, bez ohledu na další činnost ve velkém sále. S dokončením a vybavením jeviště se připravovala hra, která by důstojně a také slavnostně zahájila novou éru divadelního odboru blanenského SOKOLA v tak inspirujícím prostředí a zasvětila stavbu divácké obce.

Dlouho se diskutovalo, která hra by to měla být. V opeře by jistě každý volil PRODANOU NEVĚSTU. V činohře to nemohla být jiná hra, jež Jiráskova LUCERNA. Hra, kde lípa symbolizuje domácí osobitou kulturu, již je třeba bránit proti všem.

K otevření nového divadla byly vybrány vánoční svátky roku 1927. Premiéra se uskutečnila 25. prosince a repríza potom 26. prosince. Sál byl po oba dny plně obsazen a nová scéna, za pomoci moderní techniky uchvacovala všechny návštěvníky v sále. Režii a výpravu této pohádkově laděné hry vzal na svá bedra RICHARD POLANSKÝ, s jehož jménem jsme se potom v blanenském divadle setkávali dlouhá desetiletí. Zahrát si Jiráskovu LUCERNU patřilo tehdy k největším zážitkům každého dramatického souboru. HANIČKU hrála mladá 19letá BOŽENKA ČECHOVÁ, talentovaná herečka, která dovedla ovládnout jeviště i hlediště. I s její osobou jsme se později setkávali v celé řadě dalších divadelních her.

1. května 1928 byla hrána hra Clementa Vautela NÁŠ PAN FARÁŘ. Jako host byl pozván JAROSLAV VOJTA, pozdější národní umělec. Mistr Jaroslav Vojta potvrdil svoji účast a požadoval za hostování 9 000,- Kč. Pochopitelně se celému výboru z této částky zatočila hlava. Později se však vše vysvětlilo, neboť mistr Vojta ve své známé roztržitosti připsal k požadované částce o jednu nulu víc.

Koncem tohoto roku hostuje v představení HROB NEZNÁMÉHO VOJÁKA od Paula Reynala brněnský herec a režisér, profesor RUDOLF WALTER. Na jevišti sokolského divadla i v dalších letech vystupovalo mnoho významných hereckých osobností jak brněnských, tak i jiných divadel.

Nelze pochopitelně psát o všech hrách, uvedených na jevišti blanenského Sokola, neboť od roku 1927 do roku 1938 bylo 151 premiér s 84 reprízami. Všechny tyto hry a představení jsou písemně dokladovány blanenskými osobnostmi sokolského divadla JOSEFEM ZÁBRODSKÝM a RICHARDEM POLANSKÝM.

Vraťme se několika vzpomínkami a dobovými kritikami k některým inscenacím:

23. března 1929 byla uvedena na jeviště hra Josefa Haise Týneckého BÍČ. V hlavních rolích vystoupili

RICHARD POLANSKÝ a MIROSLAVA JANDEKOVÁ st. Oba vytvořili role, na které se nezapomíná. Hra však vnesla do blanenské veřejnosti plno rozporů. Puritáni hru jednomyslně odsoudili. Říkali: "Jak ji jen mohl autor napsat?". Druhý tábor namítal: "Je dobře, že se i takové problémy řeší veřejně!"

28. září 1929 přišla na jeviště MARYŠA bratří Mrštíků. Francka hrál ANTONÍN BUCHTA. Na reprízu byl do role Francka pozván přední člen Zemského divadla v Brně GUSTAV EKL. Obecenstvo po oba dva dny bylo hrou nadšeno, ale Rožmitálka (to byla hlavní ulice Blanska, na níž bylo denní korzo a řešily se zde všechny blanenské problémy) - ta tehdy rozhodla: EKL byl dobrý, ale náš BUCHTA byl lepší". Tak byla zvyklá na své herce a jejich hlas.

Dne 16. listopadu 1930 byla uvedena hra Karla Čapka RUR za režie FRANTIŠKA SVOBODY. Hra o ovládnutí světa roboty. Z továrny pana Roučky (dnešní Metra), byly na jeviště přestěhovány různé stroje, které automaticky pracovaly, jiskry a výboje přeskakovaly, takže atmosféra Dominových továren na jevišti byla úžasně přesvědčivá a pro diváka nová a strhující. Nezapomenutelné představení.

Pro rok 1932 byla ústředím Československé obce sokolské vyhlášena celostátní divadelní soutěž a výborem divadelního odboru bylo rozhodnuto o nastudování pohádky Jaroslava Kvapila PRINCEZNA PAMPELIŠKA. Ukázalo se, že volba byla velmi šťastná. V župní soutěži dne 6. prosince byla hra oceněna jako nejlepší a postoupila do krajského kola, kterého se zúčastnilo 25 divadelních souborů z celé republiky a blanenská PRINCEZNA PAMPELIŠKA se umístila na 1. místě, se ziskem 49,07 bodů (z 50 možných). O režii a výpravu se zasloužili A. STAŘECKÝ a R. POLANSKÝ.

JAROSLAV KVAPIL, který se pro nemoc nemohl soutěžního představení zúčastnit, zaslal 2. 4. 1932 dopis, ve kterém ku konci píše: ... děkuji Vám srdečně za radost, již jste mi způsobili a prosím, abyste přijali ode mne na památku mou podobiznu vlastnoručně podepsanou - Váš Jaroslav Kvapil. A kdo hrál v tomto významném divadelním představení: Jan Daněk, Marie Součková, Marie Leinerová, Ada Konečný, Jan Kyselák, Vladimír Hřeben, Mojmír Žák, Richard Polanský, Růžena Nešporová, Božena Čechová, František Čuma, Rudolf Matuška, František Kocman, Martin Dokoupil, Leoš Daněk, Josef Zábrodský, Rudolf Toufar, Bohuš Machač, Mirek Vykypěl. Nezapomenutelné vzpomínky!

Dne 27. října 1932 byla premiéra divadelní hry Jiřího Mahena JANOŠÍK. Ve hře hrálo přes 50 lidí. Třikrát byla sokolovna vyprodána. Dvou představení se zúčastnil sám autor JIŘÍ MAHEN. Vyslovil souboru vysoké uznání a později napsal ještě dopis:

"Jánošík se mi líbil tou poctivostí, s níž byl hrán. Bylo v tom tolik svědomitosti, že to až překvapovalo. V dnešní době je to potěšující jev. Řekněte, že jim všem děkuji. A nezapomeňte na obecenstvo. Poslouchalo s napětím. Vidět, že ubohé filmy a ani špatná divadla je nezkazily. Váš J. Mahen".

Jánošík byla parádní role pro RICHARDA POLANSKÉHO - nezůstal jí nic dlužen. Anka - BOŽKA ČECHOVÁ, otec Jánošíka - ALOIS STAŘECKÝ, cikánka - BĚLA RANNÁ, student - J. RYČL, a horní chlapci: Jan a Leoš Daněk, Hřeben, Dokoupil, Londin, Machač, Plachý, Pokorný, Ševčík, Vykypěl, Zábrodský. Herci se tak szili se svými postavami, že se s nimi těžko a neradi loučili.

Dne 17. prosince 1933: EUGEN O'NEILL - FARMA POD JILMY režie a scéna VLADIMÍR HŘEBEN.

Zábrodský. Miroslava Jandeková a Vladimír Hřeben (Abbie a Ephraim) podali vrcholné herecké výkony, které doslova drtily diváka.

Hra znovu rozvířila diskutující na "Rožmitálce". Jeden tábor hru velebil a druhý ji zatracoval jako bezbožnou, na niž by měl být vstup zakázán! "Zabíti na scéně dítě! To je hrozné!" Pro rozdílnost názorů každý chtěl hru vidět. Obecenstvo naplnilo sál třikrát za sebou. A to mělo Blansko asi 4 tisíce obyvatel.

Dne 12. prosince 1937 - DOŇA SANČA od Julia Zeyera. Režie a scéna Vladimír Hřeben. BOŽENA HUVAROVÁ v hlavní roli jí dala oslnivou krásu, nezměrnou pýchu, vášně a hrdost uražené ženy, která nedbajíc na sebe dává svůj život na pospas všem, jen když ukojí svoji pomstu.

Musíme se ale ještě vrátit ke hře Františka Langra JÍZDNÍ HLÍDKA, která byla uvedena v roce 1936 a to za režijního vedení R. Polanského a scénické výpravě Františka Krahulce. Hra byla precizně nastudována s vynikající realistickou scénou. Byla to konstruktivní chatrč z trámů a desek a s půdou, na kterou se lezlo po žebříku. Jak herecké výkony, tak scéna a technika při představení byly zcela nadprůměrné. Desetkrát vyprodaná sokolovna mluví za všechno. A obsazení? Polanský, Hřeben, Zábrodský, Michal, Vykpěl, Cveček, Kolář, Novotný, Löbl, Stařecký, Pokorný, Dokoupil. Prostě ti nejlepší, co tenkrát sokolské divadlo v Blansku mělo. OHROMNÝ ÚSPĚCH!

Intenzivní blanenská sokolská divadelní činnost ochotníků skončila v roce 1938 a i když ještě byly odehrány některé divadelní hry, již nikdy té bývalé síly nedosáhla. Přichází 30. září 1938 - černý den našich národů. Rozhoduje se o nás bez nás. Jsou nám odňaty naše přirozené hranice a celá území. I toto podbízení nakonec nestačilo a 15. březen 1939 dílo zkázy dokonal, když jsme okupováni nacistickou armádou a stáváme se Protektorátem Čechy a Morava. Slovensko je odtrženo, když dostává do vínku jméno Slobodný slovenský štát.

Práce v divadelním odboru však ještě pokračuje dál, i když pochopitelně s velkými obtížemi. Ještě v roce 1939 a 1940 je sehráno dalších 14 divadelních her.

Dne 15. února 1941 byl uveden na scénu ČERVENÝ MLÝN od Viléma Vernerera. V hlavní úloze mlynářky vystoupila jako host členka Zemského divadla v Brně JARMILA URBÁNKOVÁ. Dcera režiséra R. Polanského mladá Vladuna ve svém Vojtíkovi ukázala nemalé herecké předpoklady, které budoucnost potvrdila. Scéna JAN LIBRA, režie Richard POLANSKÝ.

Byla to však poslední hra na tomto jevišti, neboť počátkem měsíce března 1941 zastihla veřejnost jako blesk zpráva o rozhodnutí nacistických úřadů o ZÁKAZU ČINNOSTI SOKOLA, jeho likvidaci, rozpuštění a zabavení všeho majetku. Další rány na sebe nedaly dlouho čekat: Totální válka vyhlášená Sovětskému svazu, uzavření vysokých škol, mnohých divadel, heydrichiáda, popravy vlastenců, perzekuce v koncentračních táborech - to všechno ochromilo kulturní život na dlouhou dobu pěti let.

V roce 1942 dochází potom k obsazení sokolovny německými úřady a prostory se stávají jejich skladem ukořistěných věcí z celé Evropy. Pro kulturní činnost zůstává v Blansku otevřen jen DĚLNICKÝ DŮM, který si německé úřady nedovolily uzavřít a zde pokračuje i po dobu válečných let sice zmenšená, ale dosti pravidelná divadelní činnost, na které se podílejí i někteří herci sokolského divadla.

Poznámka: Hodnocení her je převzato z dobových kritik, které většinou vycházely v sokolském časopise "Blanenský most".

SEZNAM ČLENŮ DIVADELNÍHO ODBORU SOKOLA BLANSKO V LETECH 1925 - 1945

Josef Bašta
 Emilián Blažek
 Jan Blažek
 Zdeněk Blažek
 Vladimír Brajer
 Antonín Buchta
 Alois Cihlář
 Josef Cveček
 František Čuma
 Antonín Daněk
 Jan Daněk
 Leodegard Daněk
 Bohuslav Dokoupil
 Jan Dubový
 František Dvořáček
 Bedřich Fousek
 ing. Karel Hasse
 František Hádler
 Karel Hadroušek
 Karel Hrachovina
 Josef Hrazdíra
 Rudolf Hrazdíra
 Vladimír Hřeben
 Arnošt Huvar
 František Jakubec
 Karel Jelínek
 František Ješina
 Zeno Ježek
 Antonín Kakáč
 Josef Kalvoda
 Karel Keller
 Richard Kirschner
 ing. Karel Klouda
 Jan Kocián
 František Kocman ml.
 Josef Kočí
 Jaroslav Kočí
 Václav Kolář
 Emanuel Konečný

Vladimír Konečný
 Karel Kosour
 František Krahulec
 František Křenek
 Antonín Kučera
 František Kučera
 Jan Kyselák
 Metoděj Kučera
 ing. Löbl
 Bohuslav Machač
 Alois Matuška
 Jan Mlátilík
 Dušan Mlýnek
 Stanislav Müller
 František Nečas
 Alois Novotný
 Bohumil Pechar
 Otto Pergler
 Jaroslav Plachý
 Karel Plachý
 Karel Pokorný
 Richard Polanský
 Antonín Polášek
 Dr. Cyril Prokop
 Vladimír Přečičovský
 Karel Pudich
 Otto Rypal
 Alois Serbousek
 Bohuslav Servis
 Josef Souček
 Adolf Sopouch
 Josef Starý
 Alois Stařecký
 Evžen Stejskal
 Gustav Stloukal
 František Svoboda
 Alois Šebela
 Alois Šeda
 Josef Šedina

Alois Šenkýř
 Emanuel Ševčík
 Josef Škrla
 Antonín Šimek
 Gustav Štarha
 Robert Štěpař
 Karel Šubrt
 Osvald Tesař
 Alois Tichý
 Jan Toninger
 Josef Toufar
 Rudolf Toufar
 Hubert Venera
 Karel Vladík
 Vladimír Vykypěl
 Karel Vlasák
 Petr Vymyslický
 Josef Zábrodský
 Wolfgang Ziegler
 JUDr. Mojmír Žák
 Božena Čechová
 Marie Fundová
 Anna Gráfová
 Libuše Hlaváčová
 Ludmila Hlaváčová
 Josefa Hlaváčová
 Olga Holečková
 Milada Horáková
 Marie Hřebenová
 Božena Huvarová
 Marie Chlupová
 Miroslava Jandeková st.
 Miroslava Jandeková ml.
 Josefa Kočí
 Olga Koldová
 Zdena Šenková
 Zdena Kubová
 Emilie Kučerová
 Jiřina Kuželová

Anna Leinerová
 Marie Leinerová
 Františka Librova
 Vlasta Meixnerová
 Věra Müllerová
 Zdena Minaříková
 Marie Nečasová
 Růžena Nešporová

Anna Perglerová
 Vlasta Polanská
 Pavla Polášková
 Jaroslava Pospíšilová
 Jiřina Pudichová
 Běla Ranná
 Marie Součková
 Blažena Serbousková

Božena Stařecká
 Věra Stařecká
 Božena Šebelová
 Jarmila Šebelová
 Aurelie Trudáková
 Zdena Vykypělová
 Ludmila Wolfová
 Eliška Žáková

PŘEHLED ČINNOSTI VÝZNAMNÝCH HERCŮ 1927 - 1938, REŽISÉRŮ A SCÉNOGRAFŮ:

Jméno:	odehrál her:	režíroval her:	vytvořil divad. scén:
Richard Polanský	70	22	36
Josef Zábrodský	66	5	3
Vladimír Hřeben	46	21	28
Božena Čechová	43		
Vladimír Vykypěl	32		
Jan Daněk	28	14	12
Božena Stařecká	28		
Alois Stařecký	23	7	6
Bohuslav Dokoupil	21	3	
Růžena Nešporová	19	5	2
Antonín Buchta	17		
Jan Kyselák	13	7	4
Miroslava Jandeková st.	13		
Marie Součková	10		
ing. Karel Hasse	8	3	3
Běla Ranná	6		
František Hasse	15	1	
František Křenek	5		11
František Krahulec			7

PŘEDSEDOVÉ DIVADELNÍHO ODBORU SOKOLA BLANSKO

1924 - 1927	Richard Polanský
1927 - 1928	František Křenek (oficiální ustavení div. odboru)
1929 - 1930	Wolfgang Ziegler
1931 - 1938	JUDr. Mojmír Žák
1940 - 1941	Richard Polanský
1946	Bohuslav Dokoupil
1947	Helena Lisá

SOUPIS DIVADELNÍCH HER SOKOLA BLANSKO ODEHRANÝCH V LETECH 1927 - 1945

Autor název hry:	premiéra:	hráno:	režisér: scénograf:			
1927						
A. Jirásek LUCERNA	25. 12.	2x	Polanský	J. Mahen NÁMĚSÍČNÝ	1. 4.	Kalina Polanský
A. Jirásek ŠKOLA ZLODĚJŮ	31. 12.		Svoboda Polanský	V. Klement NÁŠ PAN FARÁŘ	1. 5.	Ježek Křenek
W. Shakespeare ZKROCENÍ ZLÉ ŽENY	31. 12.		Svoboda Polanský	V. Skružný LÁSKA SI NEDÁ POROUČET	2. 9.	Nešporová Křenek
1928				Gavault ČOKOLÁDOVÁ PRINCEZNA	7. 10.	Kalina
K. Fořt V ČESKÉM RÁJI	15. 1.		Kalina Křenek	P. Reynal HROB NEZNÁMÉHO VOJÍNA	10. 10.	R. Walter R. Polanský
S. Tůma STAŘÍČEK HOLUŠE	26. 2.		Polanský	J. Vrchlický NOC NA KARLŠTEJNĚ	18. 10.	Polanský
F. Langer GRANDHOTEL NEVADA Polanský	18. 3.		Kalina	F. Langr VELBLOUD UCHEM JEHLY	18. 11.	Polanský Kalina
K. Horký VODOPÁD GISBACH	1. 4.		Kalina Polanský	O. Schneipflugová ZABITÝ	2. 12.	Polanský

1929

F. Šamberk 3. 3.
JEDENÁCTÉ PŘIKÁZÁNÍKalina
PolanskýJ.H.Týnecký 24. 3. 3x
BIČ

Polanský

B. Vrbský 7. 4.
ŠOFÉR

K. Hasse

T. Kalmán 28. 4.
CIRKUSOVÁ PRINCEZNA

K. Hasse

J.K.Tyl 1. 5.
DĚVČE Z PŘEDMĚSTÍJ.B. Molière 11. 5.
DOMNĚLÝ PAROHÁČJ. Skružný 18. 8. 2x
KVĚTINÁŘKA

Nešporová

Bří. Mrštíkové 28. 9. 2x
MARYŠA

Polanský

G. Dregély 13. 10.
FRAK KTERÝ PADNE

K. Hasse

O. Dulvis 10. 11.
MUŽ KTERÝ CHCE BAZÉNL. Verneuil 30. 11.
SESTŘENKA BĚTA Z VARŠAVYPlumlovská 9. 12. 5x
BÍLÁ RŮŽETichý
PolanskýF.X.Šalda
DÍTĚ

1930

? 11. 1.
MALÁ SCAMPOLAL. Stroupežnický 30. 3. Polanský
NAŠI FURIANTI? 6. 4. Daněk
KRAKONOŠOVA MEDICINAJ. Skružný 17. 8. Nešporová
ROMÁNEK NA HORÁCH KyselákJ. Skružný 13. 4. Kyselák
MACÍČKOVA DOVOLENÁ StejskalK. Lhota 7. 9. Zábrodský
JEDEN Z NÁS SE ŽENÍ? 7. 9. 2x Kyselák
TRAGEDIE ŠEVCER. Rolland 5. 10. Polanský
HRA O LÁSCE A SMRTIL. Škudová 12. 10. Daněk
TŘI PRINCOVÉ NA ÚTĚKUC. Barry 19. 10. Nešporová
POPELKA PATSY PolanskýK. Čapek 16. 11. Svoboda
RUR PolanskýW. Shakespeare 30. 11. Buchta
BENÁTSKÝ KUPEC Polanský? 6. 12.
SALON PANÍ STAROSTOVÉ

?	6. 12.			?	12. 12.		Kyselák
PARAPLE				DOSTAVENÍČKO			
Wilis Wig	21. 12.	3x	Ziegler	?	12. 12.		Daněk
MASÉR V DÁMSKÉ LÁZNI			Polanský	FILIÁLKA BOHEMIE			
?	31. 12.		Daněk	W. Werner	27. 12.		Hřeben
ROZVOD ZA KAŽDOU CENU				CHOULOSTIVÁ HISTORIE			Krahulec
1931				?	31. 12.		Tichý
J.K.Tyl	7. 3.	2x	Blažek	TRAMPSKÉ MILOVÁNÍ			Křenek
STRAKONICKÝ DUDÁK			Krahulec	1932			
			Křenek	O. Schneipflugová	31. 1.		Hřeben
W. Werner	22. 3.		Daněk	OKÉNKO			
HOTEL ZÁZRAČNÁ VODA				?	20. 3.		Svoboda
J. Piskoř	3. 5.		Kyselák	JAK KAŠPÁREK			Krahulec
PRAŽSKÁ OVOCNÁŘKA			Křenek	PŘEHRÁL ČERTA			
Balda	30. 8.		Kyselák	?	20. 3.		Stařecký
KDYŽ MÁ TETA			Křenek	O POLICAJTOVI A KRÁLOVI			Polanský
NEBEZPEČNÁ LÉTA				Olejníček	28. 3.		Daněk
F. Šrámek	18. 10.		Hřeben	KOLOTOČ LÁSKY			
LÉTO			Křenek	V. Werner	10. 4.		Polanský
?	22. 9.		R. Walter	PRAVO NA HŘÍCH			
UČITEL				A. Horáková	24. 4.		Stařecký
?	25. 10.		Hřeben	PÁNI			Polanský
KAŠPÁREK JEDE DO PRAHY				M. Achard	8. 5.	3x	Zábrodský
J. Kopta	28. 10.		Hřeben	ŽIVOT JE KRÁSNÝ			Hřeben
REVOLUCE			Polanský	F. Molnár	4. 6.	4x	Tichý
J. Kvapil	28. 11.	6x	Stařecký	PODZIMNÍ MANÉVRY			Polanský
14 PRINCEZNA PAMPELIŠKA			Polanský	Kňourek	24. 9.	2x	Daněk
				BLÁHA ŠVIK-NEŠŤASTNÝ ŠVEC			Stařecký

M. Pagnol	16. 10.		Hřeben	?	8. 4.		Daněk
ABECEDA ÚSPĚCHU				KONTO X			
J. Mahen	27. 10.	3x	Polanský	B. Nusič	30. 4.		Hřeben
JÁNOŠÍK			Hřeben	PUSTINA			
G. Hauptman	13. 11.		Nešporová	Bradley	28. 5.		Hřeben
BOBŘÍ KOŽICH			Daněk	HLAVA VE SMYČCE			
A. Jirásek	27. 11.		Polanský	B. Nusič	24. 9.		Stařecký
OTEC			Hřeben	PANÍ MINISTROVÁ			Zábrodský
?	3. 12.		Daněk	O. Nedbal	7. 10.	4x	Tichý
HLÁSÍM				POLSKÁ KREV			Polanský
Cailavet-Fleur	11. 12.		Müller	L. Fodor	5. 11.	2x	Daněk
ROZKOŠNÁ PŘÍHODA			Polanský	KOSTELNÍ MYŠKA			Hřeben
?	18. 12.		E. Konečný	K. Balák	12. 11.		Kočí
KAŠPÁREK, HONZA A ČERT				NA KAŠPÁRKA NIKDO NEVYZRÁL			
Drysl	26. 12.			A. Jirásek	19. 11.		Kyselák
VÁNOČNÍ POHÁDKA				VOJNARKA			Daněk
V. Burian	31. 12.		Stařecký	J. Wenigová	26. 11.		Kočí
TO NEZNÁTE LEMLICHÁ				ČERT A KÁČA			
1933							
J. Beneš	5. 1.	18x	Tichý	E. O'Neill	17. 12.	3x	Hřeben
U SVATÉHO ANTONÍČKA			Křenek	FARMA POD JILMY			
			Krahulec				
?	20. 2.		Daněk	Konstantýn	31. 12.	4x	Tichý
ŽIVÝ KAŠPÁREK				TONY SE ŽENÍ			Daněk
?	12. 3.		Daněk	1934			
KAŠPÁREK SE SMÍCHY TŘESE				F. Bartoš	3. 1.		Kočí
				KAŠPÁREK PONOCNÝM			
V. Werner	19. 3.		Stařecký	G. Zapolská	18. 2.		Dokoupil
KOMEDIANT HERMELÍN				CAREVIČ			Hřeben

16	A. Gant	25. 2.		Kočí	1935			
	KAŠPÁREK VYHNAL ČERTA				?	3. 1.		
	V. Lichtenberg	11. 3.		Daněk				
	KOMU BŮH DAL ÚŘAD			Krahulec	Vrána-Trockov	17. 3.		Hřeben
	J.B.Molière	25. 3.		Hřeben				
	ZDRAVÝ NEMOCNÝ				B. Němcová	31. 3.		Polanský
	E. O'Neill	1. 4.	4x	Hřeben	E. O'Neill	14. 4.	4x	Hřeben
	PONORKOVÉ PÁSMO				CÍSAŘ JONES			Julínek
	G. Preisová	1. 4.		Kyselák	?	27. 4.		
	JARO V PODZÁMČÍ			Krahulec				
	S. Raphaelson	15. 4.		Zábrodský	?	5. 5.		
	MLADÁ LÁSKA			Hřeben				
	?	22. 4.		Stařecký	?	15. 6.	2x	Tichý
	POD DOZOREM VELITELŮ				BRANDEJŠTÍ DRAGONI			Julínek
	?	6. 5.			V. Werner	6. 10.		Zábrodský
	KÁŤA TANEČNICE				SRDCE NA UZDĚ			
	J. Těpa	14. 9.		Hřeben	M. Maeterlinck	27. 10.		Polanský
	SLEČNA DOKTOR			Zábrodský				
	?	4. 11.		Kočí	?	28. 10.		Kočí
	O KAŠPÁRKOVÍ A PÍSNÍČCE				KAŠPÁREK JE KAŠPÁREK			
	O. Schneipflugová	11. 11.		Hřeben	J. Loukota	23. 11.	7x	Tichý
	HOUPAČKA				Z PEKLA ŠTĚSTÍ			Křenek
	?	2. 12.		Kočí	?	26. 12.		Kočí
	JAK KAŠPÁREK DĚLAL DOKTORA				KAŠPÁREK A TŘI MUŠKETÝŘI			
	J.K.Tyl	21. 12.	4x	Tichý	1936			
	FIDLOVAČKA			Polanský	F. Langer	11. 1.	10x	Polanský
					JÍZDNÍ HLÍDKA			Krahulec

F. Šamberk	23. 2.		Daněk	?	7. 3.		Polanský
PALACKÉHO TRÍDA 27			Stařecký	KRAKONOŠ PÁN HOR			
?	1. 3.		Liška	J. Skružný	14. 3.		Polanský
OČAROVANÁ STOLIČKA				ŽABEC			
Plumlovská	5. 4.		Leinerová	K. Čapek	3. 4.	2x	Polanský
MIKEŠ LOMIDREVO			Křenek	BÍLÁ NEMOC			Hřeben
W. Shakespeare	3. 5.		Hřeben	?	10. 4.		Tichý
VEČER TŘÍKRÁLOVÝ				JARNÍ PÍSEŇ			Polanský
L. Andrejev	17. 5.		Hasse	G. Zapolská	24. 4.		
TEN KTERÝ DOSTÁVÁ			Hřeben	MORÁLKA PANÍ DULSKÉ			
POLÍČKY				J. Toman	3. 10.	3x	Hřeben
H. Ibsen				SVĚT BEZ OKEN			
VEŘEJNÝ NEPŘÍTEL	1.6.			Henrik Ibsen	23. 10.		Polanský
V. Werner	4. 10.	4x	Polanský	STRAŠIDLA			
LIDÉ NA KŘE				Piskoř	25. 11.		Stařecký
K. Balák	25. 10.			ZÁVODY MILIONŮ			
KAŠPÁRKOVO VÍTĚZSTVÍ				?	28. 11.		J. Prokop
N. V. Čechov			Polanský	KOCOUR V BOTÁCH			
ŠVÉDSKÁ SIRKA	8. 11.			J. Zeyer	1. 12.		Hřeben
Z. Štěpánek	14. 11.		Seifert	DOŇA SANČA			
KAMARÁDE KDE JSI?			Hřeben				
1937				1938			
?	24. 11.		Kočí	?	20. 2.		J. Prokop
KAŠPÁRKOVO VIDĚNÍ				JAK KAŠPÁREK STRAŠIL			
?	14. 2.	2x	Dokoupil	A. Armstrong	19. 3.		Dokoupil
MALÝ LORD			Křenek	DESET MINUT ALIBI			Hřeben
bří. Čapkové	28. 2.		Hřeben	K. Čapek	3. 4.	2x	Marek
ADAM STVOŘITEL				MATKA			Hřeben

bří. Čapkové	17. 4.	2x	Hřeben	A. Kučerová	14. 4.		Prokop
ZE ŽIVOTA HMYZU				TŘI ZLATÉ VLASY			Libra
?	5. 6.			DĚDA VŠEVĚDA			
DUKÁTOVÁ SEMENA				J. Žák	28. 4.		Haase
V. Skoch				ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA			bří Librové
POSLEDNÍ VEČEŘE	12. 6.		Hřeben	Z. Blažek	15. 5.	11x	Tichý
F. Šrámek	12. 6.		Hřeben	BEJVÁVALO			
ČERVEN				G. Hauptman	1. 6.		Polanský
?	20. 11.		Prokop	PŘED ZÁPADEM SLUNCE			Stařecký
JAK KAŠPÁREK VYZRÁL NA ČERTA				P. Vandenberg	5. 10.	2x	Haase
J. Mahen	26. 11.		Polanský	HOŠI, DÍVKY A PSI			bří Librové
ULIČKA ODVAHY				A. Jirásek	19. 10.	4x	Polanský
1939				LUCERNA			Stařecký
Šaman	20. 1.		Hřeben	A. Raupach	1. 11.		Kyselák
NEVIDITELNÝ MOST				MLYNÁŘ A JEHO DÍTĚ			
?	22. 1.		Kočí	F.X.Svoboda	7. 12.		Haase
V ZAJETÍ ORANGUTANA				POSLEDNÍ MUŽ			Libra
A. Santner	12. 1.		Kočí	?	22. 12.		Kočí
KAŠPÁREK, DLOUHÝ,			Křenek	KAŠPÁREK A ŠMIDRA V ČÍNĚ			
ŠIROKÝ a BYSTROZRAKÝ				1941			
J. Jankovec	25. 12.	6x	Tichý	V. Werner	15. 2.		Polanský
LÁSKA JEJÍ VÝSOSTI			Křenek	ČERVENÝ MLÝN			Libra
1940				1942 - 1945			
O. Scheinpflugová	24. 3.		Polanský	OKUPACE ČSR - NEHRÁLO SE			
HRA NA SCHOVÁVANOU			Libra	1945			
?	25. 3.		Polanský	J. Mahen	7. 7.	3x	Polanský
PERNÍKOVÁ CHALOUPKA				JÁNOŠÍK			

REKAPITULACE HER A PŘEDSTAVENÍ V LÉTECH 1927 - 1945 V SOKOLE

rok:	počet her:	počet představení:			
1927	3	4	1936	11	23
1928	12	12	1937	13	17
1929	13	21	1938	9	11
1930	16	19	1939	11	13
1931	12	19	1940	13	31
1932	18	26	1941	2	2
1933	15	38	1942 - 1944	okupace ČSR	
1934	17	23	1945	1	3
1935	12	22	celkem	178	284

NĚKTERÉ ZAJÍMAVOSTI KOLEM SOKOLSKÉHO DIVADLA

Poznali jsme, že divadelní odbor Sokola byl významnou složkou v celkové činnosti tělocvičné jednoty. Soustředoval kolem sebe velkou skupinu nadšených a obětavých členů, z nichž mnozí divadlu věnovali veškerý svůj volný čas.

Nebyla to však jen činohra, ale hrála se opereta, divadlo pro děti, pořádaly se večery poezie a organizovaly divadelní kursy, vytvořila se divadelní knihovna.

OPERETA

Velikou zásluhu na operetní činnosti divadelního odboru měl učitel ALOIS TICHÝ. Byl velmi často režisérem, dirigentem, choreografem, dalo by se říci vlastně vším a bylo obdivuhodné, kde bral tolik energie, neboť i organizační záležitosti kolem operety z velké části, zvláště v jejích začátcích zajišťoval skoro sám. Práce to byla složitá, neboť ne u všech členů Sokola bylo z počátku porozumění pro tento divadelní "žánr".

Dát dohromady početný soubor herců, k tomu dobrých zpěváků, tanečníků a tanečnic, hudebníků, sboristů, to pochopitelně nebyla žádná maličkost, když uvážíme, že zde byla také velmi silná operetní konkurence v Dělnickém domě.

Lze říci, že tato dobrá práce se odrazila v úspěšných operetních představeních a to jak v hereckých, hudebních a pěveckých výkonech, tak i ve velikých návštěvách, což bylo také nejen velikým přínosem finančním pro celou tělocvičnou jednotu Sokola, ale i šířením dobrého jména divadelního odboru v širším okolí, kam se často s operetou zajíždělo.

U SVATÉHO ANTONÍČKA se hrálo 18 x, Z PEKLA ŠTĚSTÍ 7 x, POLSKÁ KREV 4 x, PODZIMNÍ MANÉVRY 4 x, BÍLÁ RŮŽE 6 x a to vždy bylo vyprodáno. A to Blansko v předválečných letech nemělo ani 5 tisíc obyvatel a hrálo se na dalších dvou divadelních scénách.

V operetě bylo mnoho dobrých herců i hereček. Nejvýznamnějšími sólisty tehdejší doby byli MILADA MUSILOVÁ, pozdější členka Národního divadla v Praze a zasloužilá umělkyně, J. LÖBL, VLADIMÍR VYKYPĚL, LEOŠ DANĚK, BĚLA RANNÁ, ANTONÍN KAKÁČ, FRANTIŠEK KŘENEK aj.

Dirigentskou a režijní práci řídil ALOIS TICHÝ, scénu tvořili FRANTIŠEK KŘENEK a R. POLANSKÝ.

DIVADLO PRO DĚTI

I když celý herecký soubor byl plně vytížen a po celý rok plně zaměstnán, aby zajistil divadelní repertoár pro předplatitele, přece nezapomínal na děti. A dětské vděčné obecenstvo si samo vynucovalo, aby se na ně nezapomínalo. Jejich rozzářené oči byly velkou odměnou těm, kdo dětská divadla připravovali.

Ve dvacátých letech byla hrána pro děti loutková divadla pod patronací Emany Konečné a Františka Křenka. Od třicátých let pak uváděna dětská představení s herci divadelního souboru.

Zlatým písmem se zapsali do srdcí těm nejmenším ALOIS STAŘECKÝ, MARIE LEINEROVÁ, MARIE SOUČKOVÁ, RICHARD POLANSKÝ, ALOIS TICHÝ, JAROSLAV PROKOP a zvláště představitelé titulních rolí her "KAŠPÁREK A ŠMIDRA" tito herci:

FRANTIŠEK SVOBODA, JAROSLAV KOČÍ, FRANTIŠEK VOJANEC, JOSEF ŠKRLA, OLDŘICH VOLF v rolích Kašpárka a BOHUSLAV MACHAČ, JAN DANĚK, EMAN ŠEVČÍK v rolích Šmidry.

Nepodařilo se sice zjistit úplný výpočet dětských představení a v seznamu provedených her rozhodně nejsou zachyceny všechny. Vyprodaná představení však vždy svědčila o velmi dobré úrovni.

KOUZLO POESIE

Ruku v ruce s divadlem byla pěstována i recitace. Jako smršť zasáhla tehdy poesie JIŘÍHO WOLKERA. Jeho básně byly všem velmi blízké, protože byly tak mladé a probouzely sociální uvědomění. ANTONÍN BUCHTA uvedl v Dělnickém domě BALADU O NÁMOŘNÍKOVÍ, RICHARD POLANSKÝ - BALADU O OČÍCH TOPIČOVÝCH, KUBÁLEK v Katolickém domě BALADU Z NEMOCNICE.

Mnohokrát byly recitovány básně HEYDUKOVY, HÁLKOVY, ERBENOVY, NERUDOVY, BEZRUČOVY. Poesie měla tehdy velké kouzlo a přitahovala velký okruh příznivců divadelního odboru SOKOLA.

DIVADELNÍ KURSY

Často padla otázka jak je možné, že v Blansku je taková divadelní tradice, divadlo je na výši jako málokde jinde, herecké kádry jsou vyspělé, hraje se neustále množství nových premiér.

Na rozmach ochotnického divadla v Blansku a jeho okolí mělo tehdy veliký vliv pořádání divadelních kursů. Jednak popularizovaly divadlo, takže postupně rozšiřovaly divadelní kádry, zkvalitňovaly práci stávajících divadelních ochotníků. Jako lektoři byli do kursů zváni nejlepší profesionální herci, režiséři a dramatici jako JIŘÍ MAHEN, JAROSLAV VOJTA, RUDOLF WALTER, OTTO ČERMÁK, MIROSLAV RUTTE, J. STEJSKAL, ANTONÍN SKÁLA, JAROSLAV LOKŠA a další.

V roce 1929 byly divadelní kursy uspořádány pod patronací osvětové komise pro všechny divadelníky nejen z Blanska, ale i z okolí a to bez rozdílu ve kterém spolku či organizaci chtěli hrát. Byl to první pokus o sdružení všech divadelníků v Blansku. Účast 80 posluchačů.

NEVIDITELNÍ KOLEM DIVADLA

Hrát divadlo - to je práce kolektivní. Jen režisér ví, co práce je vloženo do amatérského představení. Není to jen on sám, je kolem něho řada lidí, bez kterých se nemůže obejít. Návrhář scény, mistr dekorací, kulisáci, maskéři, osvětlovači, inspicienti, nápověda, režie zvuků a efektů. To nemluvíme o organizačních úkolech, jako rozpis divadelních knížek, plakáty, letáky, reklama, o prodavačích vstupenek a pod.

A přitom personální výdaje u ochotníků dříve neexistovaly. Všechna organizační i tvůrčí práce se dělala zdarma - dobrovolně a nezištně. Nebylo málo případů, kdy členové si často hradili různá vydání, aby vylepšili celkový výsledek činnosti celého souboru.

V rozmachu sokolského divadla musíme proto vzpomenout bratrů KŘENKA, SMEJKALA, KRAHULCE, KADRMASA, FOUSKA, KYZLINKA jako pracovníků výpravy a jeviště, JOSEFA TOUFARA a JANA KOCIÁNA jako osvětlovačů, OTTU RYPALA a JANA KOCIÁNA jako maskérů, JANA BAŠTU, ANTONÍNA KAKÁČE, VLASTU POLANSKOU a jistě i mnoho dalších jako inspicientů, nápovědů a pod.

Všichni často v nevytopených místnostech nadšeně pomáhali vytvořit nezapomenutelné chvíle jak na jevišti, tak i v hledišti.

EPILOG

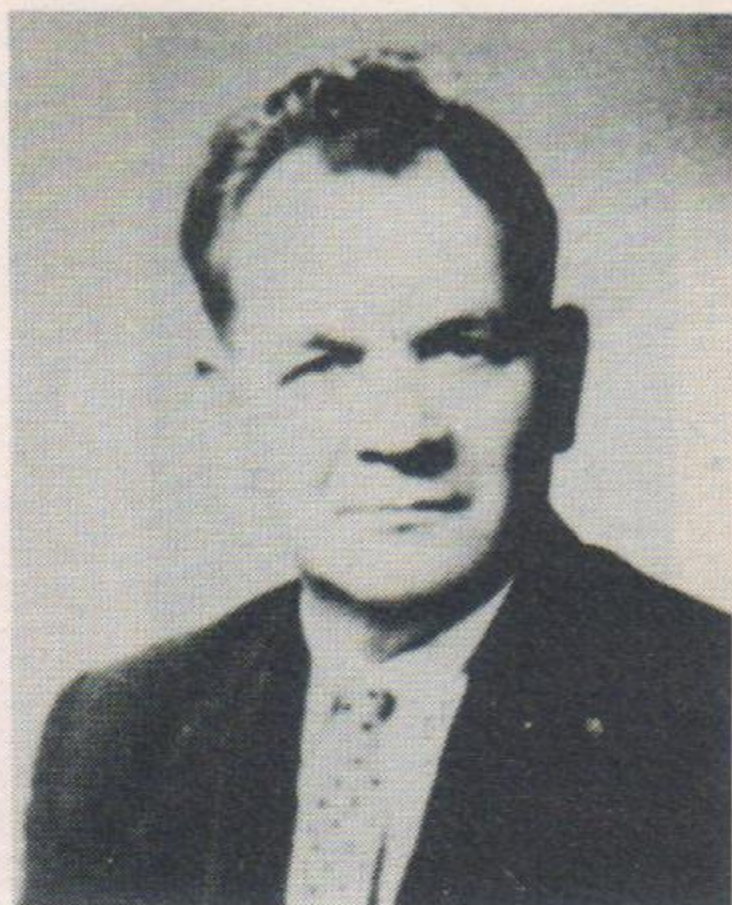
V předchozích kapitolách je zachycena činnost divadelního souboru SOKOLA BLANSKO, zejména mezi dvěma světovými válkami. Nebylo lehké zpracovat všechno to dobré, co divadlo Blansku dalo. Je jen velmi málo písemných dokladů a to zvláště do roku 1927.

Po postavení sokolovny a po vzniku sokolského MOSTU v roce 1931 se můžeme již opřít o písemné materiály a to články o divadle, zápisy, plakáty, fotografie a pod.

Divadelní práce byla tehdy vykonávána s velkým nadšením, vytrvalostí a tvrdou přípravou, ale také s velkou obětavostí, bez které by nebylo možno dosáhnout takových úspěchů. Také mnoho znamenitých dramatiků můžeme našim předchůdcům závidět.

Nelze však říci, že bývala jen vítězství a úspěchy. Bývaly také prohry a divadelní krize, nepochopení diváků, obtíže finanční, nedostatečný počet herců, avšak nic z toho nemohlo soubor odradit od další práce.

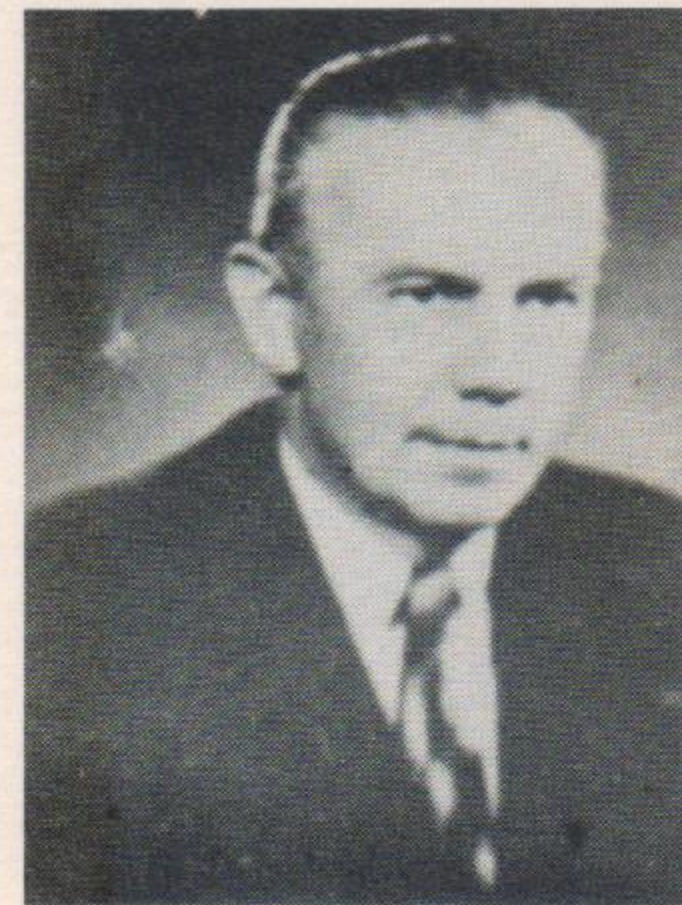
Vyskytly se hry i slabé, neboť bylo nutno uvádět hry z důvodů finančních, ale vždy bylo dbáno na to, aby velká většina her byla dobrých.

Jan Daněk
Režisér a herec zvláště dětských
divadelních představení.

František Křenek
Režisér, herec a scénograf.

Vladimír Hřeben
významný herec, režisér a scénograf,
působil od r. 1933 - 1954.

Božena Nešporová
19 her, 5 režii, 2 scény
dlouholetá členka souboru

Richard Polanský
Od roku 1924 působil jako herec,
scénograf, režisér, organizátor diva-
delních kurzů. Jen do roku 1938
nastudoval 70 rolí, 22 her režíroval
a u 36 vytvořil scénu.

Alois Tichý
Zakladatel operetních představení
Sokola, režisér a dirigent.

Alois Stařecký
herec, režisér a scénograf v letech
1927 - 1941

František Svoboda
Dalo by se říci, že byl motorem
sokolské činnosti, divadelní odbor
nevyjímaje. Byl prvním představite-
lem herecké postavy Kašpárka.

Josef Zábrodský
Významný blanenský herec mezi dvě-
ma světovými válkami. 66 nastudo-
vaných rolí, 5 režii a 3 divadelní scény.

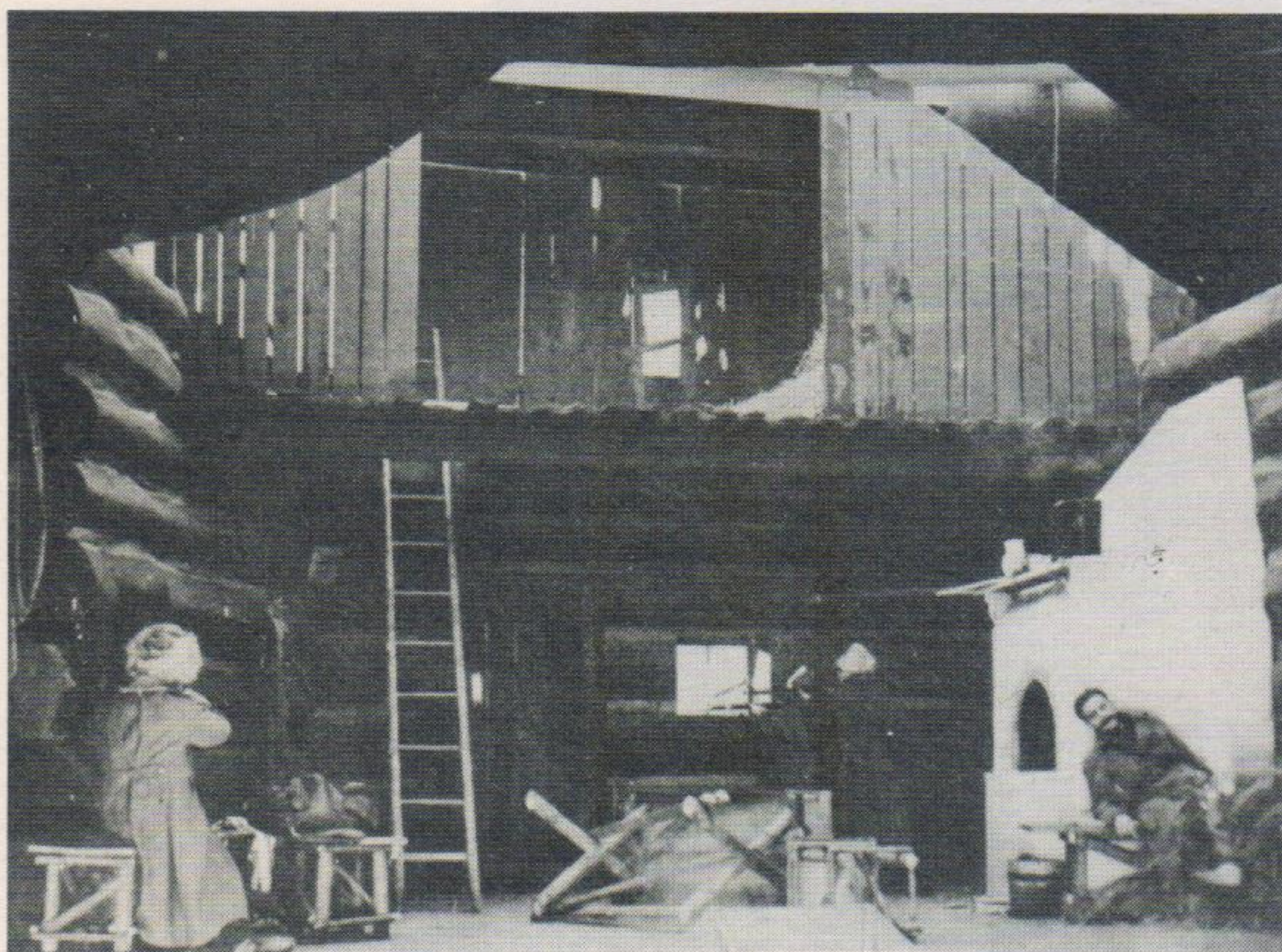

E. Plumlovská: ZLATÁ
NIT
První divadlo hrané
v nové sokolovně dne
29. 3. 1925.
Režie Polanský -
Leinerová

Scéna z operety J. Beneše U SVATÉHO
ANTONÍČKA, ve které M. Musilová sklízela
veliké úspěchy. Bylo hráno 18 x. (1933)

František Langer: JÍZDNÍ HLÍDKA (1936)
Režie R. Polanský

K. Čapek: BÍLÁ NEMOC (1937)
Režie R. Polanský, scéna VI. Hřeben
Maršál: R. Polanský

Jan Daněk a Jaroslav Kočí: Kašpárek a Šmidra

J. Žák: ŠKOLA ZÁKLAD
ŽIVOTA (1940)

Režie: J. Hasse

Polanský, Čuma, Prokop, Ku-
čera, Liška, Stařecká, Kuchto-
vá, ?, Pokoj

Alois Jirásek: LUCERNA
(1940)

Režie: R. Polanský, scéna:
A. Stařecký

DIVADELNÍ ČINNOST PO UKONČENÍ VÁLKY V ROCE 1945

Druhá světová válka, ve které padlo na 50 milionů obyvatel mnoha zemí, skončila dne 9. května 1945 na území Československé republiky. Všichni se s velkým úsilím i nadšením chopili práce na obnově našeho těžce postiženého státu.

Nezůstává pochopitelně pozadu ani kultura. Již 22. května 1945 MÍSTNÍ NÁRODNÍ VÝBOR V BLANSKU, spoluse školským a kulturním odborem jednal o ustavení JEDNOTNÉHO SDRUŽENÉHO DIVADLA V BLANSKU. Účelem této schůzky bylo spojení aktivních sil všech dřívějších divadelních odborů v Blansku tak, aby se co nejrychleji dalo uvést v činnost divadelní těleso pod názvem DIVADLO BLANSKO. Ke schůzce byli přizváni zástupci všech dřívějších divadelních odborů a z jednání vzešlo jednomyslné pověření, aby nový soubor ustavil, organizoval a stmelil režisér RICHARD POLANSKÝ.

Tímto aktem se splnila již dřívější touha mnohých divadelníků, kteří dokazovali, že bývalá spolková roztržičnost sil byla jen na závalu dalšího vzestupu jinak velmi slibného blanenského divadelnictví. Ukázalo se však, že tato dohoda nebyla trvalá, neboť tradice blanenských divadelních scén byly velké, takže v krátké době znovu dochází k samostatné divadelní činnosti v Dělnickém domě, v Sokolovně i v Katolickém domě.

V slavných dnech osvobození byl nastudován Mahenův JÁNOŠÍK a to za účasti herců všech divadel. Na scéně bylo přes 60 účinkujících. Jánošík byl sehrán 7. a 8. července 1945 a naplnil sál třikrát. Na představení se dostavili i zástupci sovětské vojenské posádky, která byla v Blansku ubytována. Bylo to však jediné společné představení blanenských divadelníků. Titulní roli hrál a režíroval Richard POLANSKÝ.

V roce 1946 obnovuje svoji činnost TJ SOKOL BLANSKO a s ní i divadelní odbor, který v roce 1947 až 1948 vystoupil s 11 premiérami divadelních her. Posledním představením v tomto období byla hra N. V. Gogola ŽENITBA v režii Jana Daňka, s výpravou Vladimíra Hřebena.

Politické změny po roce 1948 mají vliv i na další činnost Sokolského divadla. V tělovýchovném hnutí dochází ke sloučení pod názvem JEDNOTNÁ TĚLOCVIČNÁ ORGANIZACE SOKOL a kulturní část bývalého Sokola Blansko je začleněna jako součást kulturního zařízení pod názvem DIVADLO PRACUJÍCÍCH n.p. METRA BLANSKO a je řízeno jeho CELOZÁVODNÍM VÝBOREM REVOLUČNÍHO ODBOROVÉHO HNUTÍ. Samotná budova bývalé sokolovny zůstává v majetku Tělovýchovné jednoty až do roku 1959, kdy po převzetí této budovy dochází k ustavení Závodního klubu ROH Metra Blansko. Po přístavbě klubu a generální opravě jeviště jsou zde vytvořeny podmínky pro další divadelní činnost.

Přichází nová generace režisérů jako Karel Čejka, Ivo Nečas, Dušan Kráčmar, Jiří Polášek, Miroslav Dlapa, Julie Marečková, ze starších Jan Daněk, Vladimír Hřeben a Richard Polanský.

V padesátých letech pod vedením Jindřicha Dryšla a režisérky Julie Marečkové dochází k vytvoření velmi kvalitního ansáblu blanenské opery a operety.

V letech 1957 - 1961 ožilo znovu dětské divadlo. KAŠPÁREK A ŠMIDRA, v titulních rolích Antonín Knies a Eman Ševčík, sklízeli velké úspěchy.

Hraje i činohra a jsou uvedeny hry se zpěvy pod vedením mladých režisérů a scénografů divadelního odboru ZK METRA BLANSKO.

Od roku 1955 nastupuje mladá herecká generace pod vedením režiséra JIŘÍHO POLÁŠKA.

Ve dvou etapách své činnosti dosáhl soubor celé řady významných úspěchů v celostátních soutěžích a mnohokrát hrál na přehlídce AMATÉRSKÉHO DIVADLA v HRONOVĚ.

Vzpomínáme na léta 1950 - 1968 na práci dirigenta Jindřich Dryšla, na úspěšné nastudování celé řady významných oper a klasických operet s Julií Marečkovou a Miroslavem Dlapou jako režiséry a s Miluší Melenovskou - dlouholetou choreografkou. Je nutné se také zmínit o obětavé práci 40 členného orchestru, který patřil k ozdobám představení.

Děkujeme všem těm, kteří skoro v stoleté činnosti blanenského divadla stáli na jeho prknech a to at' již jako herci, herečky, režiséři, scénografové, kulisáci, osvětlovači, nápovědové, inspicienti i všem ostatním.

SEZNAM ČLENŮ DIVADELNÍHO ODBORU PO ROCE 1945

Vladimír Hřeбен
Richard Polanský
Julie Marečková
Miroslav Dlapa
Karel Čejka
Jan Daněk
Jiří Polášek
Dušan Kráčmar MUDr.
Helena Lisá
Ivo Nečas Ing.
Jindřich Dryšl
Milena Melenovská
Vincenc Kolář
Eman Ševčík
Josef Škrla
Josefa Králíková
Evžen Blata Ing.

Marie Vítková
Vladimír Novotný
Věra Kráčmarová
Karel Kuřa
Zdeněk Dryšl
Jaroslava Poláková
Karel Polák
Miroslav Gilk
Bohumil Šob JUDr.
Karel Mareček
Stáňa Hušková
Milan Huška Ing. arch.
Eva Frková
Jaroslav Preisler
Antonín Freisleben
Pavel Haderer
Věra Škápíková

Antonín Knies
Jana Dryšlová
Zdeněk Krupica
Emanuel Slanina
Anna Nejezchlebová
Eva Kupová
Emil Kocman
MUDr. Květa Cupová
Miroslav Ambrož
Ing. Dana Krabičková
Karel Skoupý
Pavla Klusáková
Marcel Kopřiva
Oldřich Volf
Dušan Kaláš
Jaromír Šmerda
Heda Sytenková

SEZNAM DIVADELNÍCH HER HRANÝCH V SOKOLOVNĚ PO ROCE 1945

Autor: premiéra: hráno: režie:
název hry: scéna:

1947

J. Steinbeck
MĚSÍC ZAPADÁ

V. Hřeбен

A. Breidahl

10. 4. H. Lisá

VZBOUŘENÍ V ÚSTAVU ŠLECHTIČEN

T. Rattigan	11. 5.	V. Hřeben
SVĚTELNOU STEZKOU		
Julius Zeyer	28. 9.	V. Hřeben
DOŇA SANČA		
J. Priestley	27. 10.	V. Hřeben
PŘIŠLI K MĚSTU		
V. Klicpera	22. 11.	J. Daněk
DIVOTVORNÝ KLOBOUK		
P. Hamilton	25. 12.	
PLYNOVÉ LAMPY		

1948			
V. Říha	21. 2.	2x	
POLIBEK KRÁLOVSKÝ			
Loulová	21. 2.		
KOCOUR V BOTÁCH			
S. Maugham	20. 3.		
POSVÁTNÝ PLAMEN			
N.V.Gogol	27. 11.	2x	J. Daněk
ŽENITBA			

Autor:	rok:	režie:	choreog.:
název hry:		dirigent:	scéna:

W. Shakespeare	1949	Hřeben
ZKROCENÍ ZLÉ ŽENY		

?	1950	Hřeben
VELKÁ TAVBA		

J. Vrchlický	1950	Krejčíková
NOC NA KARLŠTEJNĚ		

C. Goldoni	1951	Hřeben
SLUHA DVOU PÁNŮ		

Stroupežnický	1951	Krejčíková
ZVÍKOVSKÝ RARÁŠEK		

Blažek	1952	Hřeben
SKANDÁL V OBRAZÁRNĚ		

N. Ostrovskij	1952	Nečas
POZDNÍ LÁSKA		

?	1953	Daněk
ŠÍPKOVÁ RŮŽENKA		

F. Šrámek	1953	Nečas
LÉTO		

J. Drda	1953	Kráčmar	Huška
HRÁTKY S ČERTEM			

V + W + J	1954	Čejka	Kučera
NEBE NA ZEMI			

W. Shakespeare	1954	Kráčmar	Kupová
TARTUFFE			

Dvořák, Petr STO DUKÁTŮ ZA JUANA	1955	Čejka Dryšl	Kučera	?	1958	Dlapa	Melenovská
V+W+J TĚŽKÁ BARBORA	1957	Kráčmar Dryšl	Melenovská Polášek	?	1959	Dlapa	Melenovská
F.X.Svoboda POSLEDNÍ MUŽ		Nečas		?	1960	Dlapa	Melenovská
J. Kainar NASREDIN		Nečas	Huška	?	1961	Dlapa	Melenovská
? KAŠPÁREK V HADÍM KRÁLOVSTVÍ	1957	Dlapa	Melenovská	?	1961	Kolář	Melenovská
R. Nashe OBCHODNÍK S DEŠTĚM	1958	Polanský		?	1961	Kolář	Melenovská

SEZNAM OPER A OPERET UVEDENÝCH V LÉTECH 1950 - 1968

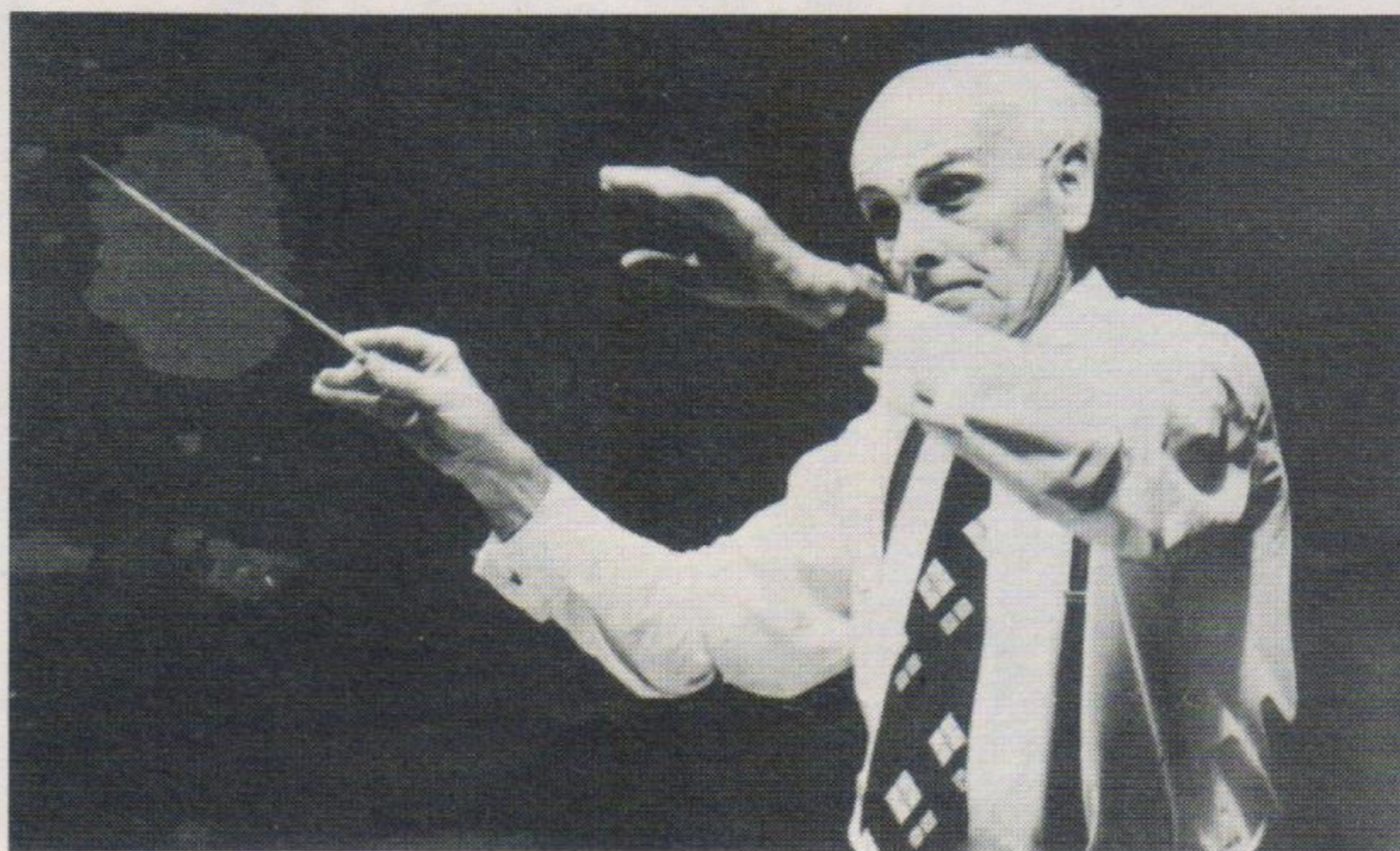
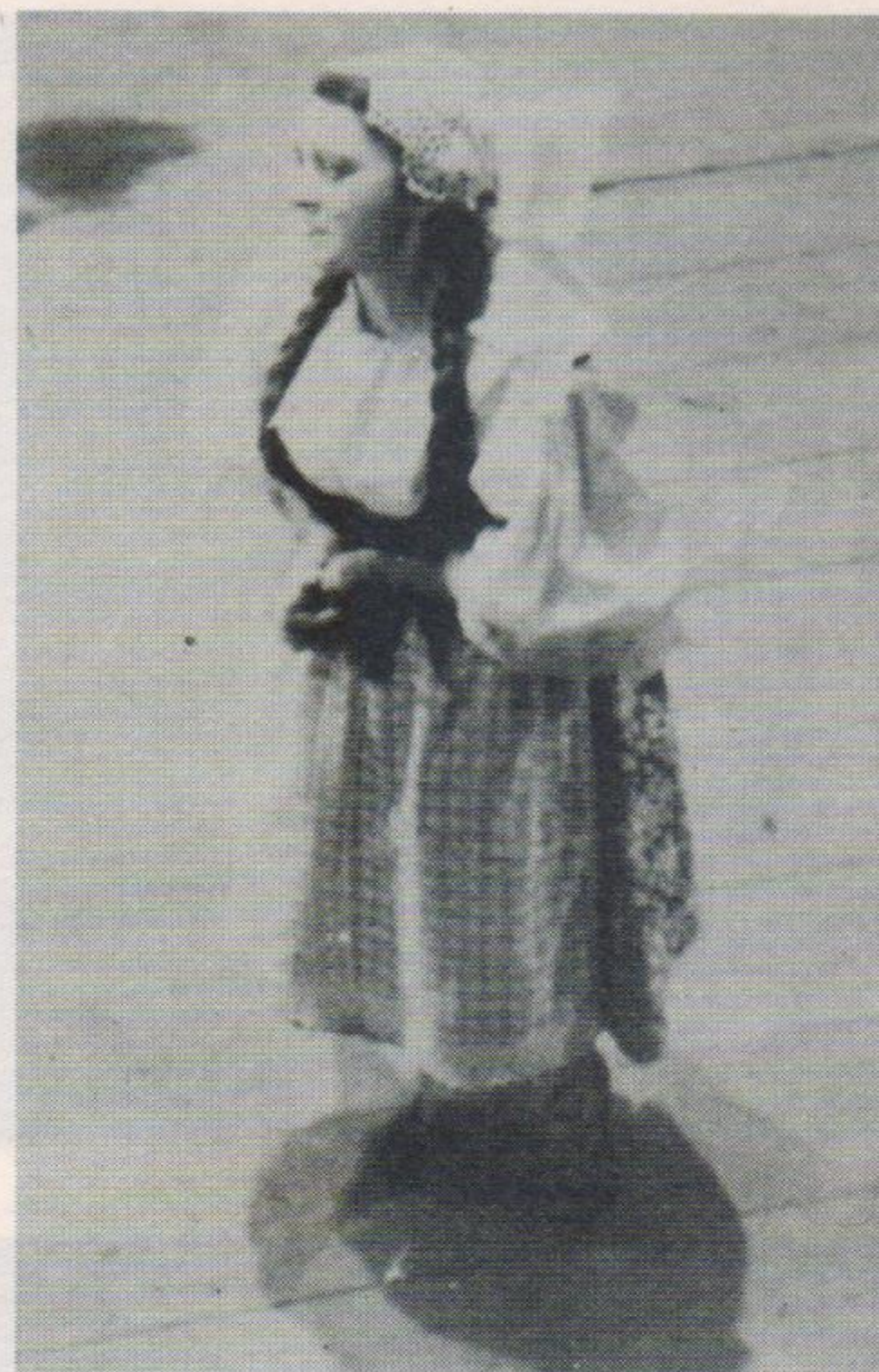
Autor: název hry:	rok:	režie: dirigent:	choreog.: scéna:				
V. Blodek V STUDNI	1950	Marečková Dryšl	Melenovská	R. Piskáček TULÁK	1960	Marečková Dryšl	Melenovská
B. Smetana HUBIČKA	1951	Marečková Dryšl	Melenovská	F. Lehár ZEMĚ ÚSMĚVŮ	1961	Marečková Dryšl	Melenovská Polášek- Huška
B. Smetana PRODANÁ NEVĚSTA	1952	Marečková Dryšl	Melenovská	F. Lehár PAGANINI	1966	Marečková Dryšl	Melenovská Polášek- Huška
J. Strauss CIKÁNSKÝ BARON	1953	Marečková Dryšl	Melenovská Huška- Polášek	O. Nedbal POLSKÁ KREV	1967	Marečková Dryšl	Melenovská Polanský
K. Millöcker ŽEBRAVÝ STUDENT	1956	Polášek Dryšl	Melenovská Huška	K. Zöllner PTÁČNÍK	1968	Polanský Dryšl	Melenovská

J. Strauss: CIKÁNSKÝ
BARON (1953)
Marie Vítková,
Ing. Evžen Blata,
Jožka Králíková

JOŽKA KRÁLÍKOVÁ

Po skončení kariéry profesionální operní zpěvačky
jsme se s ní setkávali v padesátých letech v hlavních
rolích operních a operetních.

Jindřich Dryšl

S jeho jménem se setkávali nejen jako s dirigentem
Symfonického orchestru města Blanska, ale jako
dirigentem blanenské opery a operety přes 40 roků.

J. Strauss: CIKÁNSKÝ
BARON (1953)

Režie: J. Marečková,
dirigent: J. Dryšl
Vladimír Novotný, Julie
Marečková, Karel Polák

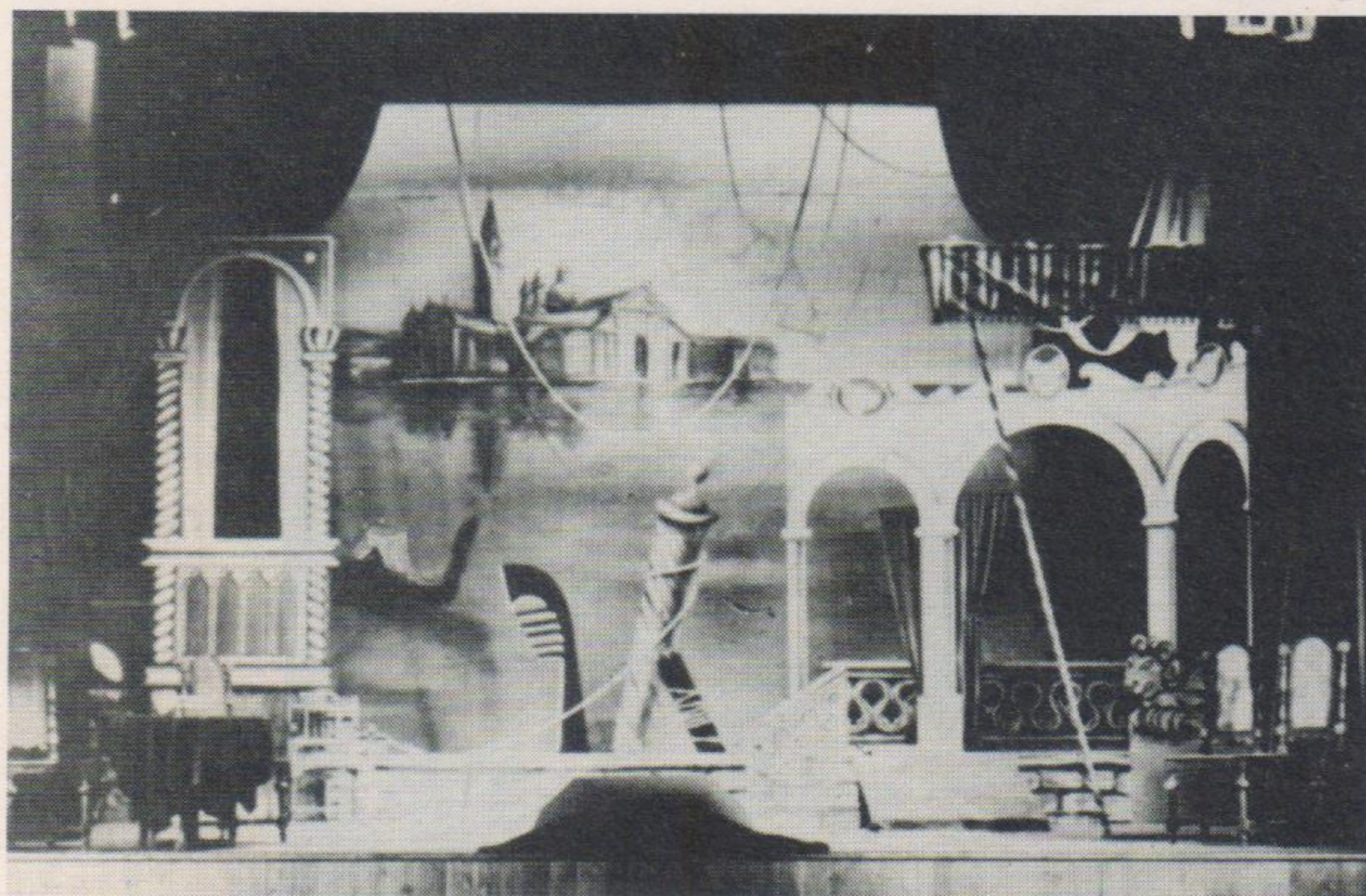
J. Strauss: CIKÁNSKÝ
BARON (1953)
František Musil, Karel Čejka
a část sboru

C. Millöcker: ŽEBRAVÝ
STUDENT (1956)
M. Dlapa, Ing. V. Skoták,
V. Novotný, Z. Krupica,
M. Doskočil

J.B. Molière: TARTUFFE (1954)
V. Novotný a V. Kráčmarová

(2017) 1. díl (1. část)
2. díl (2. část)
3. díl (3. část)
4. díl (4. část)

SLUHA DVOU PÁNŮ (1957)
Scéna: Eva Kupová

Manželé Emilie
a Jan Kociánovi
Přes padesát roků jsme se
s nimi setkávali jako s mas-
kéry blanenských divadel-
ních ochotníků.

Franc Lehár: PAGANINI (1966)
Režie: J. Marečková, J. Dryšl
Věra Škápníková (Anna Elisa)
Antonín Knies (Paganini)

Kašpárek a Šmidra
Eman Ševčík, Antonín Knies

Oskar Nedbal: POLSKÁ KREV (1967)
Míla Malíková, Antonín Knies a Jana
Paseková

Oskar Nedbal: POLSKÁ KREV (1967)
karetní scéna "Jednadvacet"

Obchodník s deštěm (1958)
Richard Polanský a Karel Kupa

Obchodník s deštěm
VI. Novotný, V. Kolář a E. Ševčík

HRY, UVEDENÉ V REŽII JIŘÍHO POLÁŠKA / 1955 - 1992 /

Autor: název hry:	rok:	režie: scéna:	hudba:	choreograf:	šéf hudby:
K. Čapek MATKA	1955	J. Polášek J. Polášek			
V. Nezval MANON LESCAUT	1956	J. Polášek M. Huška	S. Hemzal		
C. Millöcker ŽEBRAVÝ STUDENT	1956	J. Polášek M. Huška		M. Melenovská	J. Dryšl
C. Goldoni SLUHA DVOU PÁNŮ	1957	J. Polášek E. Kupová		M. Melenovská	J. Dryšl
G. Figueiredo LIŠKA A HROZNY	1960	J. Polášek J. Polášek	Sv. Novák		
L. Leonov ZLATÝ KOČÁR	1960	J. Polášek J. Polášek			
	1962	J. Polášek M. Huška	orchestr DIXIE	St. Lyko	
V. Nezval MILENCI Z KIOSKU	1962	J. Polášek E. Kupová	orchestr DIXIE	J. Perglerová	hráno v ZK ČKD
Suchý - Šlitr JONÁŠ A TINGL TANGL	1963	J. Polášek J. Polášek	orchestr DIXIE		hráno v ZK ČKD
V + W + J CAESAR	1971	J. Polášek J. Polášek	orchestr Rytmus	O. Pilátová	
N.V. Gogol REVIZOR	1972	J. Polášek J. Polášek			

C. Goldoni	1974	J. Polášek	N. Simon	A. Boreš
POPRASK NA LAGUNĚ		J. Polášek		
Renčín, Brabec	1975	J. Polášek		M. Melenovská
NEJKRÁSNĚJŠÍ VÁLKA		J. Polášek		A. Boreš
N.V.Gogol	1975	J. Polášek	F. Jakubec	A. Boreš
ŽENITBA		J. Polášek	Vl. Vrtěl	
			P. Svoboda	
bratři Čapkové	1977	J. Polášek	F. Jakubec	A. Boreš
ZE ŽIVOTA HMYZU		J. Polášek	Vl. Vrtěl	
G. Gorin	1978	J. Polášek	Vl. Vrtěl	A. Boreš
ZAPOMEŇTE		J. Polášek	F. Jakubec	
NA HEROSTRATA				
V + W + J	1979	J. Polášek		A. Boreš
TĚŽKÁ BARBORA		J. Polášek		
Suchý - Šlitr	1980	J. Polášek		M. Libra
VYVĚSTE FANGLE		J. Polášek		
Nezval - Burian	1981	J. Polášek		M. Libra
MILENCI Z KIOSKU		J. Polášek		
B. Hrabal	1982	J. Polášek		J. Maršík
BAMBINI DI PRAGA		J. Polášek		M. Libra
J. Šotola	1983	J. Polášek	M. Libra	D. Ferebauerová
KUŘE NA ROŽNI		J. Polášek		
Suchý - Havlík	1984	J. Polášek		P. Boria
ELEKTRICKÁ PUMA		J. Polášek		M. Libra
L. Smoček	1986	J. Polášek	M. Libra	P. Boria
PODIVNÉ ODPOLEDNE		J. Polášek		
dr. ZVONKA BURKEHO				

Suchý - Havlík	1987	J. Polášek	P. Boria	M. Libra
HRA NA dr. JOHANNA		J. Polášek		
FAUSTA PRAHA II. KARLOVO NÁMĚSTÍ 40				
P. Hacks	1988	Polášek	M. Libra	
JARMARK		+ Boria		
V. Majakovskij	1989	J. Polášek	M. Libra	
PŘÍLIŠ HORKÁ LÁZEŇ		+ P. Boria		
Voltaire	1990	J. Polášek	M. Libra	
KAN DID		+ P. Boria		
ANEB HURÁ OPTIMISMUS				
J. Suchý-F. Havlík	1992	J. Polášek	M. Libra	
SLADKÝ ŽIVOT		J. Polášek		
BLÁZNA VINCKA				

SEZNAM LIDÍ, PŮSOBÍCÍCH V INSCENACÍCH REŽISÉRA JIŘÍHO POLÁŠKA V LÉTECH 1955 - 1992

H. Lisá	K. Polák	A. Musil
D. Kráčmar MUDr.	J. Králíková	J. Hemzal JUDr.
K. Čejka	E. Blata Ing.	K. Magdová
M. Dlapa	M. Vítková	R. Kincl Ing.
V. Mareš	J. Levová	M. Konečná - Novotná
V. Kolář	J. Sedlák	J. Charvát Ing.
M. Hradil	V. Hrubý	V. Vrtěl
K. Štěpánek	S. Hušková	J. Vrtěl
V. Skoupá - Kráčmarová	E. Frková	J. Machač
L. Hradil	G. Wernhartová	J. Šváb Ing. arch.
V. Novotný	A. Šamalík	J. Štěrbová - Kinclová
K. Kupa	A. Freisleben	V. Čmel
B. Šob JUDr.	E. Škvareninová	J. Mikulášek
K. Hrazdára	A. Lauer	P. Nárožný
J. Poláková	M. Doskočil JUDr.	F. Jakubec
M. Gilk	M. Zárubová	I. Novotná - Vrtělová MUDr.
Z. Krupica	V. Skoták Ing.	M. Klimešová

H. Rybářová
D. Musilová
B. Havelková
A. Matuška
E. Migelová
S. Boudová-Ducháčková JUDr.
M. Ondráčková
E. Michalčíková
H. Horáková-Švábová
M. Brychta
H. Klimešová
A. Hradilová
N. Kupová
R. Kolajová
L. Münsterová
Y. Konečná
V. Sedláková
V. Michálek

J. Kyzlinková - Foitová Mgr.
L. Münsterová - Odehnalová
V. Hemzal
A. Boreš
M. Libra
P. Boria
M. Huška Ing. arch.
E. Kupová
J. Molt
J. Skoupý
E. Weigant
A. Sopouch Ing.
L. Prokop Ing.
M. Melenovská
O. Pilátová
J. Perglerová.
J. Dryšl
J. Pernica

J. Voborná
M. Hodal
J. Dvořáček
L. Skoták
E. Doležel
O. Nečas
J. Buchta
R. Rychnovský
J. Musil
J. Daněk Ing.
I. Rybka Ing.
P. Šebek
P. Stříbrcký
M. Novotný
P. Svoboda
E. Hofman PaeDr.
A. Šamalíková
V. Krabičková

a všichni muzikanti, kteří s námi vydrželi, těm speciální dík!

*odpusťte, kdo jste se nenašli

K. Čapek: MATKA (1955)
Helena Lisá

V. Nezval:
MILENCI Z KIOSKU
(1962)
Vladimír Novotný

KABARET BREJLE (1962)
Jiří Polášek, Mirka Stloukalová, Dušan Kráčmar,
Anna Hořínková, Alena Gottwaldová, Olga
Kopecká, Věra Kráčmarová

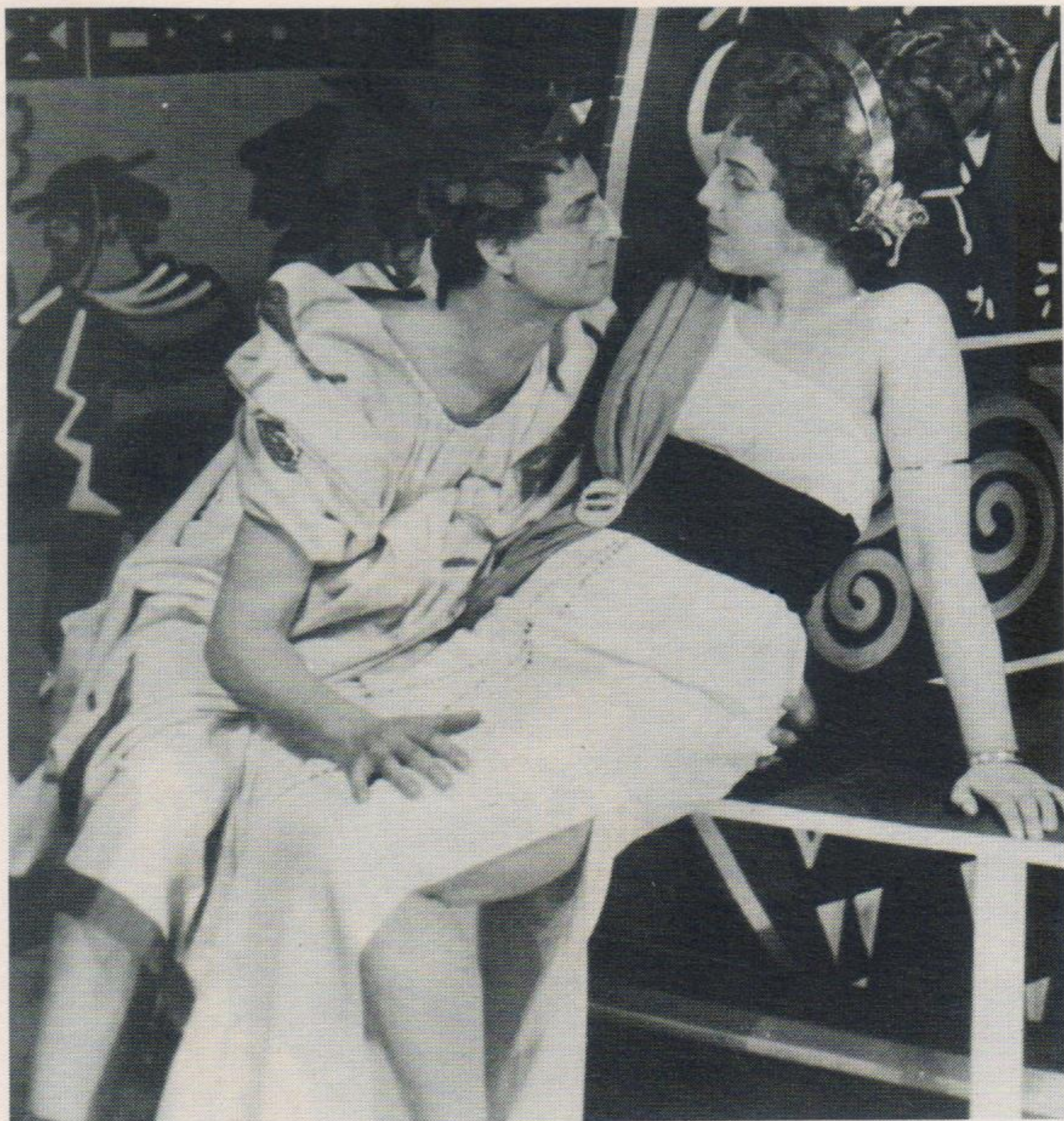

Figueiredo: LIŠKA A HROZNY (1960)
Jarka Poláková a Karel Kupa

L. Leonov: ZLATÝ KOČÁR
(1960)

K. Hrazdára, V. Novotný

LIŠKA A HROZNY
Věra Kráčmarová a Vladimír Novotný

Věra Kráčmarová v "Milencích z kiosku"

Voskovec-Werich-Ježek:
CAESAR (1971)
Miloš Novotný, Josef Hemzal

Bratři Čapkové:
ZE ŽIVOTA HMYZU
(1977)
Jaroslav Charvát,
Irena Vrtělová

Aristophanes, Renčín,
Čiháková, Brabec:
Nejkrásnější válka
(1975)
Jakubec, Vrtěl, Hemzal,
Matuška, Musil,
Šamalíková, Novotný

G. GORIN: ZAPOMEŇTE NA HEROSTRATA (1978)

Jakubec, Šváb, Kincl, Boudová, Charvát, Hofman, Švábová, Vrtěl, Polášek, Hradilová, Vrtělová, Klimešová, Klimešová, Novotný

Voskovec-Werich-
Ježek:
TĚŽKÁ BARBORA
(1979)
Radomír Kinel, Eduard
Hofman, Vladimír Vrtěl

Suchý, Šlitr:
VYVĚSTE
FANGLE (1980)
František Jakubec,
Anna Hradilová

Vítězslav Nezval:
MILENCI
Z KIOSKU
Irena Vrtělová,
Vladimír Vrtěl

Suchý, Havlík: ELEKTRICKÁ PUMA (1984)

Vladimír Michálek, František Jakubec, Sylva Ducháčková, Anna Hradilová, Irena Vrtělová, Vladimír Vrtěl, Eduard Hofman

L. Smoček: PODIVNÉ ODPOLEDNE DR. ZVONKA BURKEHO (1986)
Libuše Münsterová, Miloš Novotný, Vladimír Vrtěl

Divadlo Dělnického domu v Blansku

Počátky dělnického hnutí v Blansku se datují rokem 1881, kdy je založen čtenářsko-vzdělávací spolek, který nese jméno DĚLNICKÁ JEDNOTA BRATRSTVÍ. V roce 1892 byla založena první odborová skupina kovodělníků v Blansku, která si zvolila za svou spolkovou místnost zájezdní hostinec U POVĚTRONĚ a to na náměstí v domě číslo 7.

V roce 1905 se zrodila myšlenka založit vlastní spolkové místnosti pro schůzovou a kulturní činnost a to vzhledem k rozmáhajícímu se dělnickému hnutí. Na popud předáka brněnského dělnictva JOSEFA HYBEŠE byl ustaven prozatímní výbor SPOLKU DĚLNICKÝ DŮM. Tento spolek si za svoje spolkové místnosti zvolil KALŮV HOSTINEC, který byl pronajatý tehdejšímu hostinskému KEPRTOVI. Brzy však přestaly prostory hostince spolkové činnosti vyhovovat a proto bylo počátkem roku 1907 rozhodnuto hostinec zakoupit a přestavět. Definitivní rozhodnutí padlo v měsíci srpnu 1907, kdy byla stavba zadána staviteli MIKULÁŠI MATULOVÍ. Hostinec byl odkoupen od manželů Kalových z Lažánek za příspěvky, půjčky a z výtěžků dalších akcí dělníků. Byl rozšířen o spolkovou místnost a sál s jevištěm a dne 22. listopadu 1908 dobudován a otevřen jako DĚLNICKÝ DŮM a byl slavnostně předán veřejnosti jako první opravdové kulturní středisko v Blansku.

A zde se také začala pořádat divadelní představení ochotnického souboru DĚLNICKÉHO DIVADLA V BLANSKU. Největší rozmach činnosti zaznamenáváme v dvacátých a třicátých letech. Divadla se ještě hrála na starém jevišti a v letním období na zahradě Dělnického domu. V roce 1925 je již využíváno novější jeviště ve společenském sále, jehož definitivní generální oprava a nové vybavení bylo dokončeno v roce 1932.

Činnost divadelního souboru byla narušena zvláště I. světovou válkou a částečně i v období okupace 1939 - 1945.

Mezi oběma světovými válkami, kdy činnost dělnického divadla vyvrcholila a byla velmi rozsáhlá, jsme se na jevišti setkávali s těmito herci a herečkami:

Alois Bajza, Karel Čamra, František Havelka, Antonín Kakáč, Jaroslav Kašpárek, Miroslav Knies, Jan Kraus, František Krejčí, Gustav Krejčí, Vilém Kudla, Jaroslav Kutil, Jindřich Martinek, Josef Mencler, Rudolf Mencler, Jaroslav Moc, Eduard Novák, František Najmaister, František Plch, Alois Serbousek, Václav Serbousek, Alois Skoták, Eduard Skoták, Josef Slouka, Alois Stařecký, Leopold Šrámek, Josef Štěpánek, Robert Tesař, František Tvrz, Alois Vykydal, Bedřich Zavadil, František Zvěřina, Antonín Buchta.

52 Žofie Grimová, Božena Jeřábková, Marie Kakáčová, Františka Kašpárková, Marie Klímová, Antonie

Kudlová, Františka Kulhánková, Anna Kyzlinková, Milada Linkesederová, Julie Marečková, Marie Mlčochová, Aloisie Nováčková, Marie Plecitá, Milena Petruš, Antonie Plchová, Hermína Pokorná, Františka Rumlová, Anežka Serbousková, Josefa Skotáková, Julie Smržová, Marie Součková, Božena Stařecká, Růžena Stloukalová, Marie Škvareninová, Marie Toufarová, Jiřina Toufarová, Leokada Volfová, Anna Vykydalová, Helena Vykydalová, Marie Zavadilová.

V divadelním souboru byli také hosty manželé Cignovi - Karel jako korepetitor nácviku písní a manželka jako členka divadelního souboru a dále manželé Arnošt a Božena Huvarovi - oba herci souboru. Z dalších hostů potom JUDr. František Kuchař a Marie Fundová. Snad nejvýznamnějšími členy souboru byli JULIE MAREČKOVÁ, JOSEF ŠTĚPÁNEK a ANTONÍN BUCHTA.

V některých náročnějších představeních účinkovali i členové ZEMSKÉHO DIVADLA V BRNĚ a to: ZDENA GRÁFOVÁ, GUSTAV EKL, FRANTIŠEK KLIKA, KAREL HÖGER a JAROSLAV LOKŠA.

Jako režiséři působili nejvíce JAN KRAUS a JOSEF ŠTĚPÁNEK. Výpravě divadelních představení se nejvíce věnovali CVRKAL, DOKOUPIL a GRACIAS. Významným členem divadelního souboru byl dirigent JOSEF ŠOUPAL. V době II. světové války pak dirigent PACAS se svým orchestrem KRAS MELODIE.

Divadelní odbor vedl vlastní pokladní knihu, a část z výnosů představení odváděl spolku Dělnický dům, který byl vlastně na divadelním odboru velmi závislý. Například v době první světové války divadelní odbor a restaurace udržovaly spolek při životě.

V roce 1921 měl odbor 21 členů, v roce 1923 pak 38 členů. Ve jmenovaném období bylo sehráno 21 divadelních her a ke konci dvacátých let her ubývá. Také zápisy spolku dosvědčují nepříznivou situaci, do níž se soubor dostal. Tyto potíže trvají až do roku 1929. Divadelní odbor se stabilizoval na počátku třicátých let a opět začal stoupat počet sehraných divadelních představení. Odbor si zapůjčuje kostýmy v Jablonci, Kolíně, Brně a ze svých vlastních zásob potom podporuje menší divadelní soubory v Lažánkách, Olomučanech, Klepačově a Ráječku. V té době má odbor knihovnu se třemi sty divadelních her.

Po mnichovských událostech a okupaci v roce 1939 byla činnost na přechodnou dobu zastavena. V dalších válečných letech se hrají hry lehčího žánru a operety. Na sklonku války je Dělnický dům obsazen německými okupačními vojsky a činnost je zastavena.

Po správní reorganizaci v roce 1949 nové okresní město pocíťovalo nedostatek kulturních objektů. Po delším jednání bylo v roce 1952 rozhodnuto spolek DĚLNICKÝ DŮM rozpustit, neboť nevykazoval potřebnou činnost a také jeho zaměření neodpovídalo potřebám doby. Bylo rozhodnuto předat objekt n.p. ČKD BLANSKO, konkrétně jeho ZÁVODNÍMU VÝBORU ROH. Převzatý objekt se dne 24. listopadu 1953 stal sídlem ZÁVODNÍHO KLUBU ČKD BLANSKO.

Od roku 1953 začal ZK za skromných podmínek pracovat. Pracuje i dramatický kroužek, který se stal pokračovatelem divadelní činnosti uplynulých let. Převzatý objekt ZK je však ve velmi špatném stavu a zanedlouho dochází k jeho úpravám. Začínající divadelní soubor hraje proto na jevišti SOKOLOVNY a činnost je ještě slabá. Změnou ve vedení ZK ČKD, (předseda Svoboda a jednatel Nárožný), dochází ke zlepšení práce celého ZK a tím také divadelního souboru.

Dochází i k úpravám jeviště a je zřízena stálá scéna loutkového divadla. Od října roku 1954 jsou již představení hrána na jevišti ZK ČKD BLANSKO. Sezóna 1954 - 1955 patřila k nejbohatším, sáhla k náročným dílům a dá se říci, že z hlediska amatérského souboru měla velmi dobrou úroveň.

Od podzimu do dubna bylo uvedeno na scéně 6 premiér. Z nich nelze opomenout ani dětskou divadelní hru POHÁDKA NA SNĚHU. Největším úspěchem této sezóny byla však hra Julia Zeyera RADŮZ A MAHULENA, která byla režírována profesionální herečkou VĚROU MÍČKOVOU. Z této doby - jak píše kronikář divadelního souboru STANISLAV KOČVARA - se datují první rozpory a nedorozumění mezi členy, které měly negativní důsledky na další činnost souboru. Zdálo se, že soubor zpychl, ztratil družnost a soulad.

Shakespearův HAMLET v sezoně 1955 - 1956 byl umělecky velmi kvalitní - hrál se v Blansku 3x, ale přes dobrý ohlas obecnostva skončil jak finančním deficitem, tak dalším rozladěním herců a režisérů souboru. Situace v souboru byla předmětem debat ve výboru divadelního odboru a názory se velmi různily. Jedni se domnívali, že obecnostvo potřebuje hry lehčího obsahu se zpěvy a tanci, jiní zase, že je nutno více se věnovat propagaci, lepší přípravě a studiu hry a pod. Faktem je, že tato otázka byla mnohokrát projednávána, aniž však došlo k zásadnímu rozhodnutí.

Jediným osvěžením byla zase hra pro děti SŮL NAD ZLATO v režii Jana Daňka, která se hrála 4x. Počátkem roku 1956 se hraje MORÁLKA PANÍ DULSKÉ za režijního vedení V. HŘEBENA. Návštěva je slušná a hrálo se i po blanenském okrese. Další hrou byla KRISTÝNA v režii M. MUSILA a to již s celou řadou nových herců.

Podzimní sezóna byla zahájena hrou pro děti BLÁHA ŠVIK - NEŠŤASTNÝ ŠVEC a měla tradiční úspěch v režii J. Daňka.

Dne 13. ledna 1957 se konala VÝROČNÍ SCHŮZE divadelního odboru, jehož předsedou se stal MILOSLAV MUSIL. Na této schůzi se ukázalo, že veškeré snahy po sjednocení divadelní činnosti v Blansku neuspěly. Ukázalo se, že herci obou celků stále zůstávají patrioty svých dosavadních souborů. Na výroční konferenci ZK ČKD Blansko v roce 1958 se znovu hovoří o nedostatečné činnosti divadelního odboru, kde dochází k určitému úpadku, nezájmu, chaosu a otrávenosti (ze zprávy kronikáře DO). Ustavil se nový výbor ve složení: PŮLPITEL, MUSIL, GILK, KOVÁŘ, TESAŘ. Zdá se však, že bude stát před stejnými problémy jako výbory předcházející, t.j. malým zájmem obecnostva, značnými požadavky na kroužek, stejným kádrem herců, režisérů a pod.

Činnost divadelního odboru ZK ČKD BLANSKO však pokračuje dále a to až do roku 1989, i když v některých obdobích jen ve zmenšené míře. Je nedostatek režisérů, ale hlavně herců, ochotných věnovat svůj volný čas. Divadelní krize nezasahuje však jen naše město. Rozmach televize a také hromadné organizování zájezdů ze závodů, JZD a pod. do divadel zapříčiňují úbytek diváků a v poloprázdných sálech se velmi těžko hraje.

Ubývá premiér a přesto, že ZK ČKD BLANSKO má velmi dobré jevištní vybavení a celkové podmínky, není v silách výboru pokračovat úspěšně v činnosti minulých let. Za rok je sehraána jedna, či dvě hry a tak celá řada herců přechází do ZK METRA BLANSKO, kde uvolněním bývalé sokolovny v roce 1959 a po

generální úpravě celého jeviště pracuje skupina mladých herců pod režijním vedením JIŘÍHO POLÁŠKA, která úspěšně pokračuje v tradici bývalého divadla SOKOLA BLANSKO.

Od roku 1976 až do roku 1984 je v činnosti divadelního odboru ZK ČKD BLANSKO citelná přestávka. Ještě v roce 1988 je sehrána dětská pohádka O. Fridrichové PRINCEZNA ŽOFINKA a zdá se, že tímto rokem dosahuje krize divadelního odboru vyvrcholení. Nepodařilo se pokračovat ani v tvorbě pro děti. V roce 1989 je založena MLADÁ SCÉNA v ZK ČKD BLANSKO a je snaha znovu divadelní činnost obnovit. Bylo by velkou škodou nepokračovat v divadelní tradici, jakou před léty mělo DIVADLO DĚLNICKÉHO DOMU V BLANSKU.

SOUPIS DIVADELNÍCH HER UVEDENÝCH V DĚLNICKÉM DOMĚ V BLANSKU V LÉTECH 1910 - 1953

autor:	název hry:	režie:
1910 - 1920		
J. Kolár	Pražský žid	
A. Jirásek	Lucerna	S.F.Tůma
B. Němcová	Viktorka	bří Mrštíkové
A. Raupach	Mlynář a jeho dítě	F. Šamberk
K. Světlá	Kříž u potoka	A. Jirásek
V. Plumlovská	Honza v zakletém království	L.N.Tolstoj
F. Hlavatý	Městská rada na námluvách	
V. Kosmák	Potkalo ji štěstí	
F. Jeřábek	Služebník jeho pána	1922
V. Hugo	Bídníci	K. Kraatz
Stroupežnický	Václav Hrobčický z Hrobčic	F.X.Svoboda
K. Fořt	Z českých mlýnů	J Mahen
J. Mahen	Jánošík	F.X. Svoboda
G. Preisová	Její pastorkyňa	F. Šubert
	On a jeho sestra	J. Štolba
A. Jirásek	Psohlavci	J.N.Nestroy
S. Čech	Lešetínský kovář	J. Zeyer
F.Šamberk	Karel Havlíček Borovský	
J.K.Tyl	Strakonický dudák	
J.K.Tyl	Jiříkovo vidění	
B. Němcová	Divá Bára	
1921		
	Pepiččina první láska	
	Nařízení bytové komise	
	Svítání	
		O grunt
		Hanzelínova kometa
		Soucít
		Anežka
		Jedenácté přikázání
		Vojnarka
		Anna Karenina
		Cesta na východ
		Lázeňská vila
		Automobilista
		Márinka Válková
		Nebe, peklo, ráj
		Poslední muž
		Jan Výrava
		Vodní družstvo
		Lumpáci vagabundus
		Radúz a Mahulena
		Bezhlavý muž
		Zástěrková protekce
		Mlsní kocouři
		Muziky, muziky
		Svatba naší Helgy
		1923
		J. Wilhelm
		A. Řehoř
		Mistr Bedrník a jeho chasa
		Jménem jeho veličenstva

J.K.Tyl	České amazonky
F.A.Šubert	Drama čtyř chudých stěn
F. Nissel	Čarodějka
	Ta naše valuta
	Volné manželství
	Zápas o nevěstu
1924	
J.L.Turnovský	Staří blázni
F. Hlavatý	Bílá myška
K. Fořt	Západ slunce na horách
J.F.Karas	Na rodné hroudě
A. Jirásek	Papínkovy zálety
A. Jirásek	Vojnarka
	Volná láska
1925	
O. Faster	Pražské švadlenky
	Svatební den
	Navždy svoji
	V černé rokli
	Já se ženit nebudu
1926	
F.A.Šubert	Probuzenci
F. Schönthan	Hloupý kousek
bří Mrštíkové	Maryša
K. Fořt	Kráska ze Šumavy
A. Šmilovský	Parnasie
	Baj-kal-laj
1927	
Stroupežnický	Naši furianti
F. Bartoš	Jak starý Moravec ztratil revma
1929	
F. Oliva	Pojď na mé srdce
E. Bourdet	Bouračka
	Ty ani nevíš
	Tři zlaté vlasy děda Vševeda
	Sůl nad zlato
1930	
S. Tůma	Pasekáři
Michaelis	Revoluční svatba

H. Hirsch	Dolly
V. Mixa	Proud
1931	
W. Vig	Masér v dámské lázni
A. Bogner	Pytlák
J. Hašek	Švejk
F. Hervé	Mamselle Nitouche
E. Vachek	Lišák Stavinocha
1932	
J. H. Manners	Peg mého srdce
F. Arnold	Španělská muška
B. Weiler	Je Mary Duganová vinna?
F. Langer	Periferie
R. Stolz	Pepina
	Posvátný plamen
1933	
Scheinpflugová	Grünfeld a strašidla
R. Branald	Tři veselí mušketyři
J. Patrný	Ostříž
	Žaluji
K. Kosina	Jejich nejlepší hra
1934	
R. Piskáček	Perly panny Serafinky
F. Schönthan	Zlatá Eva
R. Piskáček	Tulák
	Naše tchyně odzbrojuje
	Generál Babka
1935	
J. Zeyer	Radúz a Mahulena
R. Piskáček	Táta Dlouhán
V. Werner	Medvědí tanec
	Modré miliony
	Noční manévry
	Pan Biskup
	Slečna Tulačka
1936	
J. Beneš	Na tý louce zelený
J. Jankovec	Odtroubeno
	Ryba a host třetí den

1937	Kukačka	G. Preisová	Gazdina roba (3x)	
V + W + J	Rub a líc		Ženská vojna (4x)	
A. Jirásek	Emigrant		Líbánky komtesy Lucky (5x)	
V.V.Škvařil	Cizí dítě	1944		
	Krásná Damris	A. Jirásek	Lucerna (3x)	
	Zelená se zelená	F. Lehár	Kde skřivánek zpívá (4x)	
	Byli jsme a budem	J. Beneš	Bílá orchidej (6x)	
1938			Parfém mé ženy (4x)	
	Sedm jednou ranou (3x)	1945		
1940		Schneipflugová	Guyana (4x)	
J. Loukota	Mé štěstí má zlaté vlasy (6x)	1946		
G. Hauptmann	Před západem slunce		Rukopis času (1x)	
F. Šamberk	Jedenácté přikázání	1948		
1941		J.K.Tyl	Kutnohorští havíři (2x)	V. Hřeben
J. Jankovec	Děvče z přístavu (6x)	K. Simonov	Ruská otázka (3x)	V. Hřeben
J. Kalaš	Berou - berou? (4x)	1949		
R. Piskáček	Slovácká princezka (6x)	K. Macháček	Ženichové	
	První valčík		Skřivan a smrt	
1942		1950		
Tobis-Špilar		C. Goldoni	Lhář (3x)	
-Mírovský	Růže z Argentiny (9x)	1951		
K. Krpata	Mistr ostrého meče (3x)	J.K.Tyl	Fidlovačka (2x)	
E. Raupach	Mlynář a jeho dítě (3x)	1952		
J. Snížek	Příklady táhnou (2x)	A. Jirásek	M.D.Rettigová (4x)	
	Zpovědník (6x)	1953		
	Grand hotel Riviera (7x)	A. Arbuzov	Setkání s mládím	
1943				
E. Legouvé	Nedohraná sonáta (4x)			

Žofie Skotáková
patřila k oporám divadla
Dělnického domu

Marie Vrátná
herečka divadla Dělnického domu
dvacátých let

Robert Tesař
významný herec divadla
Dělnického domu po I. světové
válce

Sůl nad zlato
(1929)
Dělnický dům

BYLI JSME A BUDEM
opereta z roku 1937

Josef Štěpánek

Vynikající herec divadla Dělnického domu mezi dvěma světovými válkami. Na jeho herecké výkony a to zvláště v operetách je pamětníky dodnes vzpomínáno. Patří s Julií Marečkovou k dlouho nepřekonatelné divadelní dvojici.

J. Jankovec: DĚVČE
Z PŘÍSTAVU
B. Špičáková,
J. Štěpánek,
V. Pacasová,
M. Knies,
J. Marečková,
J. Kočí
opereta v roce 1941

E. Legouvé:
NEDOHRANÁ
SONÁTA (1943)
účinkující hry

GRAND HOTEL RIVIERA
hráno v roce 1942

SOUPIS DIVADELNÍCH HER UVEDENÝCH V ZK ČKD BLANSKO V LÉTECH 1954 - 1988

Po několikaletém tápání divadelního odboru se v roce 1954 obnovuje jeho činnost. Přicházejí noví režiséři Vladimír Hřeben, Miloš Musil, Vojtěch Pulpitel, Jan Daněk, Julie Marečková a začíná významná činnost divadelního souboru ZK ČKD BLANSKO s tímto přehledem divadelních her:

autor:	název hry:	režie:	K. Čapek	RUR	M. Musil
			J. Janáček	Hluché království	J. Daněk
1954			K. Balák	Švanda dudák v pekle	J. Daněk
J.K. Tyl	Tvrdohlavá žena	Hřeben	Goldoni	Hrubiáni	Marečková
Beaumarchais	Lazebník sevilský	M. Musil	J. Janáček	Kašpárek a Šmidra	J. Daněk
Lutonský	Rodinná záležitost	Pulpitel	1959		
F. Kožík	Pohádka o sněhu	J. Daněk	J. Werich	Teta z Bruselu	Míčková
Dunajevskij	Volný vítr	M. Musil - J. Dryšl	C. Benedetti	Dobrou noc Patricie	M. Musil
			C.C.Solodar	Šeříkový sad	Marečková
1955			F. Hervé	Mamselle Nitouche	Marečková
V. Štech	Habada a Jordán	J. Daněk			J. Dryšl
J. Zeyer	Radúz a Mahulena	Míčková	V. Werner	Lidé na kře	Polanský
V. Petrovičová	Děravá škorně	K. Polák	1960		
Shakespeare	Hamlet	K. Kupa	Gajdar	Timur a jeho parta	Pulpitel
B. Němcová	Sůl nad zlato	J. Daněk	Michálek	Sombrero	
1956			E. Kästner	Emil a detektivové	J. Škrla
K. J. Erben	Zlatovláška	J. Daněk			Habešová
N. Ostrovskij	Kdo hledá najde	Míčková	Stonesco	Šestka z mravů	
G. Zapolská	Morálka paní Dulské	Hřeben	1961		
Stehlík			Kyncl	Voják	Hradil
- Makarenko	Začínáme žít	M. Musil			-Gilk
Matušítková	Kristýna	M. Musil	Dunajevskij	Bílý akát	Marečková
F. Kňourek	Bláha Švik	J. Daněk			J. Dryšl
1957			P. Karvaš	Půlnoční mše	
F. Beneš	Pohádka o Honzovi	Marečková	Rozov	Šťastnou cestu	Habešová
F. Schiller	Parasit	M. Musil	A. Christie	Past na myši	M. Šimek
J. Grim	Čínské zrcadlo	J. Daněk	V. Nezval	Milenci z kiosku	J. Polášek
			V. Blažek	Příliš štědrý večer	Polanský
1958			1964		
A. Jirásek	Pan Johanes	M. Musil			
64 B.G. Nušič	Rozum se neprodává	M. Musil	Suchý-Šlitr	Jonáš a tingl-tangl	J. Polášek

1965	F. Hrubín Thomas	Křišťálová noc Charleyova teta	Polanský K. Polák	1973	O. Wilde Jak je důležité míti Filipa	Musil
1966	Fredo Becker	Dámy a husaři Případ Dänzinger	M. Musil M. Musil	1975	M. Hemoavin Lhářka	
1967	Burian Luknár Goldoni	Dezertér z Volšan Písnička pro princeznu Lhář	Novotný M. Musil Novotný	1976	V. Werner Právo na hřích	Polanský
1968	Vitkovský	Dům u doktorů	M. Musil	1984 - 1988	Brdečka V. Dyk J. Menzel P. Hacks Fridrichová	Meixner Meixner Meixner A. Musil A. Musil
1972	Goldoni	Neotesanci	M. Musil			

Z uvedeného přehledu divadelních premiér vidíme, jak rozsáhlá byla činnost divadelních odborů na jevišti DĚLNICKÉHO DOMU, či později ZK ČKD BLANSKO. Výčet her není zajisté úplný, například víme, že se v Blansku hrála divadla již před rokem 1910. Dále také víme, že divadla byla hrána i jinými spolky jako SPORTOVNÍM KLUBEM BLANSKO, členy ATLETICKO-FOTBALOVÉHO KLUBU BLANSKO, PĚVECKO-ČTENÁŘSKÝM SPOLKEM RASTISLAV a možná i některými dalšími.

Od roku 1910 do roku 1988 bylo sehráno na jevišti Dělnického divadla v Blansku 179 premiér. Kolik bylo dalších reprís se bohužel nepodařilo zjistit.

Od roku 1945 zná potom blanenská divadelní veřejnost z jeviště DĚLNICKÉHO DOMU a později ZK ČKD BLANSKO tyto svoje oblíbené herce, i když velikou jejich část jsme vidávali i na jevišti blanenské sokolovny či později ZK METRA BLANSKO:

Režiséři: Vladimír Hřeben, Richard Polanský, Miloš Musil, Jan Daněk, Julie Marečková, J. Dryšl, Josef Šoupal, Věra Míčková, Vojtěch Půlpitel, Josef Škrla, Vladimír Novotný, Karel Kupa, Marie Habešová, Milan Hradil, Antonín Freisleben, Karel Polák

Herci a herečky:

M. Musil, B. Šob, V. Půlpitel, M. Čech, L. Hradil, L. Münsterová, V. Sedláková, E. Frková, V. Svobodová, Z. Mlčochová, P. Trojanová, J. Marečková, J. Štěpánek, J. Daněk, manželé Hřebenovi, B. Novotná, J. Škrla, V. Novotný, B. Novotný, J. Charvát, M. Šimek, J. Brychta, M. Brychta, Z. Rüdigerová, J. Dryšlová, Z. Krupica, O. Vintř, J. Poláková, K. Polák, K. Mareček, R. Polanský, B. Francová, I. Dobřický, V. Gílk, MUDr. Kráčmar D., J. Dvořáčková, D. Marečková, B. Strejčková, V. Sedláková, H. Lisá, K. Kupa,

S. Zvěřina, J. Kočí, J. Stloukal, E. Slanina, M. Zouharová, J. Levová, Z. Presová, JUDr. O. Pergler, F. Dvořáček, M. Julčíková, L. Jeřábková, B. Pechar, A. Souček, K. Záruba, V. Hrubý, E. Škvareninová, M. Kalabisová, Z. Šmuková, M. Jandáková, Z. Musil, V. Michalec, M. Dlapa, A. Králová, V. Flek, L. Jančík, Z. Dryšl, M. Vykypěl, L. Bryška, J. Preisler, M. Šos, V. Kupka, V. Zárubová, M. Skoupá, V. Skoupá, K. Hrazdíra, B. Půlpitlová, B. Šplíchalová, H. Sytenková, V. Rakovská a jistě mnozí další, kteří svým dílem na místech, kde je divák neviděl, přispívali k činnosti celého divadelního odboru, jako osvětlovači Šuta, Hodal, Kocián, nápověda Langhamerová, Mlčochová, Hřebenová, pracovníci na jevišti Mlčoch, Novotný, Kuběna, P. Trojanová, Bláha a další. Ať nám prominou ti, které jsme nejmenovali, nebylo to našim úmyslem, ale jen neznalostí po prošlých dlouhých desetiletích.

EPILOG

Každý čtenář předloženého písemného dokumentu o činnosti divadelního odboru DĚLNICKÉHO DOMU či později ZK ROH ČKD BLANSKO jistě uzná tu velikou osmdesátiletou pravidelnou činnost na tomto kulturním úseku. Práce v divadelním odboru byla po všechna léta umožněna úžasnou obětavostí všech, kteří se na ní podíleli.

Velmi těžké podmínky v minulosti, které si dnes nemůžeme mnohdy ani představit, poněvadž většina z nás ještě tuto dobu neznala, neodradily po dlouhá desetiletí režiséry, herce a herečky, i ty ostatní kolem divadla, od jejich pravidelné dobrovolné práce, která se přenášela na další pokolení občanů našeho města a to často i z rodičů na děti.

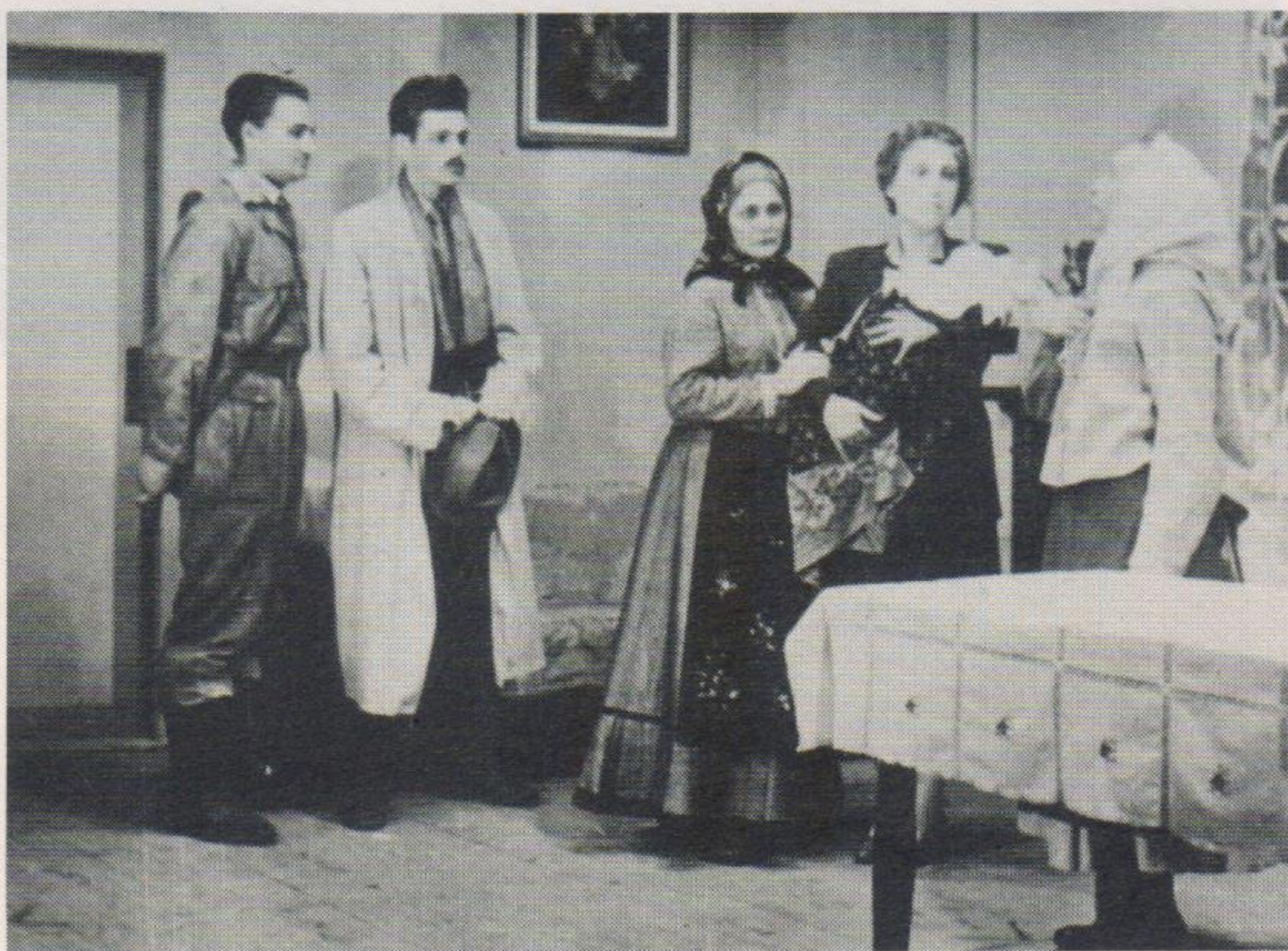
Nedostatečná jeviště, vybavení, zima na zkouškách na promrzlých jevištích, za osobních i peněžních výdajů, které zvláště v dobách let 1920 - 1930 byly pro mnohé i odříkáním si vlastního kusu chleba.

Přáli bychom si, aby se znovu našli nadšení členové tohoto divadelního souboru a navázali na bohatou historickou činnost divadelního dění na jevišti ZÁVODNÍHO KLUBU ČKD BLANSKO.

V. Jelínek: SKANDÁL
V OBRAZÁRNĚ (1954)
Režie V. Hřeben

J. Matušíková: KRYSTÝNA (1956)
Režie M. Musil

W. Shakespeare: HAMLET (1955)
Režie a titulní role K. Kupa

Dr. K. Driml: ČÍNSKÉ ZRCADLO
(1957)
Režie J. Daněk

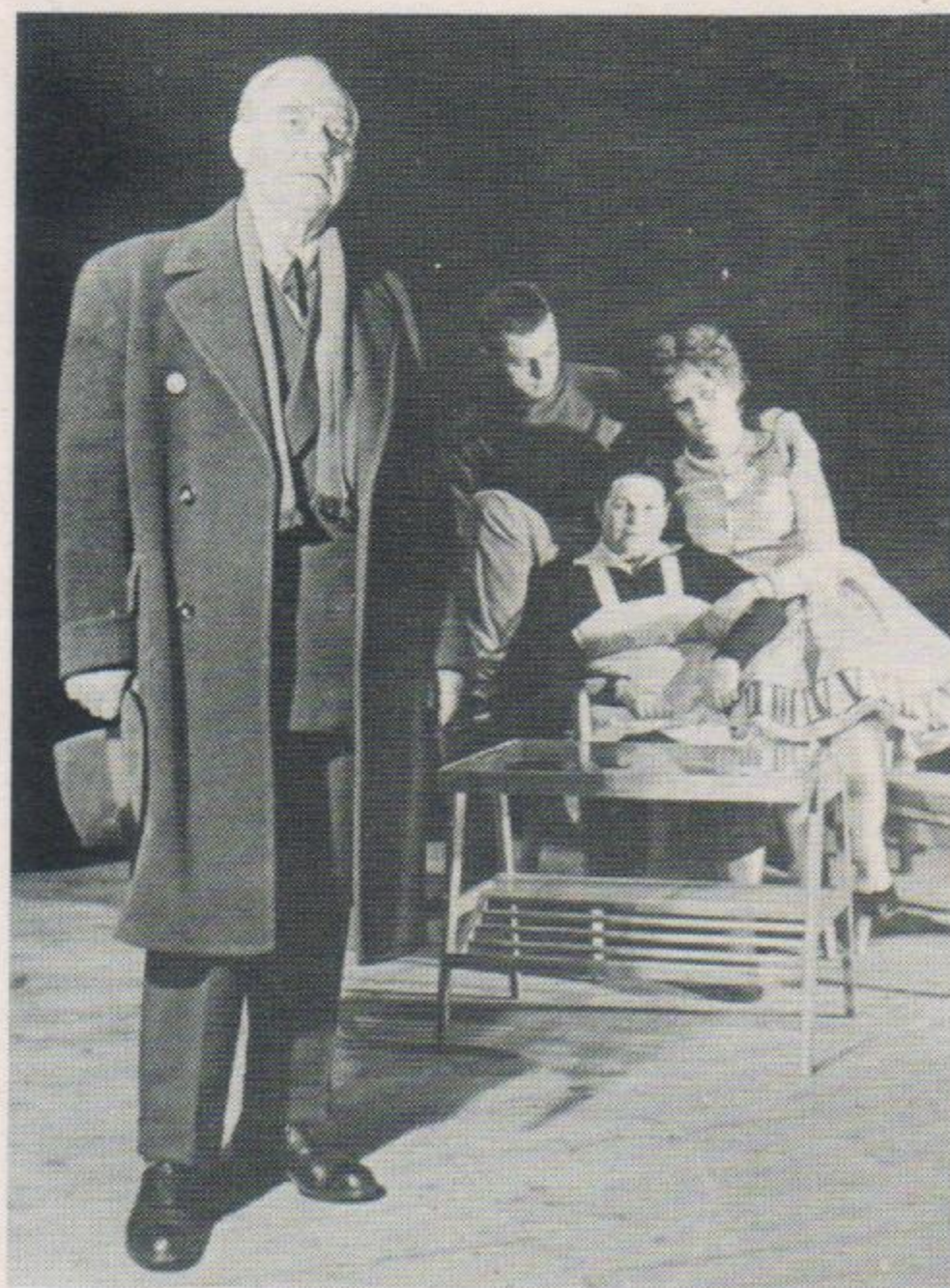

F. Hervé: MAMSELLE NITOUCHE
(1959)
Režie: J. Marečková - J. Dryšl

D. Karvaš: PŮLNOČNÍ MŠE
(1960)
Režie J. Marečková -
J. Škrla

V. Blažek: PŘÍLIŠ
ŠTĚDRÝ VEČER
(1961)
Režie:
R. Polanský
Polanský, Zouharová,
Dobřický, Wernhartová

C. Goldoni: LHÁŘ
(1967)
Režie:
Vl. Novotný

C. Goldoni: NEOTESANCI (1972)
Režie M. Musil

P. Hacks: CHUDÝ RYTÍŘ (1987)
Režie A. Musil

Divadlo Tělocvičné jednoty Orel Blansko

Jen velmi málo záznamů o činnosti tělocvičné jednoty OREL BLANSKO a jeho divadelního odboru nás znovu nutí k přemýšlení o tom, jak důležité je vést archivní dokumenty jednotlivých organizací a spolků. O činnosti divadelního odboru OREL Blansko se dozvídáme jen z toho, co jsme našli v okresním archivu v Blansku.

KATOLICKÁ ORGANIZACE byla v našem městě založena 15. prosince 1908 pod názvem BUDOUCNOST. Založil ji farář FRATIŠEK GRYDIL, který byl v Blansku od roku 1906 a který zemřel v roce 1910 a byl pochován v Blansku.

Po založení měla organizace 42 členů. Začátkem roku 1910 koupil farář Grydil dům naproti kostelu (číslo 34) a zde se soustředila činnost tohoto spolku. V pozdější době nesl tento dům název KATOLICKÝ DŮM.

V roce 1911 se stává v Blansku farářem LEOPOLD KOLÍSEK, který je již "hybnou pákou" katolické organizace a má největší zásluhy na založení TĚLOCVIČNÉ JEDNOTY OREL BLANSKO, která dle písemného protokolu byla založena 18. 12. 1921. Prvním starostou se stává AUGUSTIN HABEŠ a dalšími členy výboru Rudolf Hlaváč, Jan Pařil, Jan Špička, Povolná, Nejezchleb a Kyzlink.

Starosty TJ OREL BLANSKO byli:

1922 - 1923	Augustin Habeš
1924 - 1925	Ludvík Jureček
1926	Augustin Habeš
1927 - 1934	Jan Špička
1935 - 1936	Josef Kunc
1937 - 1940	Jan Šoupal
1941	p. František Staněk

V dalších letech byla činnost ORLA zakázána německými úřady a po roce 1945 vyvíjela činnost jen do roku 1947.

Mimo zahájení cvičebních hodin v roce 1922 se ustavuje také divadelní odbor. Dle dosažených dokladů byla první divadelní hra sehraána v roce 1923 a její název byl KDYŽ SRDCE ZHŘEŠILO. V prvních letech tohoto divadla se setkáváme se jmény těchto herců:

72 Augustin Habeš starší a mladší, Alois Špičák, Božena Špičáková, Adolf Oberhauer, Hedvika Kučerová,

Klaudie Kyzlinková, Alois Kučera, Jan Suchánek, Jan Špička, Vincenc Nejezchleb, Augustin Vojanec starší a mladší, Jan Dvořáček, Emilie Kubalová, sestry Kubáčovy, d.p. Arnošt Králík, Alois Fousek, Eman Ševčík, Julie Marečková, Marie Langhamerová, František Musil.

V pozdějším období Josef Škrla, Oldřich Vintř, Anna Vintrová, Vincenc Kolář, Jiří a Marie Hemzalovi, Marta Dvořáčková, Adolf Krejčí, Miroslav a Antonín Kniesovi, Vlasta Langhamerová, Jaroslava Vašíčková, Slávek Hejč, Míla Maňoušková, Bohumila Plachá, Alois Buchta, Ilona Šoupalová a jistě i další.

Byly hrány jak činohry, tak i menší operetky s dirigenty Janem Šoupalem, Jindřichem Dryšlem a p. Slámou.

V roce 1931 přebírá TJ OREL BLANSKO Katolický dům do svého trvalého nájmu a ještě více rozšiřuje jak svoji tělocvičnou, tak i divadelní činnost. Bylo zde založeno i loutkové divadlo a zvláště byl TAMBURÁŠSKÝ SOUBOR vedený JANEM DVOŘÁČKEM.

SEZNAM DIVADELNÍCH HER UVEDENÝCH TJ OREL BLANSKO V LÉTECH 1923 - 1947

autor:	název hry:	rok sehrání:			
F. Skála	Když srdce zhřešilo	1923		Slečna tulačka	1935
	Kouzlo podzemí	1923		Návrat ztracené dcery	1935
	Shledání na hřbitově	1923		Za neznámým vojínem	1936
	Železný kruh	1925		Růže prerie	1936
	Lucifer	1925	J. Hora	Bártova pomsta	1936
	Chytrák krajánek	1925	E. Plumlovská	Zlatá nit	1936
				Filosof od verpánku	1936
K. Semerádová	Vánoční svátky	1928		Já jsem malý mysliveček	1937
	Veselá vojna	1929		Bílé růže	1937
	Pout' k jesličkám	1931		Jura	1937
	Stržený kříž	1933		Splněné touhy	1937
	Kája Mařík v pohádce	1933		Bez lásky	1938
	Hanička	1934		Sněhurka	1938
	Děvčátko z hájovny	1934	V. Plumlovská		
P. Rudolf	Na polském zámku	1934	J. Kubík	Mlýn na samotě	1940
	Zlatá Kateřina	1934		Pravda na útěku	1940
R. Nižkovský	Podvodnice z lásky	1934	F. Šamberk	Palackého třída 27	1940
	Jak ti chudí			U naší kapličky	1940
	o to jmění přišli	1935	A. Labut'a	Na závětrí pod Šumavou	1940
	Vstup do srdce zakázán	1935	J.K. Tyl	Strakonický dudák	1940
	Bílý Orel	1935		Dárek z pouti	1940
	V myslivně fořta Pekárka	1935		Tři bílé růže	1940
G. Preisová	Její pastorkyně	1935	F.X. Svoboda	Směry života	1941
	O zlatém klíči a živé vodě	1935		V trojském zámku	1941

R. Nížkovský	Hastrman krajánka		J. Kubík	Srdce za milion	1941
	Švejnohy	1941		Děvčátko z pouti	1941
	Vítězství fořta Meruzáka	1941	Tobis-Špillar-		
J. Skružný	Románek na horách	1941	Mírovský	Srdce v rákosí	1941
R. Piskáček	Slovácká princezka	1941		U veselého kamzíka	1946

V létech 1923 - 1946 bylo sehráno celkem 53 divadelních her. Nepodařilo se v žádných záznamech bohužel zjistit jejich režiséry, mnohé autory a vůbec již ne, kolik bylo sehráno celkem představení.

I přes tuto skutečnost divadelní odbor TJ OREL BLANSKO svojí činností v minulosti přispěl k rozvoji kulturního dění v našem městě.

Závěr

Lze říci, že založením ČTENÁŘSKO-PĚVECKÉHO SPOLKU RASTISLAV v Blansku bylo započato dílo i na pozdějším založení řady blanenských divadelních spolků. Písemné doklady o jejich činnosti nás bohužel informují jen velmi nedostatečně.

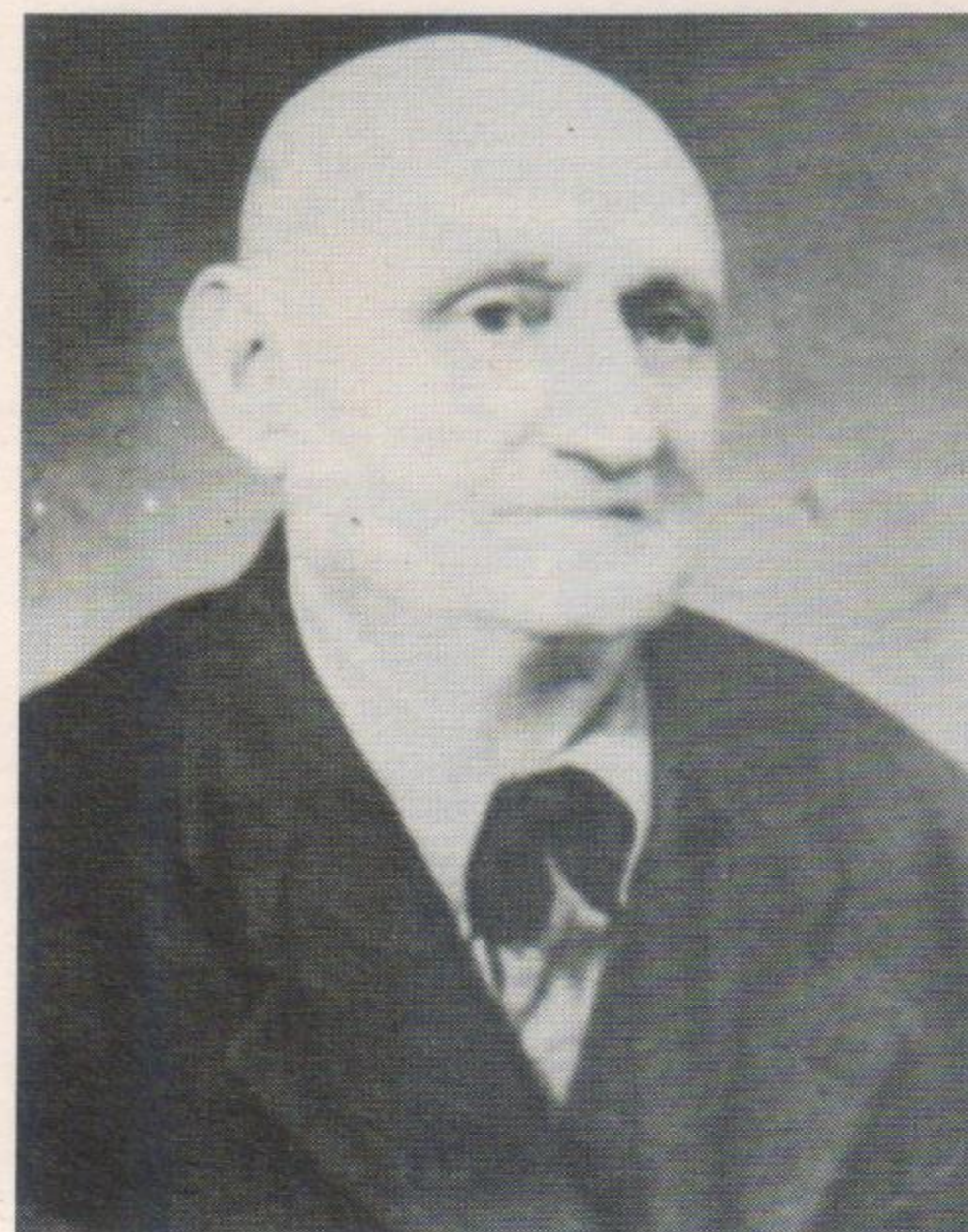
I přes nedostatek historických záznamů jsme však přesvědčeni, že tato publikace o blanenském divadle seznámí čtenáře s obětavostí a nadšením těch, kdož jej tvořili.

Je faktem, že svět s televizí a rozhlasem jistě nepřeje amatérskému divadlu, ale přesto se nachází stále noví lidé, kteří bez divadla nemohou žít.

Přejeme jim do další divadelní činnosti - ZLOMTE VAZ.

AUTOR

Augustin Habeš
* 1878

Augustin Habeš
* 1904

U NAŠÍ KAPLIČKY (1940)
Julie Marečková a František Musil

V TROJSKÉM ZÁMEČKU
(1941)

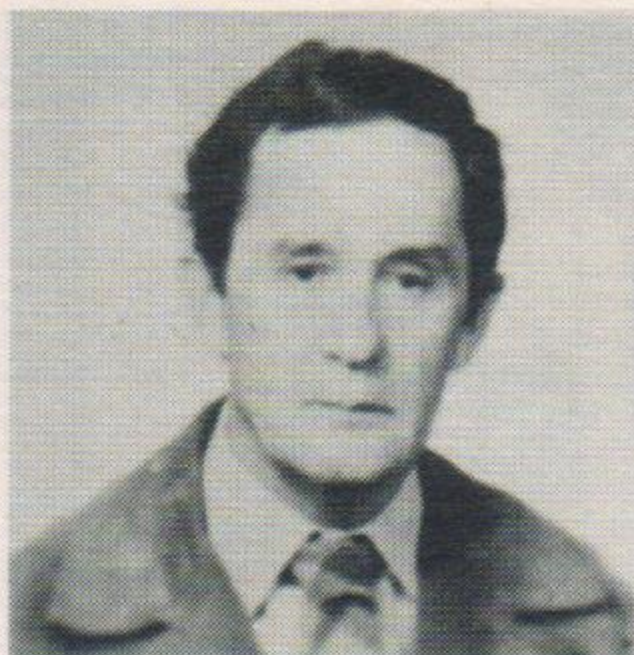
Marie Hemzalová,
Julie Marečková
a Anna Vintrová

V TROJSKÉM ZÁMEČKU (1941)
Miroslav Knies a Julie Marečková

V TROJSKÉM ZÁMEČKU (1941)
Julie Marečková a Josef Škrla

Zahrada paměti

ÚVODEM.

Jsem přáteli, známými a dokonce vlastní ženou dohnán k tomu, abych napsal něco o divadle, které jsem po jistou dobu spolutvořil jako režisér a výtvarník. O tom, kdy a jak jsme jej dělali.

No, lépe, či hůře, jak se dalo ... neboť nikdy jsem nikomu, tím méně sobě, nezastíral rizika a meze tvorby obecně a amatérské tvorby především.

Ale že jsem tak dlouho vydržel (a snad docela nezasmrádnul), způsobili ti, kteří byli nejen ochotní (ó, to hrůzné slovo ochotník), ale hlavně něco uměli.

Oni umožnili chvíle skutečné, niterné tvorby, které jsem byl účastníkem, světýlka opravdového kumštu v moři dřiny, tvorby, která naplňuje srdce režisérovo blahem a štěstím.

Děkuji Vám, moji milí ...

děkuji všem hercům, muzikantům, choreografům, výtvarníkům, technikům, všem

“kteří jste se mnou uvědoměle živil v divácích naději a víru v normální život - v té dlouhé době zdrcující lži”.

Děkuju Vám za krásná přátelství, kterými jsem byl štásten. Děkuju za chvíle vesmírné srandy. Děkuju moc. A tobě, naše milé divadlo, já a se mnou moji nejmilejší děkujeme, žes nás, v tom obecném blbství okolním, při zdravém rozumu zachovali ráci.

Amen - Váš víc starý, než dobrý Jiří Polásek.

Motto:

V. Nezval - MANON LESCAUT - scéna 4

Des Grieux:

Až zešeří se Amiens

Budou vonět v parku růže

A mně žádný nepomůže

Ani Bůh ani svatý Damian

Zahrada paměti je strašlivě zaplevelená, podobá se pralesu všudypřítomného býlí a tak probírám pro inspiraci několik v rozcích propíchaných fotografií (ejhle, lidstvo již tehdy znalo fenomén zvaný “hobra”), a narazím na žloutnoucí něžný podlouhlý program s mou, vlastní rukou vyrobenou Čapkovou karikaturou, snaživě zakomponovaným písmem a prvorepublikánskou puškou. A dole řádečka - Premiéra v sobotu 15. ledna 1955.

Gottwald se nám tehdy nepozorovaně rozpadal v mausoleu a snad i proto, jsme my, čecháčci, směli

poslechnout hlasu pana profesora Nikolského z Moskvy, který uznal býti Čapka velkým. Proto jsem i já mohl Čapka (oba Čapkové však jsou mou celoživotní láskou!), po komsi, kdo ho dost neúspěšně začal, dokončit. A jaké že z toho plyne poučení? - že nebýt Moskvy, nebylo by blanenské "MATKY", ale nebylo by také těchto vzpomínek, kterými vás obtěžuji. No - vida. Poučení je v našich zemích vždy po ruce ...

Inscenace přinesla pár vyrovnaných hereckých výkonů - Kornel: Dušan Kráčmar, Jiří: Vojta Mareš, Petr: Karel Čejka, Toni: Milan Hradil, ale byla především naplněna vynikající Helenou Lisou v titulní roli. Teprve pozdější "Matky" umělkyň národních mne jaksepatří poučily o úskalích téhle, na první pohled "parádní role". Tím víc dnes oceňuji cudnost, prostotu, váhání, pochyby, tvrdost i chápavost, lásku i obětování "Matky" v herecké kreaci paní Lisé. Jaký byl na tom všem můj podíl? (asi pramalý, dnes to chápu), ale snad jsem jako režisér moc nezaclánil!

Všecko se sešlo, v tu sobotu zimy roku pětapadesátého - autor, hra, hlavní představitelka, pár slušných herců, náročná scéna (hodné sestry Hrozinkovy z hospody na Obůrce zapůjčily i indiánské štíty a kopí jako součást dekorace (a jakýs takýs záblesk provinčního úspěchu pohladil naše dušičky). Ale hlavně - přišel slastný pocit, že moje sokolovna, jedno z nejmilejších míst mého kouzelného dětství, zase žije. I mým přičiněním. Žije zase "sokolským duchem".

ZASTAVENÍ DRUHÉ ANEB HLEDÁNÍ A JISTOTY.

Od prvních nesmělých divadelních kroků jsem cítil, že z příchozích (takové to soudružské - kdo přijde, ať mele), pořádné divadlo neudělám. A řízením osudu (moji "takypřátelé" tvrdí, že: "blbí mají štěstí"), jednoduše jedním či druhým se stalo, že přišla na svět "parta". Myšlenkový trast, podpalovači aktivity, snovači nápadů ... a hlavně přátelé! Zrodila se Nezvalova "MANON LESCAUT", v době rozvinutých pětiletých, v době "Brusičů Karhanů" a "Slepíků či kostelníků". Rádio nám vyhrávalo častušky, Měsíc sovětského přátelství burácel a my v klidu a soustředění říkali verše o lásce, zradě a utrpení. Nedovolím si, ani dnes, po létech, nejmenovat jediného ze zúčastněných herců - Věra Kráčmarová, Jarka Poláková, Lad'a Hradil, Mirek Novotný, Karel Kupa, Vojta Mareš, Dr. Bořek Šob, Kamil Hrazdíra, Mirek Dlapa, Mirek Gilk, Zdeněk Krupica. I krásná Huškova scéna a přepůvabná hudba Vlastíka Hemzala dotvořily obraz představení, které předurčilo šest let tvůrčího usilování lidí, spřízněných nejen volbou zájmu, ale i duší. Šest let boje malých donkichotů, trvajících na svém. A věru nemajících ustláno na růžích. Zkoušky na jevišti začínaly až se docvičilo, či dohrál basketbal, generálka od 22 hodin do 4. hodiny brzoranní, od šesti se budoval socialismus a z kanceláře klubu vanul zdvořilý chlad. Ještě, že jsme měli pana Vykydala a jeho zlatou paní, kteří vždycky všechno mohli ... ještě dnes se mi vaše buchy rozplývají v ústech, paní Vykydalová ... takoví správci už vymřeli. Bohužel. A taky inspicienti, Jiří Molte. Ti už taky nejsou. Děkuji ti, moc někoho tak přesného postrádám.

No ano, ale teď zjišťuji, že přeskakují a to kronikář nesmí. Takže jednou větou. Byla mně ještě před Manon svěřena péče o režii operety. C. Millöcker - ŽEBRAVÝ STUDENT. Dělal jsem, co jsem uměl. Neuměl jsem nic. Většinou se tam zpívalo. Dobře. Proč jsem tam byl já, nevím. A ještě k tomu jsem v tom fofru napsal na

plakát - v titulní roli plukovníka Ollendorfa uvidíte Mirka Novotného. To, že v titulu stojí "Žebravý student", kterého zpíval pan Ing. E. Blata, mi nějak ušlo. No, chybami se člověk učí. Ale pane inženýre, kdyby aspoň byla jediná! Ale vy jste mi už odpustil, že?

1957 - SLUHA DVOU PÁNŮ - Carlo Goldoni - u vchodu uvaděčky s programy, v záhlaví text: Nebojte se, tu oponu jsme nezapomněli stáhnout! No vida a pak, že se nic nemění. Dnes se naše opona roztahuje a zatahuje (do boků).

Byli jsme mladí a velice jsme se chtěli smát. A měl jsem herce nadaného jevištním šarmem a schopnostmi uhrát tu slavnou, šťavnatou, truffaldinovskou parádu. A nejen on, i naše dívky - Kráčmarová, Levová a Poláková a pánové - Kolář, Krupica, Mareček, Polák, Preisler a Šob hráli, což bylo konec konců jejich úkolem. Jako živí - říkalo se tenkrát a říkáme to dodnes.

Však na začátku jsem se zmínil o tom, při příchodu diváků obnaženém jevišti. Revoluční změna - chachá! Diváky na jevišti vítal zcela nerevolučně, poctivě, postaru pomalovaný prospekt Benátek, který ručně vymalovalo trio: Kupová, Huška, Polášek, dle návrhu prvně jmenované. Popíšu jak. Kupová stála na můstku, cirka pět metrů nad podlahou jeviště, kde druzí dva jmenovaní, podle jejích příkazů: ještě, ještě, dost, trochu doleva, jo ... v kleče či leže tahali štětce po jedné z nejkrásnějších lagun světa. P. S. (teprve za předlouhých dvanáct let poté mi osmašedesátníci laskavě dovolili uvidět ji - tu lagunu. A neušetřím vás ničeho - další historka svázaná s touto komedií. Jeden ze starých, zasloužilých, poněkud již méně slyšících blanenských herců a režisérů s potěšením sledoval převlekovou roli Věry Kráčmarové, která v mužském šatě statečně usilovala o lásku Bořka Šoba, aby po představení projevila svou lítost nad naší situací ... "já vím", pravil, "když ti chlapci nechtějí divadlo hrát ... je to těžký ... jistě, ta paní Kráčmarová to hrála dobře, ale přesto" ...

Kdoví, jestli mu to někdo osvětlil, nebo zdase o své pochyby dělí někde na obláčku s panem Vojanem. Často na Vás myslím, pane Daňku, měli jsme Vás rádi a nedovedli to vyjádřit. Tak aspoň takhle ... když už i já špatně slyším (co nechci!).

Doslov: A ve slově k divákovi v programu tehdy říkám: Škoda že nemůžu vzbudit Carla Goldoniho, aby nám i pro dnešní chyby našel nějakého Truffaldínka.

No vidíte! Už vím, proč jsme to hráli ...

1960 - doložím se programem: Ve hře LIŠKA A HROZNY se před námi otevírá tragický osud umělce v otrokářské společnosti. V širším smyslu - osud lidu, schopného a smělého, ale spoutaného despotismem vládnoucích.

Bude řeč o tragikomedii G. Figueireda - Liška a hrozny.

Přísahám, že zlatým písmem vystínovaným a případnými iluminacemi bych vyzdobil tuto stat', býti mnichem posvěceným uměním. I dnes, když už se to nenosí.

Kdo neviděl, nic neví. Nic neví o bezdechém tichu v beznadějně vyprodané sokolovně. A i ten, kdo viděl jen to, co mohli vidět diváci, nic neví. Nic neví o tom, jak se rodí divadlo. Byť amatérské - ale DIVADLO. Ještě dnes cítím vztahy, které se rozzínaly mezi herci a přeskakovaly do hlediště jako MEMENTO.

Představení nesla krásná jevištní řeč, čistá, otevřená, znaková scéna, snad poprvé v Blansku šité kostýmy Evy Kupové, moudrá hudba Sv. Nováka, psaná pro naši inscenaci.

Liška byla jen jedna. A navždy, pokud budeme, bude. Že, Karle Kupo, Věro, tehdy Kráčmarová, Jarko Poláková, Jiří Sedláku. Ale proč se nemůžu zeptat tebe, Mirku Novotný, herče můj z nejmilejších? I ty bys potvrdil, že "Liška a hrozny" našla svou dobu, své představitele a své obecenstvo. A v Blansku - to je co říct!

Závěrem: Každý z nás by tu a tam svůj podpis pod něčím raději neviděl, nebo odvolal. Ale tady ještě dnes nejen koukám s potěšením, ale podtrhuji - režie a scéna Jiří Polášek.

Téhož podzimu roku šedesátého mne oslovila hra Leonida Leonova - ZLATÝ KOČÁR. Moje první ruská hra. Košatá, tehdy živá, o rozporech mezi skutečností a sny. Hra o lidech. Zvláštní hra - no - ruská. Dnes vím leccos, co jsem tehdy nemohl vědět. Víím víc o Čechovovi a tím i víc o Leonovovi. Musel to být moc nešťastný kumštýř, když věděl i viděl.

Bylo to asi zajímavé představení - pod rozpadlou pěticípou hvězdou dvoupatrově řešený hrací prostor, pevný a nehnutelný, ale pomalovaný ubíhajícími mraky, přesné reálie - obrovská "americká kamna", psací stůl, kamínka zvaná "vincek" s bizarním kouřovodem, snový kejklíř Rahuma Bořka Šoba, výborná studie Madame Turkovské Evy Frkové, prosté postavy Něprjachina Antonína Šamalíka, Dašenky Stáni Huškové, mladé postavy Timoši a Marka v podání Václava Hrubého a Gabriely Wernhartové, Julka hrál Kamil Hrazdíra. A trojice v mých tehdejších inscenacích vždy přítomná, Věra Kráčmarová, jako Marja Sergejevna, Mirek Novotný coby akademik Karejev a Karel Kupa v roli plukovníka Berjozkina. Bylo to snad dobré divadlo - a potřebné - v té době mluvilo tím nejotevřenějším způsobem. A navíc, co může být lepšího, než si dobře zahrát, pro dobro věci a ještě pod oficiální hlavičkou neoficiálnější instituce. (DADA, to bylo vždycky moje, aneb "ať žije hovadstvo")!

Ale mráz, který přes jakés takés tak zvané uvolnění kulturní politiky po těchto hrách ze sekretariátů vanul uvědomil i lidi "vod kultury" a nám přestávalo být hej. Spíš nám bylo "počkej".

A když "je počkej", uchyluji se ke kabaretu. Byla skvělá jazzová kapela Dixie - tr. Fero Goöz, sax. Pavel Jínek, trb. Alan Petlach, pi. Marcel Kopřiva, bs. Dušan Ševčík, dr. Jarek Kočí, zpívali Eva Škvareninová, Dušan Kráčmar a Tonda Lauer, tančily Alena Gottwaldová, Anička Hořínková, Olga Kopecká a Mirka Stloukalová a do toho všeho mluvili Věra Kráčmarová a Jiří Polášek. A byl to samej Suchej Jiří a Šlitr Jiří a J. Tuwim, pan J. R. Pick a J. Lec a Sl. Mrožek a když jsme o premiéře dozpívali, tedy oni - já ne!, tak jeden z diváků vyběhl a vedle sokolovny, u Žáků natrhal obrovský kopec bílého šeríku a ještě se tleskalo, když se vrátil a Věra za tím pugétem nebyla ani vidět a já byl hrozně štěstnej, asi tak, jako když o tom teď píšu. Prostě národní obrození a osvobození v kostce. Cha - chá! Jo, a jmenovalo se to BREJLE.

Copak lidi jo, ti se bavili, hráli jsme to myslím pětkrát, pořád bylo plno, až takhle jednou, že už nemůžeme a že potřebují jeviště jiní a paní tajemnice byla jako led - což mne popudilo (pardon, teď už se to může - nasralo) a víte, že ani slovo nedalo slovo!!! bez všech řečí, bez písne "sedm let jsem u vás sloužil a nic jste mi nedali", ač by byla případná, neb to skutečně bylo sedm let, co jsme v sokolovně dělali, jsme byli na ulici.

82 Vypadalo to, že jedna éra je za námi. Nebyla. Sáhla po nás konkurence z Dělnáku a my se přestěhovali. Já

hned tušil, že z bláta pod okap, protože jestliže v klubu onom se politika vedla jako "to co se právě nosí", v tomto klubu smrděly komunismem i toalety - račte odpustit, dámy! Leč mladý (relativně, prosím, relativně) a ne dost poučený jsem skočil na špek.

Velice rozporuplné pocity - téměř všechno funguje. Zkoušíme v rozumnou dobu a v teple. Scéna se vyrábí v dílnách ČKD, mám toho času nejlepší blanenské herce, mám opět kapelu DIXIE. Všechno funguje, ale něco v soukolí drhne a já tuším v čem to je. Chybí nám "genius loci", chybí nám moje sokolovna. Začínají drhnout vztahy, trpíme ponorkovou nemocí. Ale pracujeme, takže:

Vítězslav Nezval - MILENCI Z KIOSKU - prosinec 1962 -
pana Simonidese, velkoobchodníka s kávou a tvrdého otce rodiny,
přes svůj odpor ke kapitalismu hraje Ladislav Hradil,
v roli Lazara, nepovedeného syna č. 1
a šachového přeborníka svůj přirozený temperament krotí Antonín Freisleben
Benamina, nepovedeného syna č. 2, jak si člověka dobrého představuje předvádí Vladimír Novotný
strýce Sokrata, bratra Simonidesova, moudrého blázna a bláznivého mudrce předstírá Karel Kupa
Helenu, choť Lazarovu, ženu, o jejíž osud se vlastně hraje, prožívá Věra Kráčmarová
Andrease etc., dobrodruha, sňatkového podvodníka, redaktora, filmového herce bez angažmá přes svou
malou zkušenost v těchto oborech představuje Bořivoj Šob
Liviú, jeho ženu, poněkud rezolutní, avšak milujícím bojující a vždy znovu a znovu odpouštějící do jevištní
podoby stylizuje Jaromíra Poláková.

Tolik dobový program. A je jasno, ne? Bylo to fajn.

Moc krásná scéna Evy Kupové a bezvadné kostýmy. A oponu už tenkrát vytahoval a stahoval, jakož i na zkouškách, s laskavým svolením herců do toho něco řekl Jiří Polášek.

Ta poslední věta je taky z programu. Cítíte ten osten? Ale byli jsme už tehdy asi dobří, protože obecenstvo nejen, že za námi v hojném počtu přišlo (přestěhovalo se), ale myslím, že ani nic netušilo. No jo, od toho je obecenstvo obecenstvem, aby nic netušilo ...

Opět nebylo dobře a tak nastoupil kabaret. JONÁŠ A TINGL TANGL. Rok 1963. Program je opět objemnější - jak jsem divadelní rozum bral, tak napuchovaly texty, obvykle mluvily o době a dění. Tak hned na první straně se dozvídáme, že

... kdo na slepičku dělá pipi
a pak jí hlavu usekne
ať neposlouchá naše vtipy
neb je to od něj nepěkné ...

a téměř na konci, v pozadí se skví sentence, která by měla být tesána (samozřejmě i dnes):

chytrý člověk s nebe nespádl
a pitomce jakoby zhazovali ...

No to je ale pěkný. A pravdivý ...

Hudební revue Jonáš a tingl tangl byla poslední mou režii prvního období. O Jonášovi a ostatních věcech hráli, zpívali a mluvili: E. Škvareninová, J. Gundacker, P. Jínek, M. Kopřiva, D. Kráčmar, A. Lauer, V. Michalec, J. Pechar, A. Petlach, J. Polášek, L. Půlpitel, D. Ševčík (B. Bardot, Ch. Boayer, Rintintin, F. Sinatra, Frank V., Sabu, Lev Jašin, páter Brown, děti kapitána Granta, kap. Korkorán, M. Juchelka), v závorce uvedení sice neúčinkovali, ale zato zvyšovali lesk programu.

Kostýmy Eva Kupová - světla Miloš Hodal. Kytici z květinářství nám přinesl na jeviště tajemník Vlastimil Nárožný. Obecenstvo opět nic nepoznalo, ale přesto to byl definitivní konec jedné éry.

DOSLOV PRVNÍHO DÍLU.

Od té doby uplynulo třicet jar, třicetkrát nám příroda a dívky odtajnily své půvaby, třicetkrát jaro zacloumalo našimi těly i srdcema ... Ale řeknu Vám, přesto, že mně tu a tam nad tímto textem bylo, jako bych psal vlastní nekrolog, bylo to fajn. Vrátil jsem se mezi ty, které jsem měl rád a kteří snad i mne, i když jsem byl jistě mnohokrát hloupej, nespravedlivej a z únavy i vlastní i cizí nedostatečnosti zlej, kteří snad i mne tu a tam mezi sebou rádi viděli.

Bylo moc těch, kterým vděčím za jejich práci, ale pouze tři, bez kterých bych nebyl nic. Věra Kráčmarová, Karel Kupa a Vladimír Novotný. Oni nesli tíhu mých nejlepších představení, oni dovedli dát jevištní život mým touhám. Oni pomohli nést štafetu víry v normální, lidskou, osobní, intimní, jedinečnou pravdu. Téměř proti všem ... a tebe, Aloisi Jirásků, tebe k tomu nikdy nepřizvali.

EPILOG:

V. Nezval - MANON LESCAUT - scéna 5.

Tiberge: (vstupuje na scénu. Spatří mrtvou Manon. Jde k ní, zastaví se, smekne)

Již doletěla létavice

Již uzavřel se vodní kruh

Již nikdy, nikdy více ...

At' je ti milosrdný Bůh ...

DÍL DRUHÝ, ANEB "PŘIJELA K NÁM VOJSKA Z BÁJNÝCH KRAJIN".

S nimi vklouzla Husáková normalizácia a cosi lepšího ve mě pravilo: "vstaň a chod".

Existuje plakát (ještě ho mám schovanej, říkával J. W.), je na něm obrovskej rudej prasklej kvádr a ta prasklina vcucává písmena CAESAR.

Existuje program a na něm rudé klikyháky za černou petlicí. A v tom programu, v květnu 1971, tvrdím: Bulva a Papullus se mohou smát Caesarovi, ale Caesar se nemůže smát jim - oni mu totiž nejsou směšní - on se jich bojí! A to je dobře ... Váš Jiří Polášek. Tolik program.

k neumdlení obětavých dívek a mladíků, mnohdy ještě ani maturity nedosáhnuvších. Moudrý a mnohde složitý text Voskovce a Wericha, i pro ně exotické melodie Ježkovy však kupodivu hned od začátku jakž takž šly ... no šly ... no plazily se ... sunuly ... a já se snažil. Takže nakonec jsme všichni ruku v ruce vysnažili premiéru - K. Magdová hrála Kleopatru, R. Kincl Antonia, M. Konečná Onomatopoe, J. Charvát velekněze, V. Vrtěl Bruta, J. Machač Cicera, J. Vrtěl Centuria, J. Šváb, V. Čmel, J. Štěrbová, J. Mikulášek a P. Nárožný senátory. Dvojici Bulvu a Papulluse vytvořili Miloš Novotný a Josef Hemzal, Caesara Adolf Musil. V choreografii O. Pilátové tančily A. Břoušková, V. Tichá, L. Fárníková a D. Hanusová.

A teď se přiznám, k čemu bych asi neměl, ale zase mne zastavovali lidé, kterých jsem si moc vážil a děkovali ... bral jsem to vždycky jako uznání síle a moci divadla. Jeho schopnosti oslovit rozum i srdce. (Samozřejmě jen určitého divadla).

Rok 1972 - N. V. Gogol - REVIZOR

Nechejme mluvit program, neboť co je psáno, to je dáno, říkali naši předkové:

“... Titulní roli měl i Gogolův Revizor, ale už Zdeněk Mahler svým překladem jí důkladně sáhl na zoubek. Řekl bych, že Revizora herecky zdemokratizoval. Moje další úprava hry se nesla v duchu myšlenky: odstranit vše, co zaclání. A tak titulní rolí není domnělý revizor, ten tajtrlík, onuce, sralbotka, jak ho v závěru tituluje hejtman. Titulní roli hraje strach. Ten, co má velký voči, víte?”

Hráli: A. Musil, M. Novotná, J. Štěrbová, M. Novotný, J. Charvát, V. Vrtěl, R. Kincl, F. Jakubec, J. Machač, J. Šváb, J. Hemzal, J. Polášek. Originální ruskou balalajkovou hudbu na rychlejší, či pomalejší otáčky z magnetofonu pouštěl O. Nečas a vším tím, co jsme vymysleli, jsme dokonale zmátli první krajskou komisi, kterou na nás kdosi poštlal.

A tím nastalo každoroční martyrium, nazvané poroty. Tím vstoupily do našeho života soudružky, nesoucí hrdě prapor komunistické kultury a mlátící s ním hlava nehlava (samozřejmě nás - ne sebe!)

P. S. Mezi těmi, kdož na představení spolupracovali, je poprvé, ale potom po mnoho let uvedeno jméno - Pavel Stříbrcký. A vzpomínáme-li my, kteří už jsme s tímhle divadlem něco zažili, na někoho s láskou - pak je to Pavel. A v duchu humoru, který měl rád parafrázuji: “Pavel Stříbrcký se zasloužil o naše divadlo”!

V únoru 1974 jsem se dočkal. Konečně jsem mohl inscenovat svého milého C. Goldoniho a jeho přemilý POPRASK NA LAGUNĚ. Herecky už zkušenější soubor, navíc posílený v dámské části Jarkou Polákovou a Božkou Havelkovou se vyrovnával s lidovými italskými postavami, jak v koho silách bylo, ale některé mizanscény byly, přiznávám s neskromností mě vlastní, báječné. Takže, mimo výše jmenované si zahrály - Dáša Musilová, Karla Magdová, Irena Novotná a pánové - Vrtěl, Kincl, Charvát, Novotný, Šváb, Matuška, Jakubec a dva, bez kterých by to v Poprasku nešlo: Isidora - Josef Hemzal a Patrona Fortunata Tresku - Adolf Musil. Posledně dva jmenování báječně.

Hudbu nejmenovaného autora (emigroval, jmenoval se tuším Simon,) zaranžoval J. Fuksa pro dva klavíry a bicí - M. Melenovská, A. Boreš a M. Kuchta.

Tu a tam na jevišti poskočily H. Kalová, H. Rybářová, A. Šamalíková a M. Všeticková. Já se touto inscenací

poklonil svým Benátkám, ostatní si zahráli, bylo se na co koukat (kolik jsem se nadřel na scéně, raději nevzpomínat), i co poslouchat.

V programu je jedna fotografie od M. Horníčka (socha Goldoniho) a moc ostatních od Toma Matušky - je na nich vidět, jak herci už při studiu hry věděli, co hrají. (Čímž Tomovi děkuju, že můj archiv jeho přičiněním - především jeho - je takový, jaký je. Dobřej - samozřejmě)!

Přesně za rok, v únoru 1975 náš první, čistokrevný, dokonce český muzikál. NEJKRÁSNEJŠÍ VÁLKA Vladimíra Renčina, Jindřicha Brabce a Hany Čihákové, napsaný podle Aristofánovy Lysistráty. Hudbu nastudoval a řídil Antonín Boreš, herecké sólo hráli Adolf Musil a Miloš Novotný, ostatní po dvojicích - Vrtěl s Novotnou, Charvát s Havelkovou, Hemzal s Migelovou, Kincl s Magdovou, Jakubec se Šamalíkovou, Matuška s Boudovou a Šváb se Součkovou.

Nevím, který osvícenec udělal tehdy fotografii, na které je vidět několik prvních řad diváků a naše zvuková technika v koutku pod jevištěm. Je dokladem, že všichni "řvali smíchy". Neusmívali se, nesmáli se, řvali. Jsem svědkem! V Blansku, na amatérském představení publikum se smálo, až se za břicha popadalo.

Já taky, když jsem se zanedlouho dozvěděl, co že na naše počínání hoši na okresním sekretariátě kompartaje. Ale smích mne v zápětí přešel. Při vzájemné výměně argumentů se šéfem kanceláře klubu a naším předním hercem mně nějak došly argumenty i slova.

Poznal jsem, že máme škodnou ve vlastním kurníku. A na škodnou chodí každé slušné hospodář s flintou - která bohudík tenkrát nebyla. Co bylo, to se použilo - měli jsme jasno a o herce míň. Ale jako herec byl jednička - to bych mu nechtěl upřít ...

Malá poznámka: Po létech jsem tuhle hru viděl na jevišti pražského ABC. Lidé v publiku neřvali, herci se nudili a já zjistil, jakou moc má doba. Ovšem nejen komedie, i leccos jiného může vyčpět. A tak jsem, věkem poučený, vzal na milost i hry "pro tuto chvíli".

N. V. Gogol - ŽENITBA (prosinec 1975)

Podtitul: 16 rozmarných obrazů z carského Ruska v současném rytmu. Spoluautoři: F. Jakubec, J. Polášek, P. Svoboda, V. Š. Vrtěl (Dovolili jsme si býti Gogolovými spoluautory, přesto, že jsme věděli a proto zpívali:

Gogol je Gogol

Gogol je král ...).

Hudbu opět instrumentoval J. Fuksa a divadelní orchestr řídil A. Boreš, hráli, zpívali a tančili: Šváb, Musil, Hofman, I. Novotná, Novotný, Vrtěl, M. Klimešová, Magdová, Šamalíková, Rybářová, Krabičková, Jakubec, Charvát, Kincl, Svoboda.

My jsme se bavili po celou dobu studia báječně, obecenstvo výborně, pouze dnes již nežijící režisér Divadla bratří Mrštíků námi přezdívaný "Korzakov" dejžmumarxodpočinutílehké, z toho mohl mít smrt. Vidím ho jako dnes, jak brunátný v obličejí se po ukázce (pouze malé ukázce, ani to neviděl celý), léčí, samozřejmě koňakem u blízkého pultu a úpí: ... takový marasmus ... tolik neúcty -- a po chvíli už jen supěl do ucha náhodně přítomnému okresnímu pantátovi, soudruhu G ... o g o ... l ... a to prosím říkal i s těma tečkama mezi písmeny.

Několik let poté, při jednom našem téměř přátelském setkání se přiznal - to, co jste tenkrát udělali s Gogolem vy, je pane, (vida, měl vývoj, už mně říkal "pane"), úplné hovno proti tomu, co dělají režiséři s autory dnes. Barbarství zasáhlo divadlo. Pardon - to "DIVADLO", řekl takto.

Pravda je ovšem úplně jiná. Psal se rok sedmdesátý pátý a poslušní komunističní členové měli půlnoc, naprosto totožnou s padesátými léty. Věčné promýváním jejich mozků marxistickými kecy vytvořilo u mnohých z nich živnou půdičku pro alkohol a tak debaty, naše amatérské debaty s vyslanými, dobře zaplacenými profesionály, nabývaly léty na pikantnosti. Znal jsem už své papenheimské a věděl jsem co chci a musím. Moc jsem se s nimi nemazal, takže obvykle jak přijeli, tak odjeli.

1. března 1977 - bratří Čapkové - ZE ŽIVOTA HMYZU

uvedeno v programu jako - "mysterium o hmyzu a nejen o něm" ...

Verše J. Tuwima, F. Hardekopfa, Ch. Morgensterna, J. Kainara, W. Shakespeara, V. Holana, T. Paxtona, B. Brechta, E. Lasker-Schüllerové zhudebnili F. Jakubec a V. Š. Vrtěl, instrumentoval J. Fuksa. Hudbu nastudoval a řídil A. Boreš, songy zpíval, až mráz po zádech běhal, František Jakubec.

Člověka hrál J. Šváb, motýly M. Klimešová, I. Vítělová, E. Hofman, V. Vrtěl, J. Charvát, kořistníky S. Boudová, A. Musil, prvního mravenčího inženýra R. Kincl, jepice M. Ondráčková, H. Rybářová, H. Všeticková, M. Sedláčková ... každý dvě až tři role.

A ještě něco musím podotknout (či přiznat). Tentokrát není v programu jenom režie a výprava, ale i slůvko scénář.

I Čapkové mně museli v té době posloužit. Museli mi pomoci ... podepřít mne. Odpor proti zruďné moci ve mě bublal jak ponorná říčka Punkva. Všechno, co jsem nenáviděl, na všechno jsem musel plivat. A všichni ti námi zhudebnění expresionisté mně mluvili z duše.

Možná, že v té inscenaci toho všeho bylo moc, ale byla důležitá už tím, jak znejistila mnohé "Nositele kulturního hrdiny", nebo jak se ten titul jmenoval. Zuřili jak tajfun - ale nemohli vlastně nic.

Dělali jsme důležitou kulturní činnost? Dělali! Zadarmo? Zadarmo! Tak co ... A na jejich povrchní, povýšenecké, pokrytecké protektorství jsme kašlali. Bylo to fajn představení, herci při něm ještě moc mladí, ale to nevadí. Přišlo opět ve správnou chvíli. V roce 1977.

Do třetice všeho dobrého, aneb doba úprav a malin vysoko visících ...

1. března 1978 - G. Gorin - ZAPOMEŇTE NA HÉROSTRATA - hráli Vladimír Vrtěl, Irena Vrtělová, Radomír Kincl, Jaroslav Charvát, Sylva Boudová, Jiří Polášek, Eduard Hofman, Josef Šváb, v intermezzech Jiřího Poláška, Františka Jakubce a Vladimíra Vrtěla účinkovali Hana Horáková, Anna Hradilová, Helena Klimešová, Jiřina Klimešová, František Jakubec a Miloš Novotný. Písně nastudoval a u klavíru seděl Antonín Boreš.

A v programu se píše: "víte, že? ... na počátku našeho letopočtu zřídil císař Traianus jediný mamutí herecký spolek pro celou říši, aby tak zabránil případné protistátní činnosti ..."?

Nevím proč, asi proto, aby ta dříve jmenovaná brněnská děvčata měla vždy pravdu, neuposlechla ani paní

Vlastu Fialovou, ani pana režiséra Mihulu, kteří jednoznačně inscenaci přáli a pan režisér Mihula, který měl slušný přehled o republikovém amatérském hnutí ji dokonce označil za svého favorita sezóny. Jeho přičiněním jsem byl vyslán na zájezd do SSSR, což jsem mu odpustil až po jeho smrti. Všecko dobrý, pane režisére, ještě jednou se tam nahoře tomu zasmějeme, jako mnohokrát předtím. Vím totiž, že jste tam, nahoře, protože lidi od tyátru jinam neberou. On nás, myslím tím inscenaci, ještě vyslal na tři festivaly, ale jaksi pro nás nikde už nebylo místo, či co, zkrátka at' děláš co děláš, malin vysoko visících nedosáhneš ... a soubor už tak moc chtěl ... bylo mně jich někdy moc líto, ale bez kompromisů by to nešlo a na ně byli zaplat' pánbůh moc mladí a hrdí. U mnohých už šlo dokonce o pevný charakter a to bylo pro mne víc, než pofidérní divadelní úspěchy.

Bohužel v jednom soudružky zvítězily. Stálé rýpání do naší vlastní, autorské části inscenací přineslo určitou, nakonec zákonitou nejistotu. Přestávalo dokonce - tu a tam, některé bavit stále prohrávat. Rozhodl jsem se pro oddechový čas.

TĚŽKÁ BARBORA - 1979

Program v duchu třicátých let nesl titul VEČERNÍ EIDAM a přinesl novinky hodné světového formátu, od rubriky "Ze společnosti", v kteréžto býv. min. dr. rytíř Řanda žehnal novému ministru dr. Pacákovi, přes "Výtvarné umění v našich galériích", která přinesla reprodukci obrazu Franze Halse (poněkud opravenou), s titulem Jindřich IV. se vrací od ucpaného umývadla, až po řadu pozoruhodných inzerátů - např. fy Hydiko Praha, která nabízela Amorovy bonbóny rozplameňující srdce žen a vzbuzující v nich touhu a vášně.

Hráli - J. Charvát, E. Michalčíková, H. Horáková, M. Brychta, A. Hradilová, M. Novotný, F. Jakubec, E. Hofman, J. Polášek, M. Ondráčková, H. Klimešová, R. Kolajová, N. Kupová a pánové R. Kincl a Vl. Vrtěl.

Některé musím, ještě po těch létech, pochválit. Výbornou Hanku, tehdy Horákovou, dnes Švábovou, vynikající byli Miloš Novotný jako radní Křištof, toho zvláště podtrhuji, i Eda Hofman, co učitel Gustav. Ale bezkonkurenčně nejlepší blanenskou dvojicí z her V + W byli a ještě dlouho zůstanou, jak to pozoruji, Radek Kincl a Vlád'a Vrtěl. (Sice mě to moc přes pysk nejde, protože i já jsem jednu spoluvytvářel, leč pravda si žádá osobní oběti). Byli výborní, měli svůj šmrnc. Obecenstvo se opět smálo (to je Vám tak fajn pocit), a já se i po těch létech vidím, jak v maskovně řvu, jak spílám všem a všemu, (já totiž v tenise nerad prohrávám svoje podání a dobrým autorům nerad kazím jejich práci). A obého jsem se v životě tolikrát dopustil ...

Na podzim roku 1979 zasedl nejdříve doma, aby melodie J. Šlitra přepsal z různých materiálů a poté v sokolovně za klavír muž, který vnesl do naší práce novou kvalitu. Jednak invencí zkušeného aranžéra, jednak úžasnou trpělivostí při studiu vícehlase rozepsaných songů. Všechno, co Tonda Boreš začal rozvíjet, rozkvetlo pod Milošovým velením k dokonalosti málo na našich jevištích slyšitelné a jestliže jsme kdy jakýchs takýs úspěchů dosáhli, je i jeho zásluhou. Dodnes pracoval na 11 uvedených inscenacích. Hudbu k té dvanácté, nazvané "Švejci" komponoval zásluhou velesoudruha, oficiálního blanenského kulturníka, zbytečně. Čtyřikrát zpracoval semaforové látky, čtyřikrát byl autorem hudby sám, a třikrát připravil scénickou hudbu jiného autora. Podruhé a jistě ne naposled parafrázuji: "Miloš Libra se zasloužil o blanenské divadlo".

Březen roku 1980 - Leporello VYVĚSTE FANGLE Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra.

Týden před premiérou se, na zásah z OV KSČ, vrací programy do tiskárny a odřezává se poslední strana. Víte proč? V rubrice KULTURistický huMOR je noticka:

Co o nás řekli, napsali:

Dánský turista: už jsem za svého života hodně viděl, ale co jsem viděl u vás, to jsem ještě neviděl. Proč tedy nemít oprávněnou národní hrdost?

Udavačem byl muž blízký okresnímu plátku, lidem přezvaného na "Ňulaif".

Tak to nám to pěkně začalo, paní Müllerová, řekl by náš Josífek Švejků. Co jsem říkal já, si nepřejte slyšet. Církev říká - odpusťte těm, kteří se kají. Ale tomuto a podobným odpustit nelze, poněvadž oni se nejen nekají, oni jsou zpupní (což je ale jejich problém, že?).

Hrálo 8 mužů s bíbrem (včetně muzikantů) - Šváb, Novotný, Charvát, Vrtěl, Jakubec, Libra, Král, druhý Vrtěl a jeden bez bíbru - Janků, dále pak 7 holek jako lusk - Klimešová, Kolajová, Ondráčková, Vrtělová, Hradilová, Michalčíková a Horáková. Nevím, jestli nám ten průšvih s programy vlastně tenkrát nepomohl, ale já měl zase báječný pocit, že přece někdo musí přinést na jeviště šerík, jako při Brejlich. Zase tušení, že duch opět jednou zvítězil nad hmotou. Snad pro tyhle chvíle stojí za to půl roku dvakrát až třikrát týdně táhnout večer na zkoušku, opouštět svou milovanou televízku a její hodnotný program. Ne, docela vážně, někdy je divadlo fajn věc. A obecnstvo fajn obecnstvo. Někdy ...!

Únor 1981 (pozor, ne ten vítězný) MILENCI Z KIOSKU - poetická komedie se satirickým nábojem a parodistickými prvky. Autor V. Nezval, autor hudby E. F. Burian, hudební nastudování Miloš Libra. Hráli - Novotný, Kincl, Vrtělová, Hofman, Vrtěl, Charvát, Hradilová, komentovali Jakubec a Polášek.

Hrací prostor - střed sálu blanenské sokolovny. Konstrukce zhotovena z trubek stavebních, které jsem samozřejmě vlastnoručně očistil od betonu a malty (no vidíte a potom už je někdo natřel)!

O co méně jsem měl práce se scénou, o to více jsem se napracoval na kostýmech a rekvizitách. Rád. Když prťák - tak nám říkají profesionálové - když prťák dělá komedii dvakrát za život, tak ji přece musí mít rád! (Ten blbej, ke komunismu mířící konec jsem ovšem nehrál).

Je to moc těžká hra - herecky těžká. Někteří ji zcela nedostali pod kontrolu - možná i tím zvláštním prostředím - ale rozhodně se na ní hodně naučili. Byla to dobrá školička pro věci, které na nás ještě čekaly.

18. únor 1982 (Bohumil Hrabal) BAMBINI DI PRAGA

aneb Taneční hodiny pro starší a pokročilé (hudební nastudování, aranžmá dobových šlágrů Miloš Libra), pohybová spolupráce Jiří Maršík. Chtěli jsme spatřit alespoň na chvíli "řeku, kde město chodí po rukou a obrácená auta jezdí koly vzhůru, jakoby sáňkovala po střechách a chodci zdraví, jakoby nabírali do klobouků vodu" ... Na tohle soirée s básníkem poněkud zvláštním jsem ve svém poetickém čtyřročním cyklu 80 - 84 pozval J. Švába, J. Charváta, R. Kincla, E. Hofmana, V. Sedlákovou, A. Hradilovou, V. Vrtěla, L. Münsterovou, M. Novotného a F. Jakubce z důvodů ryze osobních. Musel jsem si Hrabala ohmatat, podívat se co potřebuje, kolik toho unese, kde je silný a co třeba i nejde. Ne literárně - probůh, jevištně.

Na výsledku byla vidět usilovná práce a to mne moc mrzelo. Ovšem nezmínit se o některých scénách Hofmanových, či Slepé dívce Anny Hradilové by byl přečin proti etice. Obě u nás nové, ale jinak zkušené herečky V. Sedláková a L. Münsterová obdivuhodně hladce akceptovaly náš způsob práce. Bylo to dobré, myslím, že obecně od všech zvládnuté představení, ale neřeklo všechno, co jsem do něho vložil. Vysnil jsem si inscenaci a la aprílové počasí - střídání bouře a sentimentu a srandy a smutku - chtěl jsem asi víc, než jsem uměl narežirovat.

Ale už jsme jezdili po festivalech a cosi se pořád dělo.

Ale stejná člověčí, niterná poezie ve sporu s člověčími osudy, nejen ta neschopnost poručit větru, dešti, ale ta nemožnost, ty meze, bariéry, za kterými zůstává docela nespravedlivě ten, který nejen nikomu, ale ničemu neublížil, mne hnala do hry Jiřího Šotoly - KUŘE NA ROŽNI - dramatizace Zdenek Potužil, písně Miki Jelínek a Miloš Libra - hud. nast. Miloš Libra - poh. spolupráce Dagmar Ferebauerová - hráli: Vrtěl, Vrtělová, Konečná, Novotný, Charvát, Sedláková, Münsterová, Šváb - loutky oblékla Eva Kupová. A na konec bonbónek: songy překrásně zpíval Vladimír Michálek.

Kde se stane chyba - když režisér, hlavní postavy a celý realizační tým je věci tak oddán, jak my jsme byli "Kuřeti", kde se stane chyba, která způsobí, že si porozumíme s tak malým procentem diváků a téměř zcela se rozcházíme (i v pohledech na komedii samu, tak jak je napsána) s odbornou kritikou. Dnes samozřejmě vím, že naše československé divadlo i divadelní obcenstvo jako celek vůbec nepřijalo potužilovský pohled, že tam asi byl základní kámen neporozumění. Ale přesto tvrdím: příběh Matěje Kuřete, vagabunda a potulného loutkáře je obrovským divadelním tématem a Potužilovu dramatizaci považuji za objevnou. I dílčí výkony v našem "Kuřeti" - Vl. Vrtěl, I. Vrtělová, Y. Konečná, M. Novotný a možná i některé další byly vynikající, na nejvyšší amatérské úrovni. Scéna pak soustředěná na myšlenku, znaková, funkční, hercům nezavazející. Ale výsledek - pochyby. Někde byla chyba. Protože jen chyby rodí pochyby.

Nejšťastnější náš divadelní rok - 1984 - Jiří Suchý mně svěruje text "ELEKTRICKÁ PUMA", v rychlíku z Prahy vznikl "systém", kterým bude hra u nás inscenována, doma jsem předal Miloši Librovi panem Suchým vlastnoručně nahraný pásek s písničkami pana Ferdinanda Havlíka a pochopil jsem, že jsem v troubě. Neměl jsem člověka, který by dal představení pohybový řád a hudebním číslům (některým pořádné délky), vdechl život. Leč člověk, narozený ve správných konjunkcích má kliku. Ta moje měla dokonce jméno a krásnou vysokou postavu profesionálního tanečníka. Ta klika se představila jako Petr Boria. A Petr je dalším v galerii zasloužilých, neboť i on: "se zasloužil o blanenské divadlo".

Když někdo získá pedagoga (asistent na JAMU), choreografa - autora choreografií mnoha muzikálů po celém Československu, výsostného praktika, člověka, který ví, jaký má materiál a co z něj může dostat, navíc pak kamaráda a spřízněnou duši - co může získat víc. No vidíte - stačí mít kliku.

Největší formát programu v historii blanenského divadla všech věků hlásal, že Vladimír Vrtěl hraje Prvního herce pana Kráce (a dalších 6 postav), Eduard Hofman Serváce, druhého herce (mladokomika) a dalších 6 postav včetně mechanizované jednotky v akci, Irena Vrtělová Boni Fácovou, herečku pro mladý obor

a dalších 7 rolí, František Jakubec byl zpěvák písní, tanečníkem Alí a eunuchem, Vladimír Michálek byl tímtéž, pouze se jmenoval Belí, Sylva Ducháčková a Anna Hradilová byly zpěvačkami písní a tanečnicemi.

Dále jste se mohli v programu dočíst, že agent František Bond (hrál ho Vl. Vrtěl) odhalil 261 špiónů a 1 špiónku (tu dvakrát). Divadelní orchestr opět řídil a všechno hudební nastudoval Miloš Libra a ochoreografoval Petr Boria.

Nevím, jestli dodnes Jiří Suchý tuší, jakou zbraň nám tehdy vtiskl do rukou. Seděla jako ulitá. Obecenstvo opět řvalo, objeli jsme, co se dalo. Do Hronova jsme nesměli, sám ÚV partaje to zakázal, ale na oslavách k roku českého divadla jsme si zahráli ve Večerním Brně a rozparádili jsme vyprodaný sál (viděl jsem i velice zasloužilé brněnské kumštýře sedět nejen, s dovolením na zadku, ale i na zemi jmenovaného, ne příliš udržovaného stánku. A jen moje (všimněte si, že neustále zdůrazňovaná), skromnost mi brání vyprávět, od koho a co mně tenkrát bylo vyslechnouti (chvály)!

Přece jedna za všechny: Přední, (nejen náš), znalec a teoretik muzikálu, dr. Ivo Osolobě po zhlédnutí našeho díla pravil: "Poprve mne někdo veřejně přesvědčil, že Semafor lze hrát i mimo Semafor."

PUMA zajiskřila - a jak jinak, když byla ELEKTRICKÁ a konstruoval i sestrojil ji Jiří Suchý, když mu bylo devět let.

No tak Vám teda děkuju - PANE BÁSNÍKU.

Někteří nás měli po Pumě ještě radši, některým se při myšlence na nás tvořila pěna u uší. Jo, návist rodí u některých nenávist. Našel jsem, (a po Pumě se sakra těžko hledalo), pro nás lahůdku. Zdenek Potužil (ten co ho naše divadlo nemělo moc rádo), ale já ano, zdramatizoval Haškova Švejka, samozřejmě po svém, koktejl Haškova života, názorů, kumštýřského vidění a Švejka. Nazval tuhle dramatizaci ŠVEJCI a my jsme s Petrem vymysleli takovou rozhoupanou podlahu pod nohama herců, takovou nejistou a nepevnou, jaká bývá zem pod nohama některých kumštýřů a všech vojáků ve všech bitvách a současně to byly kavalce, kazatelna, postele v bordelu a všecko, Miloš Libra napsal a nastudoval hudbu, měsíc před premiérou mne odvezli do nemocnice na operaci ledvin, městský pantáta přes kulturu toho využil a když jsem se po čtrnácti dnech z nemocnice vrátil (z operace sešlo, protože zdraví kluci se neoperují), mně po malých dávkách sdělili, že MNV doporučilo klub, aby hra nebyla uvedena a klub samozřejmě přání vrchnosti vyhověl. Kupodivu mne neklepla Pepča (asi se netrefila)!

Byl jsem samozřejmě u mnoha divadelních projektů, které se neuskutečnily. Nebyla to první hra, kterou nám soudruzi zadrželi. Smočkův "PIKNIK" jsme také nesměli. Ale Švejků je škoda a jsem si jist, že až se onen bývalý herec, který nám tuhle újmu způsobil, bude hlásit v nebeském tyátru (a to on bude, drzosti má na rozdávání), tak ho vrátný zaslouženě nakopne do zadku, aby dopadl až tam, kam patří. Mezi své. Tam dolů.

Až 3. dubna 1986 se tedy konala další premiéra - Ladislav Smoček PODIVNÉ ODPOLEDNE dr. ZVONKABURKEHO - naše první groteska. Standartní tým - Libra, Boria, herci - Novotný, Münsterová, Vrtěl, Hofman, Ducháčková.

Hrálo se v cirkusové kleci a já si dodnes myslím, že výborně. Všem dominoval životní výkon Vladimíra Vrtěla, nejpropracovanější herecký výkon, který já ve svých inscenacích pamatuji.

Skvělé byly studie Miloše Novotného, Liby Münsterové a Edy Hofmana a slušný výkon Sylvy Ducháčkové. Držím v ruce fotografie z představení, které nemohou lhát.

Byla to vynikající inscenace grotesky - jenže grotesku, a na divadle, miluje u nás jen málo lidí. I proto neměla hra tak výrazný úspěch, jako jiná naše představení. Přesto to byla inscenace pozoruhodná, nejen tím, co do ní vložili inscenátoři, ale především to byl úspěch blanenského amatérského herectví.

1987 HRA NA DR. JOHANNA FAUSTA PRAHA II. KARLOVO NÁM 40 napsal Jiří Suchý (hudba Ferdinand Havlík) hudební nastudování Miloš Libra, choreografie Petr Boria.

První Suchého pokus o "hru" se všemi, hře náležejícími atributy, jsme poctivě nastudovali a odehráli. Nebyla to bomba (ani s malým b).

Hráli: Hofman, Novotný, Jakubec, Michálek, Münsterová, Hradilová, Švábová, Vrtěl a Vrtělová. Poprvé na velkém jevišti Jana Kyzlinková. Odehrála krásnou, smutnou scénu v jinak bizarně úsměvném představení.

Po pěti letech vnímám tuhle inscenaci jako svůj největší neúspěch. Nenašel jsem správný klíč, pouze jsme ukázali, co všechno a jak dobře to umíme. A to je v kumštu málo, i v amatérském. (Zřejmě jsem podlehl příliš víře v J. Suchého a v jeho "hru se všemi atributy" ...).

Dodatek k Faustovi:

Senzaci mezi laickou i odbornou veřejností vzbudily bezdrátové mikrofony Honzy Daňka, které zhotovil v rekordně krátké době a hlavně výtečné kvalitě. Stalo se tak v okamžiku, kdy si choreografie přestala rozumět s technikou.

I sekretariát klubu nám byl nakloněn bez výjimek, snad jako první v historii. I to stojí za zaznamenání. V jeho čele stál Libor Pololáník a o naše divadlo pečoval Pavel Gyurgiuk.

1988 - přiznám se, že rozpaky nad Faustem, který mne zavedl na scestí, způsobily, že jsem hledal nějaký méně hotový text, látku, motiv ke hře, příležitost. A našel:

PETER HACKS (Na Goethovy motivy), verše JIŘÍHO ŽÁČKA zhudebnil MILOŠ LIBRA (scénář představení a výtvarník JIŘÍ POLÁŠEK), režie PETR BORIA a JIŘÍ POLÁŠEK, titul hry: JARMARK. Všimněte si, jak je to zákonité - čím méně herců, tím více šéfů. Už jsme byli na režii dva - a na jevišti Vladimír Vrtěl, Irena Vrtělová a Eduard Hofman.

Nazval jsem svůj scénář, protože, dodatečně se autorovi omlouvám, ale jeho text byl skutečně jen záminkou k textu více než méně mému, černou komedií o barevném světě - tedy šlo opět o grotesku. A tahle zabrala. Stala se nejreprizovanější komedií našeho divadla. Oblétla kde které jeviště, kde který festival, pouze na Hronově se nehrála pro úraz jednoho z představitelů.

Komedie to byla báječná - herci hráli, zpívali, doprovázeli se na bizarní nástroje, kotrmelcovali, i všichni tři balancovali na prostoru ne větším jednoho čtverečního metru a to všechno dělali výtečně. Já to samozřejmě musím vědět nejlíp, ale řekli to i mnohem povolanější. Opět se zrodil parádeštyk jako vyšitej. Dokonce byla nabídka z Anglie, vypisovaly se doklady, jezdilo se na konzuláty, zajišťovaly trailery a jako vždy, tak i tentokrát. Nakonec se nejelo, díky neustálému prodlužování a všelijakým potřebným doporučením,

které samozřejmě (jednalo se přece o nás), nikdo nechtěl podepsat, nikam. Ale to nic - máme nové fórum: ... víte lidi, kam letos zase nepojedeme - do Anglie ... a jako všichni děláme, že se tomu smějeme.

Abych to nakonec nezakecal - písničky M. Libry byly výborné a výbornej byl i pan dr. Kratochvíl, kterej za Miloše zaskočil, když nám ho odvěkli do nemocnice.

Byl to holt parádeštyk - včetně té Anglie.

Rok přelomu - rok 1989 - čas socialismu se naplňoval a my hráli komunisty všech dob opěvovaného Vladimíra Majakovského - jeho PŘÍLIŠ HORKOU LÁZEN - dramatickou grotesku s prologem, šesti tématy, šesti intermezzy a epilogem - texty písní Jiří Polášek, hudba Miloš Libra - pohybová spolupráce Petr Boria - premiéra v březnu onoho památného roku.

Proč jsem zvolil text "Lázně" musí být nabíledni každému, kdo ji někdy četl, či viděl inscenování. Celá ta nelidská, nenormální, zruďná komedie a její projevy, kterou zvali socialismus, je zde popsána snad od A do Z. Téměř nic nechybí a vůbec nic nepřebývá. I s těmi "zářivými zítřky budoucnosti". I s tím strojem času. Navíc mne lákalo poměřit autorovy zkušenosti z roku třicet s mými, roku osmdesátým. A tak jsem na pláži Jadranu vypočetl osm písňových textů o současném životě, pod které přičinil na podzim téhož roku Miloš notičky.

Hra je lidnatá, neb v Rusku o lidi, na rozdíl od jiných věcí, nebyla nikdy nouze a tak pánové V. Vrtěl, M. Novotný, R. Kincl a dámy H. Švábová, L. Münsterová, J. Kyzlinková a I. Vrtělová museli uhrát kdeco. A taky uzpívat a představovat scénu, že aby oko divákové mělo na čem spočinout. V orchestru hráli M. Libra, P. Müller, R. Tománek, J. Vrtěl. Moje usilování o kontinuitu, od dramaturgie, až po práci s hercem a o dlouhodobě působící inscenační tým přineslo ovoce. Také snaha, mít sice malý ansámbl, ale pracovat s ním několik sezón. A i když výsledek u kumštu se ještě nikdy nikomu nepodařilo naplánovat, již práce sama, ve zkouškách, mnohé napovídala. Perfektně sehraný tým odvedl perfektní práci, hráli jsme i na celoslovenské přehlídce "v Spišskej Novej Vsi" a jeli jsme do Hronova - reprezentovat. A hned první představení - aby oficiální hosté viděli kus dobrého kumštu.

A taky že viděli. Ale pouze do přestávky odpoledního představení. Protože současně s oponou vyběhl tehdejší šéf východočeského KV KSČ s pěnou u úst, zmobilizoval STB k okamžitému natočení zbytku představení na video a vyzýval k zavření, zákazu ... dál prý mu nebylo rozumět, pravil očitý svědek a ještě když prý sedal do promptně připravené Tatry 613 stoupala z povrchu jeho těla zvláštní, narůžovělá pára. Tolik svědectví jiných, já nic nevěděl, nám se nic neřeklo, představení jsme dohráli, jakoby se nemetlo, večer další, ale na večeru přátelství mi bylo tichounce špitnuto, že je tam plno estébáků. Tak jsem to sdělil souboru a šli jsme se ženou do Hajan, protože takový hronovský den - ráno postavit scénu, ozvučit kapelu, odzkoušet akustiku, připravit nástupy herců na novém jevišti a odehrát dvě představení - to není pro starého chlapa med.

Druhý den soubor odejel domů a hned poté začal kolotoč. Soudruh Liška, opět jedno "omen - nomen", rozžhavl telefony, sekretariáty našeho kraje a okresu se rozklepaly hrůzou - neboť kdo jiný než ony "vyslal na celostátní akci" inscenaci, která uráží vše, co je naší straně drahé, která se vysmívá našim, podtrhuji, jak pregnantně to postihl a vystihl - Liška jeden - našim funkcionářům a tím i celé straně ...

A tak jsme si užili ještě posledních záchvěvů moci naší "rodné", po Anglii už ani pes neštěkl a když kterýsi redaktor chtěl naši "Lázeň" natočit pro televizi, pravili ti, kteří všemu vládli - "ať to zkusí". Nezkusil to.

Po čtvrté a naposledy v tomto textu tvrdím:

"Horká lázeň a všichni, kdož inscenaci vytvořili, se zasloužili o blanenské divadlo". A dodávám - nejen o ně!

Premiéra v dubnu 1990 (KAN DID aneb "HURÁ" optimismus) podle Voltairovy novely Candide zdramatizovali Cziviš, Vostrá, Vostrý, o režii jsem se podělil s Petrem Boriou, hudbu napsal Miloš Libra. Demokracii jsme přivítali výsostným demokratem, neboť Voltairovo: "Stokrát s Vámi nesouhlasím, ale tisíckrát budu hájit Vaše právo říkat to, co říkáte" si budeme muset ještě dlouho v našem posttotalitním ovzduší opakovat.

Hráli: V. Vrtěl, E. Hofman, M. Novotný, R. Kincl, I. Vrtělová, J. Kyzlinková, L. + L. Münsterovy. Přivítali jsme tedy mezi sebou jednoho starého dobrého Eduarda jménem Hofman a jednu mladou a taky dobrou Münsterovou, jménem Lucie.

A o čem jsme to hráli? cituji program:

VI. Just: "Od pradávna existuje ironicko-fatalistická představa štěstí - a to v lidové slovesnosti, v příslovích. Jedno z nejkrásnějších, jaké znám, praví: Když se štěstí unaví, i na vola sedne. Stejně fatalistická, osudová útěcha však plyne i z lidové představy neštěstí. Jedna z nejpoetičtějších, nejněžnějších metafor osudovosti, kterou lid vymyslel, zní: Na posraného i hajzl spadne ..."! Ejhle, jak výstižně popisuje lid i cestu Candidovu, dodávám já. Podařilo se nám vytvořit pomocí hudby, scény spolutvořené obrovskou sítí a hereckých akcí fascinující, snové scény, herci byli už tradičně nejen výborní, ale odevzdávali v představeních všechnu svou oddanost věci. Vzpomínám na představení Kan Dida s láskou. A děkuji všem, kteří je pochopili, přijali a ocenili. Nebylo jich málo, i když hronovští pantáti mezi ně opět nepatřili.

Nemoci nechodí po horách, ale po lidech, praví lidová moudrost. Proto teprve až se jařilo v roce 1992 spatřil světlo světa prozatím poslední projekt našeho divadla (doufejme, že ne úplně poslední).

Díky dobrotě pana Suchého jsem obdržel scénář a opět, samozřejmě se vsí úctou, jsem jej přetvořil v útvar pro nás použitelný a navíc jsem musel sám zpracovat téma, které u Jiřího Suchého obsahovalo dvě slova "Experiment Libuš".

I obohatil jsem lákavé motto "Experiment Libuš" o bratru čtyři stránky veršů, Miloš dodal hudbu a poetický kabaret plný jemného humoru od Jiřího Suchého a Ferdinanda Havlíka - SLADKÝ ŽIVOT BLÁZNA VINCKA přišel na svět. Opět v péči Miloše Libry, ovšem už bez Petra Borii, kterýž nás hanebně zradil a dal přednost šéfovskému angažmá v nějakém karlínském divadle - mám pocit, že se to jmenuje Hudební divadlo Karlín. Jo, tak svět odplácí - za totáče jsme mu byli dobří a jen prstíčkem kývne kapitalismus - šups a už si medí v Praze. A ani po nás nevzdechne. Zato my po něm ano ...

Zůstalo sedm statečných - Vladimír Vrtěl, Irena Vrtělová, Hana Švábová, Lucie Münsterová, Jana Foitová, Miloš Novotný a Jiří Polášek.

Zůstala tradiční múzičnost souboru, vynikající kapela - M. Libra, L. Matal, P. Staněk a J. Vrtěl, také již tradiční spokojenost diváctva i tradiční rozpaky hronovské výběrové poroty.

Ještě jsme tuhle inscenaci nezabalili - takže jí a celému blanenskému divadlu (tím i blanenské kultuře obecně), přeji větší porozumění. Přeji jí, aby konšely na blanenské radnici osvítil duch svatý a nenechali zničit nádherné, po Sokole poděděné jeviště. Chci, aby si šéfové Metry nepočínali jako barbari a neprodali to, co jejich dědové a otcové ukradli Sokolu - neboť sál a jeviště se zákulisím pamatují lepší časy Blanska. A vůbec. Přeji si, aby Blansko dostalo rozum. A potom bude dobře nám i budoucím. A to je definitivní. "Amen".

Není - konšelé rozum nedostali a v Metře jsou barbari. Prodávají i to, o co se jen docela málo zasloužili. No divadlo přesto bude žít, věřte mně. Já to musím přece vědět, po těch létech. Ale po sokolovně budu plakat až do smrti, na čemž ovšem jen málo lidem záleží. Bohužel!

J.P.

ANTONÍN KNIES
BLANENSKÉ DIVADLO

Zpracováno dle:

VZPOMÍNEK JOSEFA ZÁBRODSKÉHO
RICHARDA POLANSKÉHO
JIŘÍHO POLÁŠKA
ANTONÍNA KNIESE
SOKOLSKÝ ZPRAVODAJ MOST 1931 - 1948
ARCHIVNÍ DOKLADY ZK ČKD BLANSKO
ARCHIVNÍ DOKLADY OKRESNÍHO ARCHIVU BLANSKO
MALÝ ENCYKLOPEDICKÝ SLOVNÍK A - Ž 1972

Fotografie z archivu ZK ČKD Blansko a členů divadelních souborů v Blansku.

Obálka a grafická úprava: JIŘÍ POLÁŠEK
Tisk REPROCENTRUM v.o.s. Blansko
Vydal: PETR MÜLLER, Blansko

Fotografie na obálce:

P. Hacks : JARMARK (1988)
Eduard Hofman, Irena Vrtělová, Vladimír Vrtěl

VI. Majakovskij: PŘÍLIŠ HORKÁ LÁZEŇ (1989)
Radomír Kincl, Vladimír Vrtěl, Miloš Novotný, Irena Vrtělová

J. Kvapil: PRINCEZNA PAMPELIŠKA (1932)
Marie Součková a Richard Polanský v titulních rolích.

V titulu fotografie scény Evy Kupové.

